יודען, געדענקט, אז דער קאמף געגן די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד דויערט

Opłata pocz towa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 12 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 248 | לאדז, זונטאג, כ׳ תשרי תרצ״ו | דרייצענטער יאהרגאנג | Łódź, Niedziela, 27 października 1935. | № 248

דרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

וויצע-פרעמיער קוויאטקאווסקי

וועגען די נאהנסטע שריט פון דער רעגירונג

דירה-געלד פון קליינע וואוינונגען וועלען ביליגער ווערען אויף 15 פראצענט

וו א ר ש א, 26 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט)

פרייטאג איז פארגעקומען א זיצונג פון דער סיים-קאמיסיע פאר דער פראגע פון פולמאכטען פאר דער רעגירונג.

די זיצונג האט זיך אנגעהויבען מיט א קורצער

רעדע פון רעפערענט דעפ. מיעדזשינסקי

ער האט זיך באגנוגנט דערמיט, וואס ער האט געבעטען דעם וויצע-פרעמיער קוויאטקאווסקי צו פארמולירען אפיציעל גענויער דאס אלץ, וואס דער פרעמיער האט געזאגט דאנערשטאג, — וואס די רעגירונג וויל טון — זאגט דער רעפערענט — ווייסען מיר שוין. איצט ווילען מיר וויסען, ווי אזוי די רעגירונג האט עס בדעה צו מאכען.

וויצע-פרעמיער קוויאטקאווסקי

הויבט אן ביי א פולגעפאקטען זאל. און דער סיים-קאמיסיע האט זיך פאקטיש פערזאמעלט דער גאנצער סיים — אלע דעפוטאטען זענען געקומען הערען דעם וויצע-פרעמיער. די רעגירונג איז געקומען כמעט אין קאמפלעט, ווי מיט א טאג צוריק צום סיים-פלענום.

וויצע-פרעמיער קוויאטקאווסקי הויבט אן און זאגט, אז פוילען איז אנטשוויזען נאר אויף זיך אליין. כ'בין נישט קיין געגנער פון אויסלענדישען קאפיטאל, אבער העלפען מוזען מיר זיך אליין מיט אייגענע כוחות. מיר זענען דערפון בעגרעניצט סיי מיט אונזערע מיטלען און סיי מיט אונזערע מעגליכקייטען. עקספערימענטען וועלען אונז אויך נישט העלפען. ס'איז נויטיג נישט איין אפעראציע, נאר פיל מעהר. דעפלאציע וועט אונז נישט העלפען און אינפלאציע אויך נישט. די לאגע איז אזא, אז אונזערע געלד-רעזערווען בעטרעפען מעהר-ווייניגער אזוי פיל, וויפיל מיר גיבען אויס אין 2 וואכען — 94 מיליאן זלאטים. די דאזיגע סומע פערמאגען מיר אויך טערנישט אין לויטער מזומנים...

אנגעגעבען די דאזיגע קאטאסטראפאלע ציפער, שטעלט זיך אפ דער וויצע-פרעמיער איבער דער פראגע: וואס זשע טוט מען?

ער הויבט אן פון דעם, וואס מען דארף נישט טון. שפארען איז זעהר גוט — דאס שאדט קיינמאל נישט. דערפאר איז זעהר שלעכט דאס מאכען אינערליכע הלוואות. אנ'הלוואה נעמט תמיד צו ביי דער בעפעלקערונג א שטיק באדען, אויף וועלכער ס'בויט זיך איהר ווירטשאפט און דערפאר קען נישט זיין קיין רייד וועגען אנ'אינערליכער הלוואה, ווייל סיי ווי וואלט עס אויסגעגאנגען צום קאפ פון די מלוכה בעאמטע. אנשטאט דעם גרייטען מיר צו אנ'איינמאליגע און קלארע אפעראציע: א נייער שטייער פאר עפענטליכע בעאמטע (מלוכה'שע, קאמונאלע, מלוכה'שע באנק - אנגעשטעלטע, מאנאפאל-ארבייטער אנגעשטעלטע אין די סאציאלע פערזיכערונגען און פאך-קאמערן א. ד. גל.) און א העכערונג פון הכנסה-שטייער. אין ערשטען פאל וועט דער שטייער בעטרעפען פון 7 ביז 20 פראצענט (די קאמונא-בעאמטע, וועלכע צאהלען הכנסה-שטייער, וועלען צאהלען פון 4 ביז 16 פראצענט).

דער מינימום, פאר וועלכען מען וועט צאהלען הכנסה-שטייער, וועט זיין 1200 זל. יעהרליכער פערדינסט אנשטאט די ביז-איצטיגע 1500 זלאטים.

צו די דאזיגע אלגעמיינע ציפערן, גיט צו דער וויצע-פרעמיער א קאמענטאר, אז די אלע שטייערן וועלען געגומען ווערען פראגרעסיוו: קנאפע פערדינער וועלען בעשטייערט ווערען מיט א קלענערן פראצענט.

אויסער דעם וועט די רעגירונג פון איהר בודזשעט קיין גראשען מעהר נישט אויסגעבען אויף אינוועסטיציעס. ווייטער וועלען קאנטראלירט ווערען און ארומגעשניטען ווערען די עמעריטורען, ווייטער וועלען בעזייטיגט ווערען די טאפעלטע פאסטענס פון מלוכה-בעאמטע אדער זייערע פאמיליע-מענשען (פרעמיער פריסטאר האט עס שוין אמאל געהרובט מאכען!). ס'וועלען אויך אפגעשאפען ווערען א ריה איבריגע מלוכה-אמטען.

די רעגירונג וועט זיך אויך פערטראכטען וועגען די אינערליכע און אויסערליכע חובות.

אויב ס'וועט נאך דעם אלעם נאך עפעס איבערבלייבען, וועט מען דערפון צוריק פערגיטיגען די אמפיסטען בע'עוולה'טע מלוכה-בעאמטע.

דער וויצע-פרעמיער בעווייזט מיט א ריה מאטיווען פונם ווירטשאפטליכען מצב פון לאנד, אז דאס אלץ מוז שוין געטון ווערען און דערמיט פערענטפערט ער דעם טערמין, וואס די רעגירונג שטעלט זיך (די רעגירונג פאדערט פולמאכטען ביז'ן יאנואר 1936).

אלס תיכ'דיגע פערגיטיגונג קומט די רעגירונג מיט'ן פראיעקט צו בעפרייען 110 טויזענד שטייער-צאהלער פון לאקאל-שטייער — דאס זענען אלץ איי גענטימער פון איין און צוויי-צימערדיגע וואוינונגען. דער לאקאל-שטייער וועט אזוי ארום בלייבען בלויז פאר די לאקאטארען פון גרעסערע דירות (הויפטזעכליך אין די גרויסע שטעט). סך-הכל וועלען דאן בלייבען 50 טויזענד צאהלער פון לאקאל-שטייער.

גלייכצייטיג וועט — ווי דער פרעמיער האט געמאלדען — פערקלענערט ווערען דאס דירה-געלד. וויצע-פרעמיער גיט אן א גענויע ציפער: דאס דירה-געלד וועט פערקלענערט ווערען אויף 15 פראצענט, דער וויצע-פרעמיער גיט נאך דערוייל נישט אן, וועלכע דירות וועלען קענען געניסען פון קלענערן דירה-געלד. וועגען דעם זאגט ער בלויז אנ'אלגעמיינע פראזע: קלענערע דירות, וואס זענען בעוואוינט דורך בעאמטע און ארבייטס-מענשען. מסתמא האנדעלט זיך וועגען איין און צוויי-צימערדיגע דירות.

די בעאמטע וועט מען בעפרייען פון זייערע חובות — נישט אינגאנצען, נאר אין א געוויסער מאס: דאס אפשטעלען ס'צאהלען חובות וועט ארומנעהמען א סומע פון א 2 מיליאן זלאטים. שפעטער וועט אפשר די דאזיגע סומע אויסגעברייטערט ווערען.

דער וויצע-פרעמיער שטעלט זיך אפ ברייטער אויף דער לאגע פון דער לאנדווירטשאפט און ער רעכענט אויס א ריה הנחות, וואס ווערט איינגעפיהרט פאר די קליינע און גרויסע ערד-בעזיצער.

דאס פערקלענערן דעם אפצאהל פאר סאציאלע פערזיכערונגען, וועגען וואס פרעמיער קאשטשאלקאווסקי האט גערעדט דאנערשטאג, לאזט זיך דערווייל אויס מיט גארנישט; וויצע - פרעמיער זאגט צו נישט מעהר, ווי צו פערקלענערן דעם שטראף-פראצענט פאר פערלעגענע חובות פון איין פראצענט אויף דריי פערטעל פראצענט. אלץ איבריגע איז נישט מעהר, ווי פראיעקטען — מען וועט בעטראכטען, מען וועט צואיילען דאס בעטראכטען א. ד. גל.

וועגען פערלעגענע שטייערן בכלל רעדט מיניסטער קוויאטקאווסקי גאנץ נעפעלהאפט און ער גיט גאנץ נעפעלהאפטע הבטחות. ער פערזיכערט, אז מען וועט נעהמען אין אכט די אומשטענדען פון יעדען שטייער-בעצאהלער בעזונדער, כאטש קיין פרעמיעס פאר ניישט צאהלען שטייערן האט נישט די רעגירונג בדעה צו געבען.

נאך דעם, ווי דער וויצע-פרעמיער דערמאנט, אז ס'וועלען ביליגער ווערען די טאריפען פון דער סחורה-קאמוניקאציע, שטעלט ער זיך אפ ביי די קארטעלען.

די רעגירונג וועט ארורכפיהרען אנ'אנקעטע אין 6 אינדוסטריע-צווייגען (קוילען, נאפט, צוקער, טעקסטיל א. א.) און דאן וועט די רעגירונג זעהן, וואס זי האט צו טון מיט די קארטעלען. די פערמלוכהשטע אינדוסטריע וועט ארומנעמען נאר גרויסע און וויכטיגע געביטען און צענטערען: קריגס-אינדוסטריע (מאשטשיץ), די בויאונג פון גדיניא א. ד. גל. בכלל געגומען מוז די רעגירונג זיך אפזאגען פון אריינרייסען זיך אין אלע געביטען, וואו ס'הערשט פריוואטע איניציאטיוו.

פאר די סוחרים און אינדוסטריעלער וועלען איינגעפיהרט ווערען א ריה קלענערע פערלייכטערונגען: די שטייערן וועלען נישט פערקלענערט ווערען, אבער — מען וועט זיי פעראיינפאכען, מען וועט אפשאפען די צוגאבען צו שטייערן און די צוגאבען צו די צוגאבען. פון יעדען געביט וועט זיין איין שטייער און נישט מעהר. א צווייטע פערלייכטערונג פאר'ן האנדעל און אינדוסטריע וועט זיין: שטרענגע מאהנונגס-סאנקציעס פאר וועקסלען אזוי, אז דער סוחר און אינדוסטריעלער זאל זיכער זיין מיט זיין געלד.

5 אוהער איין די קאמיסיע צוגעטערטען צו דער דעבאטע, ארום וויצע-פרעמיער קוויאטקאווסקי'ס עקספאזע.

סיים-קאמיסיע אנגענומען די פולמאכטען רעדע פון דעפ. זאמערשטיין

נאכמיטאג האט זיך אין דער קאמיסיע אנגעהויבען די דיסקוסיע. עס האט זי אנגעהויבען דער רעפערענט פון פראיעקט וועגען די פולמאכטען דעפ. מיערזשינסקי. די דיסקוסיע האט זיך פערצויגען ביז

(ווייטער זעה 3-טע זייט)

טאג-טעגליך

ענגלישע פארלאמענט-וואהלען

נעכטען האט זיך אין ענגלאנד אנגעהויבען די וואהל-קאמפאניע צום פארלאמענט. די וואהלען זענען ווי בעוואוסט, צוגעאיילט געווארען און זענען איבערריקט געווארען פון 28 נאוועמבער אויף דעם 14 נאוועמבער.

פערשידען זענען די סיבות, וואס עס האבען די ענגלישע רעגירונג בעוואויגען שוין איצט אדורכצופיהרען די וואהלען. ערשטענס האפט די נאציאנאלע רעגירונג, אז ביי די שטימונגען, וואס הערשען איצט אין לאנד לגבי דער נאציאנאלער רעגירונג, וועט איהר לייכט זיין אפצוהאלטען א נצחון און בעקומען ווידער א מעהרהייט. און פאקטיש האט באלדווינ'ס רעגירונג צוליב איהר פאליטיק אין זשענעווע, ערווארבען די סימפאטיע נישט נאר פון איהרע אנהענגער, נאר אויך פון דער אפאזיציע. די דאזיגע סימפאטיע און אנערקענונג האט די רעגירונג בעשלאסען צו דיסקאנטירען, ווייל עס איז דאך נישט בעוואוסט, וואס דער מארגען וועט ברענגען.

דאן קומט ווייטער אין בעטראכט דער אביסיניש—איטאליענישער קאנפליקט. די וועלט שטעהט פאר ערנסטע ענטשיידונגען. ענגלאנד האט זיך אין דעם קאנפליקט אזוי ווייט אנגאזשירט, און זי שפילט אייגענטליך אין די גאנצע אונטערהאנדלונגען א פיהרענדע ראלע. עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער, אז ביי אזא ערנסטען מאמענט ווענדט זיך די רעגירונג צום פאלק און וויל, אז דאס פאלק זאל זיך ארויסזאגען, צי עס שענקט ווייטער דער רעגירונג זיין צוטרוי.

געעפענט די וואהל-קאמפאניע אין ענגלאנד האט נעכטען פרעמיער באלדווין דורך א רעדע, וואס איז טראנסמיטירט געווארען אין ראדיא און עס איז כאראקטעריסטיש, אז אלס בעגרינדונג פון דעם פאקט, פארוואס די רעגירונג האט בעשלאסען צוצואיילען די וואהלען, האט ער אנגעגעבען, אז ער וואלט נישט געקענט נעהמען אויף זיך די גאראנטיע פאר די אויסער-פאליטישע געשעהענישען וואס וועלען זיך אפשפילען אין יאנואר.

יעדענפאלס מאכט די האנדלונג פון דער ענגלישער רעגירונג אין אפריקאנישען קאנפליקט אין די לעצטע טעג דעם איינדרוק ווי זי וואלט געוואלט דעם גאנצען ענין פערשלעפען ביז נאך די וואהלען. ערשט דאן וועט זי ווארשיינליך אנגעהמען אנ'ענטשיידענע שטעלונג אין דעם איטאליעניש-אביסינישען קאנפליקט. דאן, ווען זי וועט ווידער, ווי זי האפט, ארויס געשטארקט, וועט זי האבען פרייע הענד אין איהר האנדלונג און דאן איז אויך מעגליך, אויב עס זאל אין דער צווישען-צייט נישט קומען צו א ליקווידאציע פון אפריקאנישען קאנפליקט דורך דער פערמיטלונג פון דער פעלקער-ליגע, אז ענגלאנד זאל זיך אינגאנצען אפזאגען פון דער זשענעווער פאליטיק. דאס וואלט בעדייט דער סוף פון דער פעלקער-ליגע.

און דעריבער וועט די גאנצע וועלט מיט דער גרעסטער אויפמערקזאמקייט אבסערווירען דעם גאנג פון דער וואהל-אקציע אין ענגלאנד, און אונגעדולדיג ווארטען אויף איהר אויסגאנג.

אונזער ווארט

נאר ווייטער בויען

נאך פיהרט זיך די אויספארשונג ארום דעם געהיימניספולען שמוגעל פון געוועהר, וואס מען האט ענטדעקט אין ארץ-ישראל. עס איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען, צי דער טראנספארט אמוניציע, וואס מען האט געפונען אין די פעסלעך צעמענט אין יפו איז געווען בעשטימט פאר אביסיניען, אדער ווי אנדערע ווילען, פאר סיריען, און שוין איז דער גאנצער העץ-אפאראט פון די אראבער געלאזט געווארען אין בעטריב, און נישט ווארטענדיג אויף דעם רעזולטאט פון דער אויספארשונג, האבען זיי זייער גאנצען כעס און צארן געווענדט געגען די יודען. ס'איז אויך פערשטענדליך: פאר דעם מופטי און זיין חברותא איז גארנישט וויכטיג דער עצם-פאקט ווער עס איז שולדיג אין דעם ענטדעקטען געוועהר-שמוגעל און פאר וועמען די אמוניציע איז געווען בעשטימט. זיי געהט עס דאך הויפטזעכליך אין פאקט, וואס זיי האבען די געלעגענהייט צו קענען העצען די אונבעוואוסטזיניגע אראבישע מאסען געגען די יודען און דעם יודישען אויפבוי-ווערק אין דער האפנונג, אפשר דאך! אפשר וועט זיך דאך מאכן א געלעגנהייט צו קענען פראוואצירען אונרוהען און דורך דעם האמעווען די פארטשרייטענדע אויפבויאונג פון יודישען לאנד.

אויך דער גענעראל-שטרייק פון די אראבער, וואס איז געווען פראקלאמירט אויף נעכטען שבת האט נישט געהאט קיין אנדערן צוועק ווי צו ברענגען די „מאסען אין בעוועגונג". זענען דאך שוין מיט א טאג פריהער אלע וועגען וואס פיהרען קיין ירושלים געווען בעלעגט מיט אראבער, וואס האבען געאיילט אין דער שטאט. אבער ווי די לעצטע דעפעשען האבען געמעלדעט, איז דער אראבישער גענעראל-שטרייק אדורך פולשטענדיג רוהיג. זעלבסטפערשטענדליך, האבען מיר דעם דאזיגען פאקט נישט צו פערדאנקען אונזערע אראבישע „גוטע פריינד". זיי וואלטען זיך זיכער געוואונשען אנ'אנדערן אויסגאנג פון דער שטרייק-אימפרעזע. אבער די לאגע איז איצט אין לאנד לגמרי אנ'אנדערע. די ארץ-ישראל-רעגירונג ווינשט זיך „איצט" נישט קיין אומרוהען אין לאנד און דאס איז שוין פולשטענדיג גענוג, אז עס זאל זיין רוהיג. ווייל דאס איז אונזער טיפסטע איבערצייגונג, אז אלץ וואס פאסירט אין לאנד, געשעהט לויט'ן ווילען און דערמיט אויך אויף דער פעראנטווארטליכקייט פון דער מאנדאטארען-מאכט.

זעלבסטפערשטענדליך, בילדעט דער יודישער ישוב אין לאנד אויך שוין א בעדייטענדען כוח מיט וועלכען דער אראבישער צד מוז זיך רעכענען. דער דאזיגער כוח האלט אין איין וואקסען און אונזער גרעסטע זארג דארף ביי די איצטיגע בעדינגונגען זיין — נישט אומקוקענדיג זיך אויף קיין שום העצעס און אינטריגעס פון די אראבער — פארטזעצען אונזער אויפבוי-ארבייט, ווייל נאר דערמיט וועלען מיר שטארקען אונזער פאזיציע און כוח אין יודישען לאנד.

סקריפטאר.

אראבישער גענ.-שטרייק אריבער רוהיג
שטארקע פאליציי-פאטרולען היטען די ארדנונג

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)
דער אראבישער גענעראל-שטרייק איז אריבער רוהיג. איבער די גאסען זענען ארומגעפאָרען שטארקע פאליציי-פאטרולען און געהיטען ס'זאל נישט קומען צו צוזאמענשטויסען מיט די אראבער.

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)
די גאנצע נאכט פון פרייטאג אויף שבת, זענען די וועגען וואס פיהרען קיין ירושלים באוואכט געווארען פון פערשטארקטע פאליציי-פאטרולען. א גאנצע נאכט זענען די וועגען געווען איבערפולט מיט פוהרען, וואס האבען געפיהרט אראבער קיין ירושלים צום גענעראל-שטרייק, וואס איז פראקלאמירט געווארען אויף שבת. די פאליציי האט געטראגען העלמען. די ענגלישע פאליציי איז געווען באוואפענט מיט ביקסען.

דער פרייטאג'דיגער טאג איז אריבער רוהיג אין די מעטשעטען האט זיך פערזאמעלט א קליינער עולם.

* * *

ירושלים, 26 (יט"א טעלעגראפיש)
די מופטי-פארטיי האט פונאנדערגעשיקט דעפעשען צום קאלאניען מיניסטער און צו אנדערע הויכע ענגלישע באאמטע נעגען דער מכלומר'שטער יודישער באוואפנונג.

אפגעשטעלט די בוי-ארבייט פון שויץ-באראקען אין עכו

חיפה. 26. (יט"א טעלעגראפיש) לעצטענס האט מען אין עכו גענומען בויען שוץ-באראקען. פלוצים איז פעראָרדענט געווארען אפצושטעלען די ארבייט. דער איבעררייס פון דער ארבייט ערקלערט זיך מיט דער ענטשפאנונג אין די קריגס-פארבריי-טונגען.

געשטארבען ד"ר מיכאל זשיטלאווסקי

ווילנע. דאָנערשטאג איז געשטארבען אין עלטער פון 61 יאהר, דער גוט-באקאנטער אין ווילנע כלל-טוער ד"ר מיכאל זשיטלאווסקי, דער ברודער פון בעריהמטען יודישען שריפטשטע-לער ד"ר חיים זשיטלאווסקי.

דער פערשטארבענער האט פיל יאהרען גע-וואוינט אין ווילנע און פערנומען א מכבוד'יגען ארט אין א גאנצער רייה געזעלשאפטליכע אינ-סטיטוציעס, האט אקטיוו געארבייט און געשטאנען בראש פון אינוואלידען-פעראיין, טעאטער-געזעל-שאפט און פיל אנדערע געזעלשאפטען, קולטורעלע און פילאנטראפישע אנשטאלטען.

פערדייאונג רעגולירען די קרייטעכצער
Cholekinaza H. NIEMOJEWSKIEGO
בייס אבפיהרען № 1 — ביי פערהאלטונג № 2 — ביי שטארקען פערהאלטען № 3

„אנ'איבערקעהרעניש" אין דער ישיבת חכמי לובלין

דער לובלינער רבי ר' שלמה'לע זיך אפגעזאגט פון נשיא-אמט. — געקינדיגט דאס גאנצע פערסאנאל פון ישיבה. — שווערער רושם אין דער לובלינער ארטאדאקסישער וועלט

לובלין.
אין דער לובלינער ישיבה איז שוין ווידער מלחמה צושטאנד, א געוויסער צד האט אזוי לאנג מאנעווירט הינטער די קוליסען ביז דער לובלינער רבי ר' שלמה אייגער, וועלכער האט די ישיבה ארויסגעפיהרט פון די שווערסטע קריזיסען און ממש געראטעוועט דעם בנין, האט זיך אפגעזאגט פון זיין עהרען-אמט און אויפגעהערט אנפיהרען מיט דער ישיבה.

די דאזיגע ידיעה האט אין די לובלינער ארטאדאקסישע קרייזען נעמאכט א שווערען רושם.

קיין לובלין זענען געקומען צוויי פערטרעטער פון דער פערוואלטונג און דערוויסענדיג זיך, אז דער לובלינער רבי האט שוין זיך אבגעזאגט פון דער ליטונג, האבען זיי אויף אייגענע אחריות אב-געזאגט דאס גאנצע פערסאנאל גלייבענדיג, אז עס וועט זיי געלונגען צו בעזעצען די פאסטענס מיט אייגענע מענשען, דערווייל האט מען דאס פערסא-נאל געשיקט אויף א צוואנגס-אורלויב. דער פער-סאנאל ארבייט אין דער ישיבה פון ערשטען מא-מענט אן און איז געווארען אנגאזשירט דורכ'ן לוב-לינער רב.

אויך די דאזיגע שטערבונג פון די צוויי הערן פון דער פערוואלטונג האט אין די לובלינער ארטאדאקסישע קרייזען געמאכט א שווערען איינ-דרוק. מען ווייסט שוין פשוט נישט, ווער עס איז אייגענטליכער בעל-הבית איבער דער ישיבה און וואס ארום איהר געשעהט.

דערווייל איז די ישיבה נישט טעטיג, עס ווערען געמאכט פארבערייטונגען צום אנהויב פון די ווינטער-למודים. דער אנהויב וועט פארקומען אין טאג פון יאהרצייט פון לובלינער רב ז"ל, דעם גרינדער פון דער ישיבה, צו דעם דאזיגען טאג זענען געמאכט געווארען פארבערייטונגען דורך דעם פערסאנאל. איצט זענען די פארבערייטונגען בעהאַרען נעהאמעוועט.

איטאליענישע פראפאגאנדע אין ארץ-ישראל
אינטערפעלאציע אין ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן (יט"א) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון אונטערן-הויז האט פיטער מאקדאנאלד (קאנסערוואטיוו) אינטערפעלירט דעם קאלאניען-מיניסטער וועגען דער פראפאגאנדע אין אראביש, וואס ווערט לעצטענס געפיהרט דורך איטאליע-נישע ראדיא-סטאנציעס און איז בעשטימט פאר די אראבער אין א"י, עבר הירדן און די שכנותדיגע לענדער. דער אינטערפעלאנט וויל וויסען, וואס ווערט געטון, כדי געגענצווירקען דער דאזיגער איטאליענישער פראפאגאנדע.

אין נאמען פון קאלאניען-מיניסטער האט דער אונטערשטאטס-סעקרעטאר קאמאנדאר סאוטבי געענטפערט, אז אין דער פראגע ווערען שוין גע-פיהרט נעשפרעכען מיט'ן איטאליענישען אמבאסא-דאר אין לאנדאן: דער רעגירונגס-פארשטעהער האט ביי דער געלעגענהייט צוגעגעבען, אז די ארבייטען ארום דער ראדיא-סטאציע אין ירושלים ווערען ענערגיש פארטגעזעצט און אז אינגיכען וועט די דאזיגע ראדיא-סטאציע שוין זיין טעטיג.

קאלאנעל וועדזשוואוד בעט צו בעקומען פון דער א"י רעגירונג א בעריכט איבער דעם פערנעהם פון דער איטאליענישער פראפאגאנדע אין א"י. קאמאנדאר סאוטבי זאגט צו איבערצוגע-בען וועדזשוואודס ביטע דעם קאלאניען מיניסטער.

ד"ר
HALTRECHT
ספעציעל-ארצט פאר הויט-, געשלעכטס-קראנקהייטען און מענער-שוועכע
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
עהמט אן פון 8 פריה ביז 2 מיטאג און פון 5 ביז 9 אוו.
זונטאג פון 10—1 מיטאג. אלע ארט אנאליזען
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

Dr.
Wołkowyski
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
ספעצ: פאר טריפער, סיפיליס און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
נעמט אן אין פון 8-11 בייטאג און 9-4 אוונד.

Doktór
Z. Henrykowski
ספעציאל-ארצט פאר וועגערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוועכע
9 טראגוטא 9
טעל. 262-98
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אווענד.
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 ביטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

פאר גארד,
ביזשוטעריע
און לאמבארד- קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אלזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

צאתך לשלום!
צום אפפאהר פון אונזער חשוב'ן
מורשה פון קק"ל
ה' יעקב ניידארף
מיט זיין פאמיליע נאך ארץ ישראל — ווינשען מיר א גליק-ליכע רייזע.
ועד ההסתדרות הציונית
דורשי-ציון
ועד של סניף חלוץ בעל-מלאכה
ע"י דורשי-ציון בבלוט.

ב"ה
לאפרישא מאיסורא
ווארנונג פון ראבינאט
די מקוה זשעראמסקיגא (פאנסקא) 53
איז געאסר'ט און איז פסול.
ועד הרבנים לעדת לאדז.

ברכת יובל
ליום מלאת שבעים שנה לידידנו הנכבד
מר פ. ז. גליקסמאן
חבר הועד ואחד ממיסדי הקופה „גמילת חסדים" על יד בית הכנסת דווילקה, הננו מאחלים לו אריכת ימים, בריאת הגוף וכל טוב לעולם.
ועד קופת „גמילת חסדים"
ע"י ביהכ"נ דווילקה.
2192

Dr. J. Lubicz
כירורג און ארטאפעד
צוריקגעקעהרט
9 פאלודניאווא 9
טעל. 183=17

● יודישער מוזיק-פעראיין „הזמיר" ●
מארגען, מאנטאג, 8.30 אוונד קומט פאר אין זאל פילהארמאניע דער ערשטער קאנצערט פון „הזמיר"
„מול הישימון"
פון א. שלאנסקי. מוזיק פון י. זאסס.
ס'בעטייליגען זיך דער כאר און ארקעסטער פון „הזמיר", דער לאדזער פילהארמאנישער ארקעסטער און די סאליסטען
מ. קוסעוויצקי, א. עלמאן, ה. פפעפער.
ביים קלאוויר: פ. פיעטרושקא.
בילעטען פון 1—4 זל. צו בעקומען ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

גערענקט, שטשעשליווי
ביי
צום ווינטער-סעזאן. א גרויסער אויסוואהל פון
אריגינעלע בילליצער און טאמאשאווער סחורות
אויף אנציגער און פאלטענס
פון די בעסטע קוואליטעטן ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156=09.
געדענקט פראנט II שטאק.

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע
8 טראגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט
זונטאג פון 10—2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

Dr.
Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען-, הערץ- און סקלעראז-קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

נאר פאר מענער!
דער לאנג-עקזיסטירענדער לאדזער ערשטקלאסיגער ספעציאליסט פון הויזען איז צוריקגעקומען פון פאריז.
ווער עס וויל טראגען הויזען לויט דער לעצטער מאדע דארף זיך ווענדען נאר צו דעם ספעציאליסט פון הויזען.
B. FAJWLEWICZ
אלעע 1. מאי 2, פראנט, 1. שטאק
קומט און איבערצייגט אייך! רעקלאמע פרייזען!

DR. MED. **H. Różaner**
ספעציאליסט פאר
הויט, ווענערישע און סעקסועלע קראנק.
NARUTOWICZA 9,
tel. 128-98.
נעמט אן פון 9—1 פארמ. און פון 5—9.

אוירען, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון
Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולא-טארישע פון 9—2 און פון 4—8 אוונט.

Dr. J. Ajzner
POWRÓCIŁ.

Dr. med.
B. WINDZBERG
CHOROBY CHIRURGICZNE
i KOBIECE
przeprowadził się
ŻWIRKI (Karola) 3, tel. 123-48
przyjmuje od 5-8 wiecz.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
6. שערפליעז 37 (בענעדיקטא)
נעמט אן פון 5—7 נאכמ.

Laboratorjum analiz lekarskich
„SANITAS"
Wólczańska 41, tel. 232-94
פיהרט אויס אלע ארט אנאליזען פון בלוט, אורין, פלעגמע א. א.
אויפ'ן טעלעפאנישען פערלאנג שיקען מיר נאך מאטעריאל און שיקען אפ די אנאליזען שהיית

סטארשי פעלדשער
ש. דערעש
4 לוטאמירסקא 4. (האטעל-גאס)
טעל. 184-78
נעמט אן פון 8 ביז 10 פריה און פון 1.30 ביז 4 נאכמ. און פון 6—7 אווענד.

זיך אנגעהויבן די וואהל-קאמפאניע אין ענגלאנד

באלדווין וועגן דער צוקונפטיגער פאליטיק פון דער פעלקער-ליגע

לאנדאן, 26 (סס. טעל.)

פרעמיער באלדווין האט נעכטען אנגעהויבען די וואהל-קאמפאניע, האלטענדיג א רעדע, וואס איז טראנסמיטירט געווארען דורך'ן ראדיא. דער הויפט-ציל פון דער נאציאנאלער רעגירונג האט ערקלערט דער פרעמיער — איז די פערבעסערונג פון דער איגערליכער לאגע און אפהיטען דעם וועלט-שלום. בעגרינדענדיג דעם פאקט פאר-וואס די רעגירונג האט צוגעאיילט דעם טערמין פון די וואהלען — האט פרעמיער באלדווין ער-קלערט, אז ער האט דאס געטון, ווייל ער קען נישט נעהמען אויף זיך די גאראנטיע פאר דער ענטוויקלונג פון דער אויסערליך-פאליטישער לאגע אין יאנואר. רעדענדיג וועגען אביסינישען קאנ-פליקט, האט באלדווין ערקלערט, אז דאס אקעגענ-ווירקען דעם קריג וואלט געווען ווירקזאמער ווען אלע מלוכות וואלטען געווען מיטגלידער פון דער פעלקער-ליגע. ענגלאנד — האט באלדווין ער-קלערט — וועט נישט אונטערנעהמען קיין שום בע-זונדערע אקציע, וועט נישט ארויסגעבען קיין שום פעראדנונג וואס זאל נישט אפראבירט ווערען דורך אלע אנדערע מיטגלידער פון דער פעלקער ליגע. מען טרעט איצט אריין אין א נדער צייט אפשניט אין דער אייראפעאישער פאליטיק. וואס צייכענט זיך אויס מיט דעם שטרעבען פון דער פעלקער-ליגע צו ערפילען איהרע פערפליכטונגען, דאס איז נישט קיין פאליטיק פון איין טאג. די פעלקער ליגע וועט אהן שום ספק, אין דער צוקונפט האבען צו ערפיהלען שווערערע אויפגאבען. דער פרעמיער האט אונטערשטראכען די סכנות וואס דראהען פארן שלום פון אנווענדען סאנקציעס. דאס ריקזיכטסלאזע אדורכפיהרען די סאנקציעס מוז אונפערמיידליך דערפיהרען צו א בלאקאדע.

אביסינישע אפטיילונגען זיך זיך אריינגעריסן אין מיטרא

רוים, 26. (סס. טעל.) די איטאליענישע פרעסע שטעלט פעסט, אז עס האבען זיך ווירקליך אדורכגעריסען דורך דעם גרעניץ טייך סעטי אין ראיאן טעסענעאי, צנ'עדך (הונדערט קילאמעטער טיף אין מיטרא) אביסינישע אפטיילונגען און אטאקירען דארט ביינאכט די איטאליענישע אפטיילונגען. דער קאמף מיט די פארטיזאנער איז זעהר בעשווערט צוליב דער בערגיגער געגענד.

די איטאליענישע אפענסיווע אויפן צפון-פראנט

וועט זיך אנהייבען אין די נאהנטסטע טעג

לאנדאן, 26 (סס. טעל.)

פון אסבארא מעלדעט מען: וואקסענדע טע-טיגקייט אויפן פראנט געביט איז א סימן, אז די איטאליענישע אפענסיווע וואס ווערט צוגעגרייט, וועט זיך אינגיכען אנהייבען. אויפן וועג, וואס פיהרט פון אסבארא קיין אדוא, אקסום און אדי גראט מארשירען אהן אונטערבראכען קאלומנעס מיט אמוניציע, לעבענסמיטעל טראנספארטען טאנקען. ארטילעריע ווי אויך טראנספארטען מיט קריגס מאטעריאל. גלייכצייטיג איז אויך פערגרע-סערט געווארען די צאהל אעראפלאנען אויף די פליה פלעצער הינטער אקסום. די איטאליענישע אעראפלאנען וואס זענען צוריקגעקומען פון אנ' אויסשפיר פליה פון קרייז מאקאלע מעלדען וועגען א שטארקער קאנצענטראציע פון אביסינישען מי-ליטער אויף די בערג הינטער טאמביען און אמ-ביא אלאשי. די פאציפיקאציע פון די עראבערטע געביטען קומט פאר ווייטער. די פיהרער פון די קלענערע קרייזען, וואס געפינען זיך נאך אין די הענד פון די אביסינער, געהען איבער די אי-טאליענישע ליניעס און ערקלערען זייער גרייטקייט צו קעמפען אויף דער זייט פון די איטאליענער.

רוים 26 (סס. טעל.)

סטעפאני אגענטור מעלדעט: איטאליענישע טאנקען פון קאלאפא בעוועגען זיך פארווערטס. אויפן דרומדיגען פראנט אין אגאדען זענען זיי אריין אין מאל בורעאי נאכועם, ווי זיי האבען געבראכען דעם ווידערשטאנד פון די אביסינער.

טעאטער „ראזמאיטאשטשי" ציגעל-גאס 27, טעל. 112-25
ריר.: ד. צעלמייסטער. אנס.: י. קרעטמאן

היינט זונטאג, 4.15 בייטאג צו ביליגע פרייזען
די יונגע בעגאבטע קינסטלערין
דינה האלפערן
צוזאמען מיט איהר פארטנער סעם בראנעצקי
אין דער גרויסער לאך-קאמעדיע מיט געזאנג און טענץ
די פינטשעווער יורש
היינט, 9.15 אוונט די
אונגעזעצליכע פרוי
לעבענסבילד אין 3 אקטען מיט געזאנג פון ה. שמולעוויטש, וועלכע איז געשפילט געוו. איבער 200 מאל אין ווארשעווער „סקאלא"-טעאטער מיט דינה האלפערן אין הויפט-ראלע.

רעדע פון דעפ. זאמערשטייך

(ענדע פון דער 1-טער זייט)

שפעט אין אווענד. עס האבען גענומען אין איהר א ווארט א רייה דעפוטאטען, וועלכע האבען געהאט אריינגעטראגען א רייה בעווארענישען און אויסבע-סערונגען.

דער ערשטער האט גענומען א ווארט אין דער דיסקוסיע דעפוטאט שיקארסקי, וועלכער רעדט אין נאמען פון א גרופע דעפוטאטען פון פויזנער קאנט. ער דריקט זיך אויס קריטיש איבער דער אנקעטע-קאמיסיע.

דעפ. קווארינסקי ווייזט אן, אז צוליב די קא-לאסאלע שטייער-חובות, איז א ספק צי עס איז צוועק מעסיג צו פערגרעסערן דעם הכנסה-שטייער.

דעפ. האכמאן פרעגט צי דאס רעגולירען מיט 15 פראצענט דאס דירה-געלד איז אויך נויטיג די הייזער פון קאאפעראטיווען און אלטע פריוואטע הייזער, אבער בלויז אין נייער. און ווי וועט זיך דאס אפרו-פען אויף די הכנסות פון די זעלבסטפערוואלטונג, וואס נעהמען לאקאל-שטייער?

נאכדעם ווי עס האבען גערעדט דעפ. סאווינסקי און גענ. זשעליגאווסקי, נעמט א ווארט

דעפוטאט זאמערשטיין

וועלכער זאגט: איך רעד אין נאמען פון יודישען קאלא און וויל אונטערשטרייכען, אז טראץ די פאס-טולאטען פון פרעמיער וועגען צוציהען אלע כוחות צו דער ארבייט פארן וואויל פון דער מלוכה, איז פונדעסטוועגען אין דער קאמיסיע נישט געוועהלט געווארען קיין איין יוד, און איך געפין זיך דא אויף די רעכט פון א גאסט, אדער עקספערט אויפ'ן יסוד פון ארטיקעל 57 פון רעגולאמין.

מיניסטער קוויאטקאווסקי האט נישט געזאגט קיין שום נייעס. ער האט אבער פארגעשטעלט קלאר די ווירטשאפטליכע און פינאנציעלע סיטואציע. רע-דענדיג וועגען שטייער האט דער מיניסטער פונ-דעסטוועגען נישט דערמאנט די נויטווענדיגקייט גרינדליך איבערצובויען דעם שטייער-סיסטעם. **עס איז צייט צו ענדיגען מיט אלע ארט מי-נים איזמען און — אציעס. מען דארף נאר טראכטען וועגען אקטיוויזירען דאס ווירטשאפטליכע לעבען און מאכען א סוף מיטן ווירטשאפטליכען אנטיסעמי-טיזם אין זין פון פרעמיער בארטעל'ס אנזאג אין יולי 1926. ער איז ביז איצט נישט רעאליזירט געווארען. דער אנטי-סעמיטיזם וואקסט כסדר אלס מיטעל פון פאליטישען קאמף און דערמיט מוז מען אונבעדינגט פערענדיגען אין זין פון פאסטולאטען פון אקטיוויזאציע און צוזאמענארבייט.** דער ראק, וואס האט אויפ-געפרעסען דאס יודישע ווירטשאפטליכע לעבען האט זיך איבערגעווארפען אויף דער ווירטשאפט פון דער גאנצער מלוכה.

וואס שייך חובות, ווייסען מיר אינגאנצען נישט ווי אזוי מען וועט דעם ענין אדורכפיהרען. איצט איז די לאגע אזוי פערפלאנטערט, אז מען קען זיך אינגאנצען נישט אריענטירען און דא דארף מען ענדגילטיג איבערריסען מיט וועלכער עס איז איינ-טיילונג פון די שטייער-צאהלער.

שוין ביים בעשליסען דעם קארטעל - אוסטאוו האבען מיר געזאגט, אז די קארטעל - פאליטיק וועט זיך שלעכט אפרופען נישט נאר אויף דער קאנסום-ציע, נאר אויך אויפ'ן האנדעל און ווי עס האט גע-זאגט מיניסטער קוויאטקאווסקי, איז דער האנדעל די הויפט-פונקציע פון ווירטשאפטליכען לעבען.

צום סוף לעג איך דעם הויפט-געוויכט אויף דער פראגע פון הכנסה-שטייער און אויף דער נויטווענ-דיגקייט צו אקטיוויזירען דאס גאנצע ווירטשאפטלי-כע לעבען.

דעפ. הוטען-טשאפסקי זאגט: וואס שייך דאס דירה-געלד אין די שטעט וואלט איך געוואלט פרע-גען אויב דאס פערקלענערן דאס דירה-געלד וואלט נישט געקענט אנגעווענדעט ווערען נאר אויף קלע-נערע וואוינונגען. ביים אדורכפיהרען הנחות פון לאקאטארען-שוץ און בעפרייען פון לאקאטארען-שוץ די גרעסערע וואוינונגען.

נאכדעם נעמט נאך א ווארט דער רעפערענט מיערזשינסקי, וועלכער רעדט וועגען דער ליקווידאציע פון די ב. ב.

דער אוקראינישער דעפוטאט פעלענסקי שטעלט פעסט, אז דאס איז דער ערשטער פאל אין פוילישען פארלאמענט, וואס מען האט צוגענומען ביי די אוק-ראינער די פערטרעטערשאפט אין אזא קאמיסיע.

עס נעמט א ווארט דער פרעמיער קאשטשאל-קאווסקי, וועלכער מאכט אויפמערקזאם, אז די פולמאכטען וועלען אנגענומען ווערען ביז דעם 4-טען נאוועמבער. דאס פינאנץ-מיניסטעריום מוז צו-שטעלען דעם בודזשעט ביז סוף נאוועמבער. דער טערמין פון די פולמאכטען איז דער פערזענליכער פראיעקט פון פרעמיער. די פינאנציעלע ווירטשאפט-ליכע און פאליטישע לאגע אין לאנד פאדערן וואס גיכער אנצונעמען די געזעצען. צום סוף האט נאך אמאל גענומען א ווארט וויצע-פרעמיער קוויאטקאוו-סקי, וועלכער האט זיך ארויסגעזאגט געגען אלע אויסבעסערונגען.

דאן האט די קאמיסיע אנגענומען דעם פראיעקט פון די פולמאכטען פאר דער רעגירונג אהן ענדע-רונגען, אזוי ווי ער איז אריינגעטראגען געווארען דורך דער רעגירונג. דערמיט איז די זיצונג געשלא-סען געווארען. פון שטימען האבען זיך אפגעהאלטען די דעפוטאטען גארדעצקי, וואשקעוויטש און קרו-קאווסקי.

דער פראיעקט פון די פולמאכטען וועט בעטראכט ווערען אין דער צווייטער לעזונג אויף דער פלענאר זיצונג פון סיים, וואס וועט פארקומען דעם קו-מענדיגען דינסטאג.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26.
היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער דאפעלטער פראגראם
— I —
כ'בין א דעזערטיר
מעכטיג מייסטערווערק, וואס איז
ריהרענד מיט זיין רעאליזם
אין דער הויפט-ראל:
PAWEŁ MUNI
— II —
„איהר שאמפאניער נאכט"
מיט Irena Dezylachy
אין דער הויפט-ראל.
באנהויב פון די סעאנסען 4 נאכמ.
ש"ת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג.

דאס לעבען אין ווארשא

(טעלעפאנישע ידיעות פון דער הויפט-שטאט)

פאליטישע נייעס.

דער מלוכה-פרעזידענט האט אויפגענומען דעם קאפיטולע-קאנצלער פון ארדער פאלאניא-רעסטיטוטא — פראפעסאר קאראזאווסקי — נאכ-דעם א דעלעגאציע אין די פערזאנען פון די ה"ה מילער-קלעם, מאיאר ליפינסקי, און קאנסול קאטש-קאווסקי. די דאזיגע דעלעגאציע האט דערלאנגט דעם פרעזידענט די שריפטען פון מארשאל פיל-סודסקי אין דער דייטשער איבערזעצונג. ווייטער האט דער מלוכה-פרעזידענט אויפגענומען דעם וואָ-לינער וואיעוואדע ה' יאזשעווסקי.

* * *

מיניסטער ראטשקעוויטש האט אויפגענומען דעם ערשטען וויצע-מיניסטער פון קריגס-ענינים גען. יאנוש גלוכאווסקי און אין דעמזעלבען טאג האט ער אויפגענומען דעם פאלעסיער וואיעוואדע קאסטעק-ביערנאצקי.

* * *

דעם 11-טען נאוועמבער, אין יאהרטאג פון דער פוילישער אומאפהענגיגקייט, וועט דאס יאהר, ווי אין אלע פריהערדיגע יאהרען, פערעפענטליכט ווערען א ליסטע פון די דעקארירטע מיט די אר-דערס פאלאניא-רעסטיטוטא און מיט פערדינסט-קרייץ.

* * *

אויפ'ן פאסטען פון פערטרעטער פון שעף פון הויפט-שטאב איז נאמינירט געווא... לקאווניק ד"ר מאטשעי בארדעל.

* * *

קיין ווארשא קומט די וואך, דער ... אמי-נירטער בעפולמעכטיגטער מיניסטער פון דער שווייץ מ' מאקס-דע-שויץ.

* * *

קיין ווארשע איז געקומען א ספעציעלער דע-לעגאט פון דעוויזען-אמט אין דריטען רייך, כדי אנטייל-צו-נעהמען אין די פויליש-דייטשע האנ-דעלס-אונטערהאנדלונגען, וואס ווערען איצט גע-פיהרט

* * *

צוליב דעם טערקישען פאלקס-יום-טוב דינ-סטאג דעם 29 ד. ח. וועט דער אמבאסאדאר פון דער טערקישער רעפובליק אין ווארשע אין דעם טאג אויפנעמען די מיטגלידער פון דער טערקי-שער קאלאניע פון 7—5 אין לאקאל פון דער אמבאסאדע, שאפען-גאס 2א.

היינט איז אויסערן-מיניסטער בעק אויפגע-נומען געווארען דורכ'ן מלוכה-פרעזידענט.

יודישע סטודענטען פערלאזען די לעקציעס

ווייל זיי ווילען נישט זיין צוזאמען מיט א פארשטעהער פון א מלוכה, וואס בעליידיגט דעם כבוד פון דער וויסענ-שאפט.

קיין ווארשא איז געקומען א פראפעסאר פון קעניגסבערג, וועלכער האט נעכטען בעזוכט וואר-ווערלבערג'ס טעכנישע הויכשול. אלס צייכען פון פראטעסט, האבען די יודישע סטודענטען פער-לאזט די לעקציעס. זיי האבען ערקלעהרט, אז זיי קענען נישט זיין צוזאמען מיט א פארשטעהער פון א מלוכה, וואס טוט גרינגשעצען דעם כבוד פון דער וויסענשאפט און דערנידריגט דעם מענשליכען כבוד.

וויכטיגע בעשלוסען פון צייטווייליגען שטאט-ראט.

אונטער'ן פארזיץ פון פרעזידענט סטאזשינסקי איז פארגעקומען די 13-טע זיצונג פון צייטווייליגען שטאט-ראט.

אין דער ערעפנונגס-רעדע האט פרעזידענט סטאזשינסקי אונטערגעשטראכען דאס אויפשטייגען פון אינוועסטיציעס אין לויפענדען יאהר, וואס עס האט זיך אויך אפגערופען אויף דעם צושטאנד פון ארבייט. דער צושטאנד פון ארבייט אין לויפענ-דען סעזאן איז געשטיגען אויף דער שטופע פון יאהר 1930 ד. ה. פון ערשטען קריזיס-יאהר. די סאויפלעבונג פון ארבייט איז געווען בעזונדערס צו בעמערקען ביי דער ארבייט פון רעגולאציע פון שטאט און ביים בויען פון די גאסען, ביים בויען פון די וואסערלייטונגען, קאנאליזאציע ווי אויך אין בויען פון עפענטליכע לאקאלען.

ווייטער זענען געוועהלט געווארען מיטגלידער אין די קאנקורס-קאמיסיעס וועגען די ליטערארישע, וויסענשאפטליכע, מוזיקאלישע און ארטיסטישע אפ-צייכנונגען.

נאכדעם איז מען צוגעטרעטען צו די פארשלא-וועגען שטייערען. פון די וויכטיגסט עאיז אנצו-מערקען: העכערען די קאמונאלע שטייערען צו די מלוכה-שטייערען פון אונבעוועגליכע גיטער, אויפ'ן יאהר 1936 ביז 100 פראצענט (ביז איצט האט דער דאזיגער שטייער בעטראפען 57 פראצענט.) עס איז בעשטעטיגט געווארען דער פארשלאג וועגען קאמונאלען צוגאב-שטייער פון עלעקטריע אין דער הויך, פון 25 פראצענט; עס איז דאן בעשטעטיגט געווארען דער קאמונאלער צוגאב-שטייער צו דעם מלוכה'שען שטייער פון די בוי-פלעצער, ערד-בעזיץ, אפצאהל פון אקציז-פאטענטען א.ד.ג.

צום סוף פון דער זיצונג האט פרעזידענט סטא-זשינסקי מיטגעטיילט, אז עס זענען אריינגעפלאסען צוויי פארשלאגען: 1. וועגען צואייל'ען די אקציע פון דערנעהרען די שול-קינדער, און 2. וועגען הויבען די זיטען-קולטור אין ווארשא.

מוסאליניס נייע שלום-בעדינגונגען

לאנדאן, 26 (ספ. טעל.)

דער בריטישער אמבאסאדאר אין פאריז קלארק האט היינט אפגעהאלטן א לענגערע באראטונג מיט'ן פרעמיער לאוואל. נאך דער דאזיגער באראטונג האבן די רעגירונגס-פאקטארען אין לאנדאן צום ערשטן מאל מודה געווען, אז פון די איטאליענישע קרייזן זענען ארויסגערוקט געווארן געוויסע פראפאזיציעס מיט'ן ציל, פרידליך ליקווידירן דעם קאנפליקט.

אין שייכות מיט די דאזיגע אפיציעלע קאמענטארן דריקט מען אין די פאליטישע קרייזן אויס די מיינונג, אז מוסאליני האט אין די לעצטע 48 שעה עטוואס מאדיפיצירט זיינע פארשלאגן, צוליב וואס די ענגלישע רעגירונג האלט איצט פאר מעגליך זיי צו באטראכטן.

לויט די מעלדונגען פון פאריזער קארעספאנדענט פון „טיימס" זענען די פארשלאגן פאלגענדע: 1) אביסיניען זאל פארטיילט ווערן אויף 2 געביטן: אויף דעם אייגנטליכן אביסיניען, און אויף דעם געביט, וואס איז נישט בעוואוינט דורך דעם שבט אמהארי. 2) איטאליען זאל בעקומען דורך א מאנדאט, אדער קאנצעסיע די קאנטראלע איבער'ן גאנצן שטח, וואס איז נישט בעוואוינט דורך דעם שבט, און בעזונדערס איבער דעם געביט, וואס גרעניצט זיך מיט די איטאליענישע בעזיצונגען. 3) די סובערעניטעט, וואס ס'האבן אנגענומען די פיהרער פון שבטים פון דער פראווינץ טיגרע, זאל אנערקענט ווערן אלס געשעהענער פאקט. 4) די זיכערקייט פון די איטאליענישע קאלאניעס אין מזרח-אפריקא, דארף גאראנטירט ווערן דורך א ווירקזאמע קאנטראלע איבער די אביסינישע בעפעלקערונג. 5) די פעלקער-ליגע נעמט אויף זיך די פולע פאראנטווארטליכקייט, אז אביסיניען וועט אפהיטן איהרע פערפליכטונגען.

וואס דרינגען ארויס פון פעלקער-ליגע אפמאך בנוגע דעם אפשאפן די שקלאפעריי א. א. וו. 6) אביסיניע וועט האבן דאס רעכט זיך צו בענוצן מיט'ן פארט אססאב.

די בריטישע פאליטישע קרייזן האלטן, אז די דאזיגע פאסטולאטן זענען נאך נישט דאס לעצטע ווארט.

ארעסטירט דעם פיהרער פון די דאנציגער סאציאליסטן דעפ. טעפפער

דאנציג, 26 (ספ. טעל.)

די דאנציגער פאליטישע פאליציי האט ארעסטירט דעם פרעזעס פון סאציאליסטישן אלגעמיינעם ארבייטער-בונד, קארל טעפפער, דעפוטאט פון דאנציגער סיים. ער איז ארעסטירט געווארן נישט קוקענדיג דערויף, וואס דער סיים האט איהם נישט ארויסגעגעבן.

פערענדיגט דער קאנגרעס פון די פראנצויזישע ראדיקאלען

פאריז, 26 (ספ. טעל.)

היינט איז פערענדיגט געווארן דער קאנגרעס פון די ראדיקאלען. אלע רעזאלוציעס זענען איינשטימיג אנגענומען געווארן. אלס פיהרער פון דער פארטיי איז צום פירטן מאל געוועהלט געווארן הערריא.

רעגענס מאכען אונמעגליך די אפענסיווע אויפ'ן דרום-פראנט

בערלין, 26. (ספ. טעל.) די דייטשע פרעסע מעלדעט פון איטאליעניש סאמאלי, אז די רעגענס און בלאטעס מאכען אונמעגליך די קאמוניקאציע אויפ'ן אגאדענער פראנט און אז די איטאליענישע אוואנגארדען פיהלען צוליב דעם א שטארקן מאנגעל פון לעבענס-מיטעל וואס מען שטעלט זיי צו דורך אייראפלאנען. דאס לעבענס-מיטעל ווערט אראפגעווארפן מיט דער הילף פון פאלשירמס.

לאנדאן, 26. (ספ. טעל.) ווי עס מעלדעט דער קארעספאנדענט פון „דיילי מייל" האט דער הויפט-אנפיהרער פון אביסינישן מיליטער אויפ'ן דרום-פראנט גענעראל נאסיבו איהם ערקלערט אז די ידיעות וואס זענען געבראכט געווארן דורך דער אויסלענדישער פרעסע וועגן גרעסערע קאמפען אויפן אגאדענער פראנט שטימען נישט מיט דער ווירקליכקייט.

לאוואל קאנפערירט מיט די אמבאסאדארען פון איטאליען און ענגלאנד

פאריז, 26 (ספ. טעל.)

צווישען פאריז, לאנדאן און רוים קומט ווייטער פאר א מיינונגס אויסטויש וועגען די אפריקאנישע פראגען. פרעמיער לאוואל וועלכער האט נעכטען אפגעהאלטען א לענגערע קאנפערענץ מיטן איטאליענישען אמבאסאדאר טשערוטי, האט היינט פארמיטאג אויפגענומען דעם בריטישען אמבאסאדאר קלארק. די געשפרעכען זענען געפיהרט געווארען מיט די דערמאנטע דיפלאמאטען ווערען געהאלטען שטרענג בסוד.

זאל „פילהארמאניע"

שוין אין איניגע טעג

אינטערנאציאנאלע

מאראטאן-טענץ

(אויף אויסהאלטעוודיגקייט)

פרטים אין די אפישען. פרטים אין די אפישען.

לאדזער נייעס

פון דער לאדזער האנדווערקער-קאמער

האנדווערקער-אויסשטעלונג אין לאדז קומט פאר' אין מאי 1936

אין דער האנדווערקער-קאמער איז אונטערן פאר זיץ פון פרעזעס קאפטשינסקי פארגעקומען א פערזאמלונג וועגען דער האנדווערקער - אויסשטעלונג וועלכע וועט פארקומען אין לאדזער סטאשיץ-פארק אין חודש מאי 1936.

דיר. דאבאש האט געהאלטען א לענגערן רעפעראט וועגען די אויפגאבען און צילען פון דער אויסשטעלונג און וועגען די נוצען, וואס זי וועט ברענגען די האנדווערקער.

דיר. דאבאש האט אפעלירט צום סוף צו די האנדווערקער, אז זיי זאלען וואס שנעלער אנמעלדען זייער אנטייל אין דער אויסשטעלונג.

נאך דער אדורכגעפיהרטער דיסקוסיע איז אויסגעוועהלט געווארען אנ'אויספיהר-קאמיטעט פון פאלגענדע פערזאנען: פרעזעס קאפטשינסקי, דיר. דאבאש, ראאבע, וויצע-פרעזעס לעוואנדאווסקי, יאקוביעץ, אינזש. טימעניצקי, אינזש. קאוואלסקי, יאנאווסקי, וואגנער, אלגא ווינרא, קאלינסקי, קראמאזש און די יודישע ראטמענער פיאלקא, אינזש. הארטגלאס, האנעמאן, סענדעראוויטש און שענפעלד.

ארבייטס-מכשירים טאר מען נישט ליציטירען

די לאדזער האנדווערקער-קאמער טיילט מיט אלע פעראינטערעסירטע, אז ציינגישען וועגען נישט דערלאזען צו ליציטירען פון מכשירים, וואס דינען אויס צופיהרען דאס פאך, וועלען ארויסגעגעבען ווערען דורך דער האנדווערקער-קאמער לכל הפחות 3 טעג פארן טערמין פון דער ליציטאציע, וואס איז בעשטימט געווארען דורך דעם שטייער-אמט.

די טאקסובקע-בעזיצער וועלען איינקויפען נייע אויטאס

אויב מ'וועט זיי בעפרייען פון שטייערען אין פערלויף פון 5 יאהר

ווי בעקאנט האט די סטאראסטווע אנגעהויבען א קאמף מיט דעם צו גרויסען טומעל אין די גאסען. צווישען אנדערע האט די סטאראסטווע זיך אויך געווענדעט צום פעראיין פון די טאקסובקע-בעזיצער וועגען איינארדנען ספעציעלע אפאראטען אין די טאקסובקעס, אז די מאטארען זאלען נישט ווארטשען אזוי שטארק.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז נעכטען פארגעקומען א פערזאמלונג פון די טאקסובקע-בעזיצער, וועלכע האבען זיך ארויסגעזאגט דערפאר, אז זיי זענען גרייט צו קויפען איינצושטעלען נייע טאקסובקעס מיט די נייעסטע איינריכטונגען בתנאי, אז מ'וועט זיי בעפרייען פון שטייערען אין פערלויף פון 5 יאהר אזוי גוט ווי די בעזיצער פון נייע הייזער זענען בעפרייט געווארען פון שטייערן אין פערלויף פון 10 יאהר.

וועגען דעם ענין האט זיך דער פעראיין פון די טאקסובקע בעזיצער געווענדעט צו דער ענטשפרעכענדער מאכט.

פון דער הערבסט-מאדע-רעווי

אויף די הייאיעהריגע הערבסט-רעווי האט זיך בעזונדערס אויסגעצייכענט אין פילהארמאניע, דער בעקאנטער לאדזער שיך-פראדוצענט ה' ל. מ. אדערבערג, די שיך, וואס די מאדעלקעס האבען דעמאנסטרירט פארן פובליקום האבען מיט זיך פארגעשטעלט א זעהר הויכע פאכמענערישע קאמפאזיציע פון עלעגאנץ, עלאסטיציטעט אין פארבען-שפיל פונם לעדער. מען האט דא געקענט זעהן דעם פיינסטען קאלאריט פון עכטע שווארצער פיירנער אנטילאפ מיט גילדענעם אדער בראנזאנעם נעמז, שיך אויסגעארבייט פון פיינעם יאפאנישען זשאבע-לעדער, א צוזאמענשטעל פון בראנזענעם קראקאדיל מיט אנטילאפ פון דערוזעלבער קאליר, ביינעזישע יאשטשערקעס, גאלאנטע מענער - פאנטאפעל צוגעפאסט צו פערשידענע וועטערען, פון א שווארצען אדער קאלירטען שפאציר-פאנטאפעל ביז דעם עלעגאנטסטען אוידעלען לאק-שיך צו סמאקינגען, און דאס אלץ אויסגעארבייט אזוי פרעציז, אידעל און עלעגאנט, אז עס האט פאקטיש מיט זיך פארגעשטעלט א העררליכע קאמפאזיציע פון מענשליכען טאלאנט, פעהיגקייט און קינסטלערישער קאמבינאציע פון סטילפולען צוזאמענשטעל.

די שיך-רעמאנסטרירונג פון ה' ל. מ. ארערבערג זענען געווען די גרעסטע אטראקציע פון דער מאדען-רעוויע אין פילהארמאניע און האבען געמאכט א זעהר גוטען איינדרוק אויפ'ן פובליקום, וואס איז בעשטאנען פון דער עלעגאנטסטער דאמען-וועלט פון אונזער שטאט, ווי אויך פאכמענער.

[X]

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

היינט בייגאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען:

קאפראווסקי (נאוואמיעיסקא 15), טראווקאווסקי (בזשעזשינסקא 56), ראזענבלום (שרודמיעיסקא 21), בארטאשעווסקי (פעטריקאווער 95), סקווארטשינסקי (קאנטנא 54), ל. טשינסקי (ראקיטישינער 53).

מ'לייגט שוין איין דאס הויז אויף סאלנע 11

נעהערנעכטען איז מען שוין צוגעטרעטען צום איינלעגען דאס הויז אויף סאלנא 11, וואס דראהט איינצופאהען.

די גאנצע סאלמא גאס און א שטיקעל פולנאצנא זענען מחמת דעם אפגעשלאסען געווארען פאר דעם ראד-פערקעהר.

די אויסשטעלונג פון ארבייטען וועגען מארשאל פילסודסקי

די אויסשטעלונג פון בראסטאווסקי און טשערמאנסקי אין „אופס" מיט זייערע ארבייטען וועגען מארשאל יוזעף פילסודסקי האט גרוים ערפאלג, די אויסשטעלונג וועט נאך אפען זיין איין וואך און די אלע, וועלכע האבען נאך נישט געזעהן די אויסשטעלונג, דארפען אויסנוצען די געלעגענהייט.

דער „אופס" (שענקעוויטש פארק) איז אפען פון 11 ביז 8 אווענט.

ארעסטירט 2 ברידער — אויבס-שווינדלער...

עהערנעכטען זענען ארעסטירט געווארען די ברידער שמואל און לייב קויפמאן, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין דעם, אז זיי האבען ביי א גאנצער רייהע יודישע אויבסט-הורטאוויקעס (ביי אברהם גערשטיין, ס. באלבערמאן) איינגעהאנדעלט גרויסע טראנספארטען אויבסט פאר טויזענטער זלאטעס, און די חובות נישט בעצאהלט.

ווי עס האט זיך ארויסגעוויזען, האבען זיך די קויפמאנס צוגעאייגענט די סחורה, אויפגעגעבענדיג דערביי א פאלשען אדרעס, און דערנאך עס פערקויפט, רעכענענדיג שפעטער צו גיין פליטה.

ראדיא-פראגראם

זונטאג, דעם 27-טען אקטאבער

9 — צייט-סיגנאל, 9.15 — פליטען. 9.20 — ידיעות. 9.50 — רעפעראט. 10 — גאטעסדינסט. 11 — פליטען. 11.57 — צייט-סיגנאל. 12.03 — שמועס מיט א טראמוואי-ארבייטער. 12.15 — מוזיק. פריהמארגען. 2.20 — „די שענסטע פליטע". 3.20 — פליטען. 4 — קרייז-פראגען פאר קינדער. 4.15 — קאנצערט. 4.45 — „גאנץ פוילען זינגט". 5 — טאנץ-מוזיק. 5.35 — מוזיק. אוידיציע. 5.55 — אינטערנאציאנאלע אוידיציע. 8.25 — קאנצערט. 8.50 — ידיעות. 9 — „אויף די פרעהליכע לעמבערגער כוואליעס". 9.30 — פעליעטאן. 9.45 — עקספארט. 10 ספארט. 10.20 — טאנץ-מוזיק. 11 — ידיעות, קאמוניקאטען. 11.05 — טאנץ-מוזיק.

פערהאלטונג און זיינע פאלגען

ווי דאס שלאגען פון בלוט אין קאפ אריין, מיגרענע א.ז.וו. פערשווינדען שנעל נאכ'ן בענוצען נעמיק

קאווען'ס פיגולקעס (Cauvin'a)

די דאזיגע דורכרייניגונגס-פיגולקעס פערלייכטערן די טעטיגקייט פון ארגאניזם.

דער פרייז פון א שאכטעל, וואס ענטהאלט 30 פיגולקעס 2.50 זל. צו בעקומען אין אלע אפטייקען.

אבערקאנטאר משה קוסעוויצקי אויפן „הזמיר"-קאנצערט

מאנטאג אווענד קומט פאר אין פילהארמאניע זאל א קאנצערט מיטן אנטייל פון געמישטען „הזמיר" כאר, פערגרעסערטער פילהארמאנישער ארקעסטער און די סאליסטען, אבערקאנטאר קוסעוויצקי (ווארשא), העניריק פעפער, קאליסקי א. א.

אויפן קאנצערט וועט געשפילט ווערען דאס גרויסע מוזיקאלישע ווערק „מול הישימון", פון אונזערען בן העיר, דעם בעקאנטען מוזיקער און דיריגענט פראפ. י. זאקס.

דער דאזיגער קאנצערט האט ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס אין די היגע יודישע מוזיקאלישע קרייזען.

שפעטער — א לאמבארד

איצט ווערט דערעפענט די ערשטע ק. ק. א.-אפטיילונג אין לאדז

(א) דאנערשטאג, ד. 31. ד. ח. וועט פארקומען אויף פאמארסקא 3 די פייערליכע דערעפענונג פון דער ערשטער אפטיילונג פון דער קאמונאלער שפאר-קאסע (ק. ק. א.) אין לאדז.

די פייערליכע דערעפענונג וועט ארורכפיהרען דער שטאט-פרעזידענט אינזש. גלאזעק.

די דאזיגע אפטיילונג וועט ארבייטען אונטער דער לייטונג פון ה' קאזשמינסקי און וועט ארומנעהמען פאסיווע אפעראציעס, ווי דאס אננעהמען און אויסצאהלונג פון אפשפארונגס-סומען, די דערעפענונג פון טשעק-חשבונות און דאס אינקאסע פון וועקסלען.

די דערעפענונג פון דער דאזיגער אפטיילונג בעדייט דעם ערשטען עטאפ פון רעאליזירען דעם פלאן פון ק. ק. א., אין וועלכען עס ווערט אויך פאראויסגעזעהן די רעאליזירונג פון א שטאטישן לאמבארד.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי — — — —	92.00
3 פראצענטיגע בודאוולאנע —	41.00
4 „ דאלארובקא —	52.50
7 „ סטאביליזאציע (אמ.)	60.75
5 „ ווארשאווער מ.-ב. 1934	52.00
5 „ לאדזער „	47.00
ענגלישער פונט — — —	26.10
דאלאר אפיצ. 5,31,25 נישט-אפיציעל —	5.32
גאלד-דאלאר — — —	9.00
גאלד-רובל — — — —	4.76
דייטשער מארק — — —	1.35

Dr. med. H. LUBICZ

פאר הויט, וועענערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43). טעל. 141-32

צוריקגעקעהרט

עמפפאנגס-שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אווענר, זונטאג פון 9-11 בייטאג און יום-טוב פון 9-1

Dr. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 201-93

ספעציאליסט

פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג

סעקסועלע בערעטונגען און פסיכא-אנאליזען

נעמט אן פון 8-11 פון 5-8 אווענד.

Dr.

B. Robinzon

אינערליכע קראנקהייטען

10 Pomorska 10

פראנט 11 שטאק, טעל. 131-86

נעמט אן פון 6 ביז 8 אווענד.

אויטאגענישע שוויסונגען

מעטאל-בעארבייטן

שלאסעריי-ארבייטען

מאשינען-טיילען

פון ווערקצייג

פירמע אויס ביליג

J. REDER, Łódź

11-טער ליסטאפאד 11-13

ניי׳ער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

ניי׳ער פאלקסבלאט

זונטאג
27
אקטאבער
ר׳
תשרי תרצה

זון־אויפגאנג 6.22
זון־אונטערגאנג 4.17

ר׳ פנחס זעליג גליקסמאן

צו זיין 70־טען געבורטס־טאג

אויב דאָס יודישע לאָדז האָט נאָך אַ גרונד זיך צו בעריהמען, אַז זי האָט אַרויסגעגעבען „פֿון זיך" קינסטלער, דיכטער און שריפֿטשטעלער, מיט וועלכע זי האָט זיך נישט וואָס צו שעמען אין אַ לייטישער געזעלשאַפֿט — קען זי אָבער אויף קיין פֿאַל זיך נישט בעריהמען מיט קיין תּורה־יודען, וועלכע זאָלען זיך האָבען קונה שם געווען דורך זייער לומדות און בקיאות און דורך חיבורים, וואָס האָבען אַ ווערט פֿאַר יודען.

אַזעלכע לומדים און סופֿרים האָט לאָדז נישט געהאַט. דער לאָדזער קלימאַט דינט נישט אַזעלכע מענשען, וועלכע פֿערנעמען זיך מיט למוד און מחקר, מיט גייסטיגער אַרבייט איבערהויפּט.

איין איינציגער יוד נאָר איז פֿאַראַן אין לאָדז, וועלכער רעפּרעזענטירט די דאָזיגע קאַטעגאָריע לומדים־ליטעראַטען; ער איז אָבער אַ צו גרויסער ענו, אַ נחבא אַל הכלים, וועלכער האָט פשוט מורא פֿאַר פּרסום — און איז דעריבער ווייניג בעקאַנט דעם ברייטערען עולם.

דאָס איז דער לאָדזער בירגער און סוחר — הסופֿר המצויין ומופלג בתּורה וביראה ר׳ פּינחס זעליג גליקסמאַן, וועלכער פֿייערט היינט זיין 70־יעהריגען געבורטסטאָג.

מיר וואָלטען געדאַרפֿט אייגענטליך זאָגען „הרב פּ. ז. גליקסמאַן", הגם ער האָט זיך קיינמאָל נישט בעמיהט צו בעקומען סמיכות אויף רבנות. אָבער חכמים און רבנים, ווי הרב העלער און אַנדערע, האָבען שוין לאַנג אָנערקענט, אַז א דאַנק זיין בקיאות אין ש״ס און פּוסקים און זיין גרינדליך יודיש וויסען בכלל האָט ער דורכאויס דאָס רעכט זיך צו בענוצען מיט דער עטרה — מיט׳ן טיטול „רב", צו וועלכען ער איז זיכער ראוי מעהר ווי מאַנכער אַנדערער, וועלכער האָט בעקומען סמיכות פֿון די אָדער יענע רבנישע אויטאָריטעטען.

נאָר, ווי געזאָגט, צוליב זיין גרויס ענוות האָט ר׳ פּינחס זעליג אין די יונגע יאָהרען נישט געזוכט קיין טיטולען און וויל אויך היינט נישט וויסען פֿון קיין כיבודים.

דער בעל־יובל ,ה׳ גליקסמאַן, איז אייגענטליך נישט קיין לאָדזער. ער איז אַ געבוירענער זגיערזשער און שטאַמט ממ שפּחת מיוחסים, רבנים און גאונים. זיין עלטער־זיידע פֿון פֿאָטער׳ס זייט איז געווען דער לאַסקער גאון ר׳ ברוך בענדעט גליקסמאַן ז״ל, פֿון דער מוטער׳ס צד איז ער אַן־אוראייניקעל פֿון חכם צבי. קיין לאָדז איז ר׳ פּינחס זעליג געקומען אַלס צעהניעהריג יונגעל צוזאַמען מיט זיינע עלטערן, וועלכע האָבען זיך דאָ בעזעצט בקביעות. זיין פֿאָטער, אַ יוד אַ נגיד, און אַ בעקאַנטער חסיד, איז געווען אין לאָדז אַ אָנגעזעהענער פֿאַבריקאַנט און אַלס אַזעלכער נאַטירליך פֿערטון אין געשעפֿטען. אָבער אַלס אַ יוד פֿון אַלטען שטייגער ,האָט ער אויך געהאַט צייט צו לערנען און זיך צו פֿערנעהמען מיט׳ן חינוך פֿון זיינע קינדער, וועלכע האָבען בעקומען אַ טיכטיגע יודישע בילדונג און דערציהונג ברוח הדת והמסורה.

ר׳ פּינחס זעליג האָט אַ לאַנגע צייט געלערנט אין לאָדז, געווען אַ בית־מדרש־בחור. שפּעטער האָט ער געלערנט ביי בעוואוסטע לומדים און גדולים אין סקערנעוויץ און אַנדערע ערטער. שוין אַלס 16־יעהריגער האָט ער צוגעצויגן אויף זיך די אויפֿמערקזאַמקייט דורך זיין בקיאות און חריפֿות, אַזוי, אַז ער האָט שוין געקענט נעמען אויף זיך די אויפֿגאַבע זעלבסטשטענדיג צו לערנען אַ שיעור מיט בחורים, וועלכע האָבען זיך גערן גרופּירט אַרום זייער יונגען „רבין".

ווי ער האָט שוין אָפּטמאָל פּאַסירט מיט ישיבה־בחורים און בית־מדרש־לערנער, האָט זיך אויך מיט ר׳ פּינחס זעליג׳ן געטראָפֿען דאָס זעלביגע, אַז לערנענדיג גמרא און פלפול און נישט וויסענדיג פֿון דברים און ספֿרים חיצונים האָט ער זיך „צופּעליג" אָנגעשטויסען אויף השכלה־ביכלעך. ער האָט זיך גענומען לייענען מיט התמדה און זיך פֿראַאינטערעסירט מיט חכמת היהדות, ספּעציעל מיט יודישער געשיכטע און מיט דער געשיכטע פֿון תּלמוד און דער ספֿרות הישנה. אַלס אָרטאָדאָקס, אַ חרד על הדת ומאמין בדברי הז״ל, פֿלעגט ער זיך זעהר

פּינחס זעליג גליקסמאַן

אויפֿרעגען, נאַטירליך, ווען ער פֿלעגט זיך אָנשטויסען אויף מיינונגען ,וועלכע זענען געווען געגען קבלת חז״ל. און אָט דער אומשטאַנד אייגענטליך האָט איהם בעוואויגען זיך צו נעמען פֿאַר דער פֿעדער — „לנסות כחו". זיינע ערשטע ליטעראַרישע אַרבייטען, וועלכע ער האָט פֿערעפֿענטליכט אין „המגיד" און „המליץ" פֿון די יאָהרען תּרמ״ח און תּרמ״ט זענען געווען קריטישע בעמערקונגען צו געוויסע שטעלען פֿון בעריהמטען קולטור־היסטאָרישען ווערק „דור דור ודורשיו" פֿון הרב החכם ר׳ אייזיק הירש ווייס ז״ל. אויך אין אַנדערע העברעאישע צייטונגען האָט ער פֿערעפֿענטליכט פֿערשידענע מאמרים.

שוין אין זיינע ערשטע אַרבייטען האָט זיך ר׳ פּינחס זעליג אַרויסגעוויזען פֿאַר אַ פֿעהיגען שריפֿטשטעלער מיט אַ גרינדליכען יודישען וויסען. ער האָט געגעבען האָפֿנונגען, ווי מ׳זאָגט. און דאָך האָט ער נישט געוואָלט מאַכען די ליטעראַטור פֿאַר אַ קרדום לחפ׳ר בו. ער האָט זיך פֿערנומען מיט האַנדעל, האָט פֿאַבריצירט אַ געוויסע צייט, און איז זיך מתפּרנס ביז׳ן היינטיגען טאָג פֿון מסחר. אָבער די פֿעדער האָט ער שוין נישט אַוועקגעלעגט פֿון דער האַנד. און אַזוי האָט ער אין משך פֿון יאָהרען פֿערעפֿענטליכט אַ גאַנצע רייה חיבורים, אָריגינעלע אַרבייטען, און האָט אויך אַרויסגעגעבען די כתבים פֿון זיין עלטער־זיידען, דעם לאַסקער גאון — חידושים און פירושים אוי תּורה און מאַנכע מסבּהות, וועלכע זענען ערשינען אַלס בעזונדערע ספֿרים אונטער׳ן טיטעל „נחלת ברוך", „ברי חי זהב", „ספֿר וכוח", „טעם ברוך" א. אז. וו.

אַלס גרינדליכער קענער פֿון חסידות און דער חסידישער וועלט און פֿון יודישען קהלה־לעבען אין פּוילען, האָט ה׳ גליקסמאַן אויסגעקליבען אַ בעזונדערע ספּעציאַליטעט: ער איז געוואָרען דער היסטאָריאָגראַף פֿון מאַנכע קהלות אין אונזער סביבה און דער ביאָגראַף פֿון בעוואוסטע רבנים, גאונים און אדמורי״ם. צו זיינע היסטאָריש־ביאָגראַפֿישע אַרבייטען געהערען אין דער ערשטער רייה זיינע שריפֿטען „עיר לאָסק וחכמיה", „תּפארת אדם", „הרב של שמחה", „מענה לנחום סוקולוב" און אַנדערע. מאַנכע אַרבייטען זיינע געפֿונען זיך נאָך ביי איהם בכתובים.

אין אַ רעצענזיע איבער „עיר לאסק וחכמיה" מאַכט דער „העולם" (תּרפ״ז, גליון מ״ח) פֿאָלגענדע בעמערקונג, וועגען דעם ה׳ גליקסמאַן דעם היסטאָריאָגראַף: „דער אויטאָר, שרייבט דאָס בלאַט, ציינכענט זיך אויס דורך צוויי זעלטענע מעלות: דורך גענויע זאַך־קענטעניש און קריטישע בעציהונג צו היסטאָרישע ענינים און דורך זיין בעזונדערער פֿעהיגקייט אין אַ לייכטער איינפֿאַכער שפּראַך, דורך אַ פּאָר בולט׳ע שטריכען, צו געבען אַ דייטליך בילד פֿון דעם מצב, דער פּערזענליכקייט און דער תּקופֿה, וועלכע ער בעשרייבט". אָט די כאַראַקטעריסטיק גילט וועגען אַלץ, וואָס ה׳ גליקסמאַן האָט געשריבען און געדרוקט.

דער בעל־יובל איז אויך זשורנאַליסטיש טעטיג געווען אַ געוויסע צייט אַלס מיטאַרבייטער פֿון דער לאָדזער דייטשער פּרעסע. אין די היגע יודישע צייטונגען פֿלעגט ער רעגעלמעסיג פֿערעפֿענטליכען צו יעדער סדרה פֿון דער וואָך, אמרות און תּורה־ווערטער פֿון בעוואוסטע גאונים, וועלכע ער האָט נאָכדעם אַרויסגעגעבען אין אַ בעזונדער ספֿר אונטער׳ן נאָמען: „פֿון דער סדרה".

ס׳איז כדאַי צו בעמערקען: ה׳ גליקסמאַן, דער אָרטאָדאָקס, איז שטענדיג געווען אַ הייסער נאַציאָנאַלער יוד, וועלכער אינטערעסירט זיך לעבהאַפֿט מיט׳ן ציוניזם אין א״י, בעזונדערס אָבער מיט דער קולטור־אַרבייט אין א״י און מיט דער ענטוויקלונג פֿון דער העברעאישער שפּראַך און דער ניי־העברעאישער ליטעראַטור.

היינט, אין דעם טאָג פֿון זיין יובל, האָט ה׳ גליקסמאַן דאָס פֿולע רעכט צו זאָגען: אויך איך, דער לאָדזער סוחר, האָב אין לאַנגיעהריגער גייסטיגער אָנשטרענגונג, עהרליך בייגעשטייערט מיין חלק צו דער פֿערשפּרייטונג פֿון וויסען און קענטעניש וועגען יודען און יודישקייט און וועגען דער יודישער פֿערגאַנגענהייט אין פּוילען.

מיר ווינשען דעם בעל־יובל, אונזער געעהרטען פֿריינד ה׳ פּינחס זעליג גליקסמאַן, דעם אויסגעצייכענטען שריפֿטשטעלער און פֿאָרשער, אַז ער זאָל זוכה זיין צו זעהען די פֿאָלקאָמענע גאולה פֿון אונזער פֿאָלק און לאַנד און אַז עס זאָל איהם בעשערט זיין נאָך לאַנג מיט אומגעבראָכענער קראַפֿט און פֿרישען גייסט ווי ביז אַהער צו בעאַרבייטען דאָס פֿעלד, וואָס ער האָט מיט אַזאַ ליבע בעאַרבייט און בעפֿרוכבערט אין משך פֿון אַ האַלב יאָהר־הונדערט כסדר.

ישעיה אוגער

פאבאר־רשימה פון יאהרגאנג 1915

(א) מאָרגען, מאָנטאָג, דעם 28־טען דאַרפֿען זיך שטעלען צו דער פֿאָבאָר־רשימה אין מיליטער־ביוראָ אויף פּיעטריקאָווער 165 די מענער פֿון יאָהרגאַנג 1915, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פֿון 4. קאָמיסאַריאַט מיט די פֿאַמיליעס, וואָס הויבען זיך אָן מיט די אותיות:

L Ł M N

און פֿון 11. קאָמיסאַריאַט — מיט די אותיות:

G H Ch I J K

מ׳דאַרף מיט זיך מיטברענגען אַ פּערזענליכען דאָקומענט און אַ רעגיסטראַציע־שיין.

צוגאב־פאבאר־קאמיסיע

מאָרגן ד. 28 ד.ח. וועט אין לאָקאַל אויף פּיעטרקאָווער 165 אַמטירען אַ צוגאָב־פֿאָבאָר־קאמיסיע פֿאַר פּ.ק.או. לאָדז־שטאָט 2.

עס דאַרפֿען זיך מעלדען די יונגעלייט פֿונ׳ם יאָהרגאַנג 1914 און עלטער ,וועלכע האָבען זיך לעת עתּה נישט צוגעשטעלט צו אַ מיליטער־אי־בערזיכט ,האָבען נישט רעגולירט זייער מיליטער־פֿליכט, וואוינען אויפֿ׳ן שטח פֿון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַטען און האָבען בעקומען נאָמענטליכע אויפֿפאָדערונגען פֿון דער לאָדזער שטאָטישער סטאַראָסטווע.

דער לעצטער טערמין

פון בעצאהלען דעם שטייער פאר אומבעוועגליכע גיטער, פלעצער און לאקאלען

(מ) מיט׳ן 31 ד. ח. פֿליסט אָפּ דער לעצטער טערמין פֿון צאָהלען שטייער פֿאַר אומבעוועגליכע גיטער צוזאַמען מיט אַלע צוגאָבען פֿאַר׳ן 3־טען קוואַרטאַל 1935.

די פּראָצענטער פֿאַר׳ן אָפּשלעפּען מיט׳ן צאָהלען וועלען גערעכנט ווערען פֿונ׳ם 1־טען נאָוועמבער ה. י. מחמת דעם, וואָס עס איז בטל געוואָרען דער 14־טאָגיגער הנחה־טערמין.

אין דערזעלבער צייט פֿליסט אָפּ דער צאָהלונגס־טערמין פֿונ׳ם שטייער פֿאַר נישט־פֿערבויטע פּלעצער און פֿון לאָקאַלען פֿאַר׳ן דריטען קוואַרטאַל 1935.

פיעטריקאווער גאס וועט בעקומען גרינס און בוימער

די פּלאַנטאַציע־אָפּטיילונג האָט בעשלאָסען צו בעזייטיגען פֿון דער פּיעטריקאָווער גאָס (צווישען אַנדזשעיאַ און גלַבאָ) אַלע בוימער, וועלכע געפֿינען זיך דאָרט און אויף זייער אָרט פֿערזעצען איינהייטליכע אַמעריקאַנער קלאָמבעס, וועלכע זענען זעהר שעהן און וואַקסען שנעל און גלייך. די אַלטע בוימער וועלען איבערגעזעצט ווערען אין פּאָניאַטאָווסקי־פּאַרק.

נייע „רעפֿאָרמען" אין דער קראַנקען־קאַסע

כירורגישע קראַנקע וועלען אָנגענומען ווערען נאָר אין שפּיטאַל אויף זאַגאַיניקאָווא־גאַס

די אובעזפּיעטשאַלניע גרייט ווידער צו אַ גרויסע רשימה פֿון דאָקטוירים, וועלכע דאַרפֿען בקרוב רעדוצירט ווערען.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז פֿאָרגעקומען אַ קאָנפֿערענץ צווישען דער דירעקציע פֿון דער „אובעזפּיעטשאַלניע" און דאָקטוירים־פֿערבאַנד.

דער דירעקטאָר האָט מיטגעטיילט, אַז עס גרייט זיך צו אַ נייע רעאָרגאַניזאַציע (שוין צום וויפֿילטען מאָל?) פֿון הייל־וועזען און דעריבער מוזען אַ טייל דאָקטוירים רעדוצירט ווערען; אַזוי וועט איינגעצען ליקווידירט ווערען די כירורגישע אָפּטיילונג און אַמבולאַטאָריעס אויף פּיעטריקאָווער 17 און כירורגישע קראַנקע וועלען זיך מוזען ווענדען נאָך הילף אין שפּיטאַל פֿון דער קראַנקען־קאַסע אויף זאַגאַיניקאָווא גאַס. אויך אַלע גינעקאָלאָגישע קאַבינעטען ווערען ליקווידירט און די גינעקאָלאָגישע בעראַטונגס־שטעל וועט זיך געפֿינען נאָר אויף איין אָרט אויף לאַגעווניצקאַ 34. די דאָזיגע רעאָרגאַניזאַציע ברענגט דערצו, אַז פֿיל דאָקטוירים ווערען איבעריג.

די פֿאָרשטעהער פֿון די דאָקטוירים האָבען זיך קאַטעגאָריש אַרויסגעזאָגט געגען דער געפּלאַנטער רעדוקציע, אָנווייזענדיג אַז די פּלומרשטע רעפֿאָרם וועט שאַדען ברענגען די פֿערזיכערטע, בעזונדערס די כירורגישע קראַנקע, וועלכע וועלען מוזען אַזש געהען אויף דער זאַגאַיניקאָווא גאַס און די פּרויען, וועלכע דאַרפֿען גינעקאָלאָגישע עצות אַזש אויף דער לאַגעווניצקאַ גאַס.

צו קיין הסכם איז נישט געקומען און וועגען דעם ענין וועט נאָך פֿאָרקומען אַ צווייטע קאָנפֿערענץ.

געוו. סאציאליסטישער לאווניק פורטאל

בעשטימט אלס לייטער פון דער ווירטשאפטליכער אפטיילונג ביי דער שטאט־פערוואלטונג

לויט׳ן רעגולאַמין פֿון איצטיגען שטאָטישען ביירעט וועט ער אָפּהאַלטען זיינע זיצונגען לויט דעם ווי ס׳וועט נויטיג זיין,־ נישט ווייניגער אָבער ווי איין מאָל אין חודש.

די פֿראַגע פֿון קאָמפּלעטירען דעם ראָט צוליב דער רעזיגנאַציע פֿון ראָטמ. פּאָניאַטאָווסקי וועט וואַהרשיינליך בכלל נישט געשעהען, ווייל ס׳איז נישט קיין געזעץ, אַז אין ביירעט מוזען דורכאויס זיין 24 מיטגלידער, ס׳קענען אויך בלייבען נאָר 23.

* * *

דער לייטער פֿון דער ווירטשאַפֿטליכער אָפּטיילונג ביי דער שטאָט־פערוואַלטונג ה׳ סטעמפּאָווסקי פֿערלאָזט זיין אַמט און נעהמט איבער דעם שטאָטישען אַרכיוו אויפ׳ן אָרט פֿון דעם וואַשקעוויטש, וועלכער וועט זיך איינגאַנצען ווידמען דער סיים־אַרבייט. אויפ׳ן אָרט פֿון ה׳ סטעמפּאָווסקי קומט דער געוועזענער פּעפּעסישער לאַווניק אין סאָציאַליסטישען מאַגיסטראַט פּאַני פּורטאַל.

געגען דעם אנטיסאניטארען צושטאנד אויפן און ארום גרינעם מארק

(א) א גרופּע איינוואוינער פֿון דער געגענד אַרום דעם בערנער־פּלאַץ (גרינער מאַרק) האָט אויסגעאַרבייט אַ קאָלעקטיווע פּעטיציע צו דער שטאָטישער און אַדמיניסטראַטיווער מאַכט, אין וועלכער עס ווערט געבעטען אַדורכצופֿיהרען אַ סאַניטאַרישע גענעראַל־קאָנטראָלע און אַרויסצוגעבען פֿעראָרדענונגען בנוגע דער דערווייטערונג פֿון דעם אַנטיסאַניטאַרען צושטאַנד אין די געוועלבער, סקלאַדען, יאַטקעס, גאַסען און דער אַנגרופּענער געגענד.

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16

היינט און פאלגענד׳ע טעג!
סענסאַציאָנעלער סאָלאָן־פֿילם
„AMOK"
לויט דער ערצעהלונג פֿון
Stefan Zweig
אין דער הויפּט־ראָלע:
Inkiszyniew.
אויספֿרן „מאָסקווע" פּראָדוקציע Sowkino
פּראָגראַם: אָנהויב 4 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12 בייט.

קינא
„קאַפּיטאָל"
זאַוואַדזקאַ 16.

גראָיסע סענסאַציע!
פאַר דעם יודישען לאַנד!
אין קורצען וועט אין קינא „קאַפּיטאָל" דעמאָנסטרירט ווערען צום ערשטען מאָל אין פּוילען דער איינציגער גרויסער ארץ-ישראל'דיגער קלאַנג-פילם א. נ.

„עבודה"
(סימפאָניע פון אַרבייט)

אייער הארץ וועט אָנקוועלען פון די ריזיגע דערגרייכונגען פון אונזער פאָלק אין ארץ-ישראל. איהר וועט איבערלעבען שטאַרקע עמאָציעס און ווערען באַגייסטערט פון אונזער יודישער היים, פון איהרע פעלדער, בערגער, טאָלען, שטעט און הייזער. איהר וועט באַגייסטערט ווערען פון אונזערע העלדישע חלוצים, וואָס זענען מקריב זייער געזונט און לעבען ביים פאַרוואַנדלען דאָס פאַרוויסטע לאַנד אין אַ'ארץ זבת חלב ודבש. איהר וועט זעהען דאָס צאַפּלדיגע לע-בען אין ארץ-ישראל. הערען די שעהנסטע ארץ-ישראל=לידער. דער קלאַנג-פילם „עבודה" איז אַ סימפאָניע פון אַרבייט פול מיט רייץ און עקזאָטיק. איז געשאַפען לויט'ן טעקסט פון בארימטען דיכטער לערסקי. מוזיק מיט די הערציגסטע א"י-מאָטיוון, קאָמפּאָנירט פון בעוו. יודישען קאָמפּאָזיטאָר דעסאַו. ווער עס בענקט נאָך ארץ-ישראל, און ווער עס האָפט צו זיין אין ארץ-ישראל, וועט איבערראַשט ווערען פון דעם דאָזיגען צום ערשטען מאָל אין פּוילען קלאַנג-פילם „עבודה". דאָס יודישע לאָדז גרייט זיך דערום מיט דער גרעסטער שפּאַנונג צו דער פּרעמיערע, וואָס קומט שוין פאַר אין קורצען
אין קינא „קאַפּיטאָל".

KINO
„CAPITOL"
Zawadzka 16.

שטופּענווייז בעזייטיגען דעם כאַאָס אינ'ם יוד. ווירטשאַפטליכען און קולטורעלען לעבען

אַ שמועס מיט'ן בעקאַנטען שריפטשטעלער און זשורנאַליסט י. מ. ניימאַן

אין לאָדז האָט געוויילט דער בעקאַנטער זשור-נאַליסט און ליטעראַט אונזער בן-עיר י. מ. ניימאַן. אין אַ שמועס מיט דעם חשוב'ען גאַסט האָט ער אַרויסגעזאָגט זיינע אָריגינעלע מיינונגען וועגען דעם יודישען קולטורעלען און געזעלשאַפטליכען לעבען אין פּוילען, בעזונדערס אין דער מעטראָפּאָליע — אין וואַרשא. צווישען אַנדערן האָט י. מ. ניימאַן גע-זאָגט:

עס קומט פאַר ביי אונז אַזאַ פּראָצעס: פון איין זייט קומט פאַר

אַנ'אויבערפלעכליכע אַסימילאַציע. פון אונטען אַרויף, די קינדער לערנען אין נישט-יו-דישע פאָלקס-שולען, לערנען אין די גויאישע גימ-נאַזיעס און דאָס האָט אַ געוויסע ווירקונג. פון דער אַנדערער זייט אָבער קומען די אַסימילירטע יודען **צוריק צום נאַציאָנאַלען יודענטום,** מענ-שען, וועלכע זענען געווען פולשטענדיג אַסימילירט, הימעל-ווייט פון אונז, לייענען וועגען יודען, אפילו יודיש, קומען אין יודישען טעאַטער און הויבען זיך אָן צו אינטערעסירען מיט אונזערע פּראָבלעמען. עס איז קלאָר, אַז צוליב פּאָליטישע און ווירטשאַפטליכע טעמים האָט מען געוואָלט קענען פּויליש, מאַכן דעם אָנשטעלען פון „אריינדרינגען" אין דער פּוילישער קולטור, איצט אַז קענען שוין פּויליש און האָבען נישט דערפון דעם נוצען, אויף וועלכען זיי האָבען גע-רעכענט קומען זיי צוריק, דאָס זעלבע קומט פאַר אין גאַליציען און אויך אין אַמעריקאַ. די אינטעליגענץ געהט אוועק און אָבער שפּעטער קומט זי צוריק.

אין דאָזיגען פּראָצעס האָט **געשפּילט אַ גרויסע ראָל דער היטלעריזם.** די זיילען פון דער אַסימילאַציע האָבען זיך גענומען צו יודישער אַרבייט, זיי הויבען אָן שעמעוודיג. צוערשט אַרבייט מען אין אַנטי-היטלער קאָמיטעט, דאַן אין „אָרט" און ווייטער הויבט מען אָן צו קומען אויף אַ יודישער אויסשטעלונג, דאַן אין יודישען טעאַטער אריין און ס'געהט אַ גאַנג.

אַ גרויסע ראָלע שפּילען אויך דאָ **די יודישע דערגרייכונגען אין ארץ ישראל.** די גרוי-סע פּוילישע פּערזענליכקייטען, וועלכע האָבען בע-זוכט ארץ ישראל האָבען זיך מיט די גרעסטע סו-פּערלאַטיוון אויסגעדריקט וועגען דער אויפבוי-אַר-בייט אין לאַנד, מ'האָט די אַרבייט געשטעלט פאַר אַ מוסטער אפילו בנוגע פּוילען. נו, פאַרשטעהט זיך, אַז ווען פאַר די הויכע פּוילישע מלוכה-בעאַמטע איז די אַרבייט כשר איז עס אויך פאַר אונזערע אַסי-מילאַטאָרען געוואָרען גלאַט כשר.

— איך בין זיכער, זאָגט ניימאַן, אַז ווען ביי אונז וואָלט געווען די מאַטעריעלע באַזע, **וואָלטען** זיך פיל יודען - שוישפּילער אויף דער פּוילישער בינע צוריקגעקעהרט צו אונז, פיל יודען - ליטעראַטען אין דער פּוילישער ליטעראַטור וואָלטען געשרי-בען יודיש. **בכלל איז איצט די פראַגע פון ענטוויקלען די יודישע קולטור אַ פראַגע פון קוואַליטעט.** אונזער פאָלקס-מאַ-סע איז נישט מעהר די זעלבע וואָס אַמאָל, די אונ-טערוואַקסענדע יוגענד האָט געענדיגט שולען, זי געהט אויף אויסגעצייכענטע פילמען, הערט ראַדיאָ, געהט אין פּוילישען טעאַטער, דאָס אַלץ ענטוויקעלט דאָס אויג, געהער און געשמאַק. מען מוז דעריבער זאָרגען פאַר דער קוואַליטעט. ס'געהט נישט מעהר אָפּצונאַרען און מ'קען נישט מעהר אָפּקומען מיט נאַאיווער פּרימיטיוויטעט. ביי קיינעם איז עס נישט מעהר קיין פראַגע פון שפּראַכען, וואָס מ'וויל בכיוון לייענען פּויליש, אָדער זעהען פּויליש טעאַטער. עס איז אַ פראַגע פון קוואַליטעט. דאָס איז אויך נוגע דער פּרעסע.

ס'שטעלט זיך איצט די פראַגע **צי ס'וואָלט כדאַי געווען צו שאַפען אַ יודישע קול-טור אויף פּויליש?** מיין מיינונג איז, אַז נישט. ס'זענען איצט נישט די צייטען, ווען בובער האָט געשאַפען אויף דייטש, פרוג און דובנאָוו אויף רו-סיש, לואיסאָן אויף ענגליש א. אז. וו.

אויב אַ יוד שרייבט פּויליש מוז ער אריינוואַק-סען אין דער קולטור, אַזוי ווי היינע אין דייטש, אַנ-דערש וועט ער פערליהרען פאַר אונז און איז אויך נישט קיין געווינס פאַר יענעם, פאַרשטעהט זיך, אַז דאָס האָט אַ זין אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלען בא-דען. ס'וואָלט אויך כדאַי געווען איבערצוזעצען מו-בים און אַנדערע אויף יודיש און העברעאיש. דער דאָזיגער קאָנטאַקט וואָלט זיכער געווען נוצליך.

— איהר פרעגט מיך וועגען דער **פּאָליטיש - ווירטשאַפטליכער אַרבייט.** איך האָב אַזאַ מיינונג וועגען דעם: ס'איז איצט אַ מאָמענט ווען די רעגירונג וואָלט זיך געקענט פאַרשטענדיגען מיט די יודען אַזוי ווי מיט די אוקראַינער. די אוקראַינער זענען אָבער איינהייטליך און האָבען איין שפּראַך און איין קאָנצענטרירטען ווילען. ביי אונז זענען פאַרהאַן 3 שפּראַכען: פּויליש, העברעאיש און יו-דיש, דריי לענדער: פּוילען, ארץ ישראל און בירא-בידזשאַן. די „אגודה" פיהרט גאָר אויף אַ בעזונדער וועג אין הימעל אריין. וואָלטען מיר געהאַט איין קאָנצענטרירטען ווילען, וואָלט מען זיך מיט אונז געמוזט רעכנען און דער רעספּעקט פאַר אונזערע פאָדערונגען וואָלט געווען אַנדערער.

— ס'הערשט אָבער ביי אונז — זאָגט דער חשוב'ער ליטעראַט — אַ געזעלשאַפטליכע דעמאָראַ-ליזאַציע, ס'זענען נישט פאַרהאַן קיין אויטאָריטע-טען, ס'קומען פאַר פּאַרטייאישע רייסענישען. די טרייסט איז, אַז ס'בעמערקען זיך די פּרובען פון פאַראייניגען די כחות און צו קאָנצענטרירען דעם ווילען, יעהענפאַלס זענען פאַרהאַן די שטימונגען הערפאַר. דאָס ווייזט זיך אַרויס אין אַנטי-היטלער קאָמיטעט, אין „אָרט", קאָמיטעט פאַר דער יודישער מלאכה און אין דער יודישער אַגענץ.

אַ זעהר דערפרעהענדע און פּאָזיטיווע ערשיינונג איז, **די פּראָדוקטיוויזאַציע פון דער יו-גענד פון אונזערע אָרטאָדאָקסען.** מיר זעהען שוין אַרבייטס - קיבוצים פון חסידישע טעכ-טער, ישיבה בחורים אַרבייטען אויף דער ערד און דאָס וועט ברענגען פּירות. בכלל איז דאָס אָנגע-וועהטאָגסטע פּראָבלעם — די יוגענד. מיר דאַרפען זיך נעהמען צו ראַטעווען די יוגענד.

— דאָס זענען אַלץ זעהר פיינע און טרעפליכע בעמערקונגען, זאָגען מיר, אָבער **ווי אַזוי זעהט אויס דאָס פּאַקטישע קולטור-לעבען אין וואַרשא?**

— אַ כאַאָס, אָבער אין דעם דאָזיגען כאַאָס בליצט אויף צייטענווייז אַ גייסט, ס'יאַווען זיך פסדר נייע טאַלענטען אויף פאַרשידענע קולטור-גע-ביטען. וואָס פאַר אַ קריזיס מיר זאָלען נישט איבער-לעבען, גיט דאָס יודישע טעאַטער מיליאָנען איינ-נאַהמען אַ יאָהר, דאָס נייע קונסט-טעאַטער, דער טי-ראַזש פון דער פּרעסע שטייגט. איך מוז נאָכאַמאָל בעטאָנען, אַז ס'האַנדעלט זיך קודם כל וועגען דער קוואַליטעט. יצחק מאַנגערס גוטע לידער ווערען גע-דרוקט אין אַ צווייטע אויפלאַגע און האָבען אומע-טום בעקומען אַנ'אָפּקלאַנג.

מיר האָבען אויך נישט די מייסטערס, וועלכע זאָלען געבען די גאָלד-פּרובען אויף טאַלענטען און ליטעראַטור, ווי אַמאָל זענען געווען ביאַליק, אחד-העם, פרישמאַן און פּרץ. אַלץ איז צופעליג און נאָר צופעליג.

אויך פעהלט אונז די מאַטעריעלע באַזע פאַר ליטעראַטור און קונסט און ענדליך די יודישע קול-טור-שאַפער זענען פּסיכיש שטענדיג אויף דער רייזע וועד קיין ארץ ישראל און ווער קיין בירא-בידזשאַן, בעת דער אמת'ער קוואַל פון יודישקייט, מאַסען און שאַפען, האָבען מיר דאָ אויפ'ן אָרט.

ס'דאַרפען זיך געפינען די ענטשפּרעכענדע מענ-שען, וועלכע זאָלען בהדרגה בעזייטיגען דעם כאַאָס און אַרויסטיילען פון איהם דעם געזונדען קערן, ווייל אַזעלכער איז אָהן ספק פאַרהאַן.

אַביסעלע קיביץ
(הומאָר פון טאָג)

שדכן (צו אַ תל-אביב'ער בחור): דאָס מיידעל, וועלכע איך שדכן אייך, איז אַפילו נישט קיין יונגע, אָבער דערפאַר האָט זי אַ וונגען פּרדס.

בחור: און איך וויל בעסער אַ יונג מיידעל מיט אַנ'אַלטען פּרדס.

* * *

אַמעריקאַנער גאַסט: זענען אין תל-אביב שוין פאַרהאַן אויך וואָלקענקראַצער?

תל-אביב'ער: געוויס. נאָר ביי אונז געהט עס נישט צוזאַמען. ביי אונז איז דער וואָלקען בעזונדער און די קראַצער בעזונדער.

* * *

נאָכן טויט פון זיין פרוי האָט אַ מאַן חתונה גע-האַט פאַר איהרער אַ שוועסטער, און ווען די שוועסטער איז געשטאָרבען, האָט ער חתונה געהאַט פאַר אַ דריטער.

— וואָס איז אייך — פרעגט מען איהם — עפּעס געפעלען געוואָרען צו נעהמען אַ ווייב אַלץ פון די דאָ-זיגע שוועסטער?

— נמאס און מיאוס איז מיר געוואָרען די דאָ-זיגע משפּחה, — האָט ער געענטפערט, — וויל איך, אַז זי זאָל אויף אַזאַ אופן פאַרשוואונדען ווערען פון דער וועלט.

הויזבעזיצער ווילען רעדוצירען
און די סטרוזשעס, פאַרמעהרט. ווילען אַ לוין-הוספה

(א) דעם 31 דעצעמבער ה. י. ענדיגט זיך דער קאָלעקטיווער אָפּמאַך מיט די הויזוועכטער. און אין שייכות דערמיט האָבען די הויזווירטען דעם אָפּמאַך געקינדיגט.

די הויזבעזיצער ווילען רעדוצירען די שכירות פון די סטרוזשעס, און די לעצטע דאָגע-גען ווילען האָבען געהעכערט...

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער קינדיגונג, איז דעריבער פאָרגעקומען אין פאַרבאַנד „פּראַצאַ" אַ צווישענפאַראיינס-קאָנפערענץ פון די פאָרשטע-הער פון פאַרשידענע הויזוועכטער-פאַראיינען, און עס איז בעשלאָסען געוואָרען. אַז אויב די הויז-בעזיצער וועלען נישט צוריקציהען די פאָדערונג פון דער לוין-רעדוקציע, וועלען די סטרוזשעס סאָלידאַריש פאַרשטרייקען.

לאָדזשער פּרעמיע פאַר ליטעראַטור קונסט און וויסענשאַפט
דעם 11. נאָוועמבער וועט די פּרעמיע איבערגעגעבען ווערען דעם לאָורעאַט

דעם 4: נאָוועמבער קומט פאָר די זיצונג פון דער קאָמיסיע, וועלכע דאַרף בעשטימען די פּרעמיע פון דער שטאָט לאָדז פאַר אַ פּוילישען וויסענשאַפטלער, אין דער זיצונג נעהמען אָנטייל דעלעגאַטען פון אַלע פּוילישע אוניווערזיטעטען מצד דער שטאָט-פאַרוואַלטונג געהערען צו דער קאָמיסיע פּרעזידענט גלאָזעק און נאָטשעלניק וואָלטראַטוס, מצד דעם בייראַט דר. מאַגילניצקי.

די פּרעמיע וועט איבערגעגעבען ווערען דעם לאָורעאַט אין טאָג פון פּוילישען אומאָפּהענגיקייטס יום=טוב—דעם 11 נאָוועמבער, צו דעם צוועק וועט אין דעם טאָג צונויפגערופען ווערען אַ פייערליכע זיצונג פון בייראַט.

לזכר די געפאַלענע פאַר פּוילענ'ס אומאָפּהענגיקייט

(א) דעם 1 נאָוועמבער ה. י. וועלען פאָר-קומען טרויער=פייערונגען. איינגעאָרדענט דורך פּוילישען מיליטער לזכר פון די זעלנער, וואָס זע-נען אומגעקומען אין די קאַמפען פאַר פּוילענס אומאָפּהענגיגקייט און בעת'ן שלום.

אַ ספּעציעלע פייערליכקייט וועט פאָרקומען אויפן לאָדזער גאַרניזאָן=בית עולם.

נייע עקספּאָרט-מעגליכקייטען פאַר דער לאָדזער טעקסטיל=אינדוסטריע

(אג) דער צענטראַלער סוחרים - פאַרבאַנד האָט די לעצטע טעג בעקומען אַ רייהע אינפאָר=מאַציעס וועגען נייע עקספּאָרט-מעגליכקייטען פאַר דער לאָדזער טעקסטיל=אינדוסטריע. פון די אינ=פאָרמאַציעס איז צו צו זעהען, אַז אַ רייהע אויס=לענדישע מערק, בעזונדערס אַמעריקאַנישע רעפ-לעקטירען אויף פּוילישע טעקסטיל-אַרטיקלען.

די נייע עקספּאָרט-מעגליכקייטען זענען פאָל-גענדע: די בריטישע אינטענדאַנטור אין אינדיען האָט פאַרעפענטליכט אַ קאָנקורס צו ליפערען 2650 יאַרד פילץ, אַ האַלבען צענטימעטער דיק און ברייט 48 צענטימעטער. דער טערמין אָפּצוגעבען אָפערטען איז זעהר קורץ און לויפט אָפּ דעם 30 נאָוועמבער 1935. אויפ'ן קאַנאַדישען מאַרק זענען פאַרהאַן געוויסע מעגליכקייטען פאַר אַ שטענדיגען עקספּאָרט פון דאַמען-טאַרעבקעס ווי אויך אַנדערע גאַלאַנטעריע-אַרטיקלען בעזונדערס אין איצטיגען מאָמענט פון קאַרנאַוואַל-אויסאַרבייטונגען.

איינע פון די אַנגעזעהענסטע פירמען אין אורוגוויי וויל אָנבינדען אַ ענגערען קאָנטאַקט מיט לאָדזער פירמען, בכדי צו אימפּאָרטירען פאַרטיגע באַוואָל-אַרטיקלען, באַוואָל=גאַרן און קאַמגאַרן-אויספאַרבייטונגען.

אַ ענגלישע פירמע וויל אימפּאָרטירען פון פּוילען שטומפען צו היטען. אַ בעלגישע פירמע וויל אָנקניפּען אַ ענגען קאָנטאַקט מיט לאָדזער פירמען, בכדי צו אימפּאָרטירען לייוונט פאַר איינבינדער. אַ האָלענדישע פירמע וויל אימפּאָר-טירען וואַטע-קאָלדרעס, בעדעקט מיט סאַטין אָדער קינסטליכע זייד.

זעהר בעדייטענדע עקספּאָרט=מעגליכקייטען זענען פאַרהאַן אויף דעם דרום-אַפריקאַנישען מאַרק.

די לאָדזער טעקסטיל - אינדוסטריע קען אויפ'ן דאָזיגען מאַרק עקספּאָרטירען וואָל - אַרטיקלען, האַלב-וואָלענע, דיוואַנעס, ריין זיידענע קאַטאָן=זאַקען ווי אויך אַרטיקלען פון קינסטליכען זייד. עס דאַרף בעטאָנט ווערען, אַז די אַלע עקספּאָרט-מעגליכקייטען זענען קאָנקרעטע פאַקטען און די רעפלעקטאַנטען קענען דורך דער פאַרמיטלונג פון צענטראַלען סוחרים-פאַראיין אָנבינדען אַ קאָנטאַקט מיט די עווענטועלע אויסלענדישע אָפּנעהמער.

BANK HANDLOWY w ŁODZI
Spółka Akcyjna
Al. Tadeusza Kościuszki 15
ma jeszcze do wynajęcia SAFES
na dogodnych warunkach, poczynając od 4 złotych miesięcznie.
WYJEZDZAJĄC, nie zostawiaj w domu papierów wartościowych, złota, srebra i t. p., lecz zanieś je do SAFE'u!

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון צייהן און יאַסלעס
Piotrkowska 164 tel. 114-20
צוריקגעקעהרט

ביי ליידען פון נירען און אורין = בלאַז
ספּעציעל מעטעטרט און בעגינסטיגט שנעל די שרעקליכע ווייטאָגן דאָס נאַטירליכע ביטערוואַסער FRANCISZKA JÓZEFA ביים שטוהלגאַנג. פרעגט דאָקטוירים, צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטעשנעס.

ס'איז שוין די העכסטע צייט

אז די צוועלף יודישע קליינהענדלער-פאראיינען אין לאדז זאלען צענטראליזירט ווערען!

א פאר ווערטער צו דער היינטיגער צווייטער קאנפערענץ

די צוועלף יודישע קליינהענדלער-פאראיינען אין לאדז, נישט נאר וואס זיי ברענגען נישט קיין נוצען, נאר זיי ברענגען צוליב זייער צושפאלטענקייט גרויס שאדען. די צוריסענקייט איז א טרויריגער קאפיטעל אין דער געשיכטע פון דער לאדזער יודישער געזעלשאפטליכקייט.

דער יודישער קליינהענדלער שטעהט ביים ראנד פון אפגרונד און ראנגעלט זיך פארצווייפעלט פאר זיין עקזיסטענץ. ס'ווירקט דערצו דער אלוועלטליכער קריזיס, וואס בושעוועט שוין פיל יאהר; די באיקאט-העצע און די ראסען-טעאריע, וואס ווערט אזוי ענערגיש און עפענטליך געפרעדיגט, דורך די ענדעקעס. און די „סוואי דא סוואגא"-פראפאגאנדע, וואס ווערט לעצטענס געפיהרט דורך דעם היגען קריסטליכען קליינהענדלער - פאראיין. די שטייער-לאסט און די שטרענגע פעראָרדנונגען וועגען די האנדעלס-שעה'ן. ווייטער די געפלאנטע געזעצען ווי צוואנגס-פאראיינען, עקזאמענס פאר סוחרים, פערמעגענס-צענז א.א. וואס די קריסטליכע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציע בעמיהען זיך ביי די מאסגעבענדע פאקטארען, אז זיי זאלען וואס שנעלער איינגעפיהרט ווערען אי'ן לעבען.

אין אזא צייט וואלט געדארפט קומען א מעכטיגע ארגאניזאציע, וואס זאל נעמען אין שוץ די יודישע קליינהענדלער, העלפען די געפאלענע, פארטיידיגען די בעדראהטע פאזיציעס, און אננעהמען מיטלען געגען די דראהענדע געפאהרען פאר די יודישע קליינהענדלער.

וואס טוען אין דער ועלבער צייט אונזערע צוועלף קליינהענדלער-פאראיינען? גארנישט. זיי לאזען אויס זייער גאנצע ענערגיע אויף די אנטאגאניזמען און שטרייטען, וואס זיי פיהרען צווישען זיך געגענזייטיג. די פאראיינס-סעקרעטאריאטען זענען פארוואנדעלט געווארען אין טעכנישע אפאראטען צו ערלעדיגען דאס אויסקויפען פאטענטען און צו ערלעדיגען דאס איינצאהלען די שטייער'ען אין אוושאנד פאר די מיטגלידער, וועלכע קענען דאס אליין נישט ערלעדיגען. די מעהר בעוואוסטזיניגע צווישען די קליינהענדלער אנטלויפען צוליב דעם מאטענוויין פון די פאראיינען.

אלע צוועלף פאראיינען זענען נישט פעהיג צו לעזען די אויפגאבען, וואס ס'דארף נעמען אויף זיך אן ארגאניזאציע צו פארטיידיגען די אינטערעסען פון די קליינהענדלער ארגאניזאציאנעל, געזעלשאפטליך און פאליטיש.

ווען ס'איז אין זייגער צייט איינגעפיהרט געווארען די פעראָרדענונג, אז די נאביאל-געוועלבער מוזען ווערען געשלאסען 7 א זייגער אין אוונט, צוגלייך מיט די אנדערע געשעפטען, האט די נאביאל-סעקציע ביים צענטראלען קליינהענדלער-פאראיין אינטערווענירט אין דער האנדעלס-קאמער. די האנדעלס-קאמער פון איהר זייט האט געמאכט אן אנקעטע ביי אלע קליינהענדלער-פאראיינען. און א דאנק דעם וואס די פאראיינען האבען נישט געהאט קיין איינהייטליכע שטעלונג אין דער פראגע, מוזען די נאביאל-געוועלבער ביז'ן היינטיגען טאג געשלאסען ווערען 7 א זייגער אוונט.

בשעתו האט איין קליינהענדלער-פאראיין זיך געווענדעט מיט א מעמאריאל געגען די נאביאל-הענדלער, וועלכע האנדלען אויך מיט אייניגע קאלאניאל-ארטיקלען, א צווייטער פאראיין ווידער האט זיך געווענדעט מיט א מעמאריאל געגען די קאלאניאל-הענדלער, וועלכע האנדלען מיט נאביאל-ארטיקלען.

צו אזא הפקרות דערפיהרט די עקזיסטענץ פון צוועלף קליינהענדלער-פאראיינען אין לאדז. מיר פרעגען אלזא: ווען וועט שוין אמאל נעמען א סוף צו דער הפקרות? ווען וועלען זיך שוין אמאל די אלע קליינהענדלער-פאראיינען צענטראליזירען אין איין ארגאניזאציע?

מיר שטיצען אונטער דעם פראיעקט, אז אויב די בשותפות'דיגע קאנפערענץ וועט זיך נישט איינגעבען, זאל מען רופען מאסען-מיטינגען פון די קליינהענדלער און דאס אלעס זיי אויפקלערען. און אנטער'ן דרוק פון די מאסע — קליינהענדלער אדורכפיהרען די פאראייניגונג.

מרדכי טאנעליכט.

אייער באגאזש ווערט אפגענומען פון דערהיים און צוגעשטעלט קיין ארץ-ישראל
דורך PRZEDBORSKI, KOLNER i S-ka, Łódź, Sienkiewicza 6
ביליג און שנעל.
קלינגט טעל. נומערען 129-25 און 247-75

פערלייכטערען די מעלדונגס-פראצעדור אין לאדז

קאנפערענץ צווישען דער וואיעוואודזטווע. מאגיסטראט און סטאראסטווע

נעכטען איז אונטער'ן פארזיץ פון וויצע-פרעזידענט קאזלאווסקי פארגעקומען א קאנפערענץ וועגען פערלייכטערען די מעלדונגס-פראצעדור אין לאדז.

אין דער קאנפערענץ האבען אויך אנטייל גענומען פארשטעהער פון דער וואיעוואודזטווע, סטאראסטווע און עווידענץ-ביורא.

דעם ענין האט רעפערירט דער נאטשאלניק פון עווידענץ-ביורא ה' וויסאצקי און פארגעלעגט ענג שפרעכענדע פארשלאגען. בעת דער דיסקוסיע איז געקומען צו א הסכם, אז מ'דארף אונבעדינגט פשוטער מאכען די מעלדונגס-פראצעדור אין אינערליכען פערקעהר. פאר דער בעפעלקערונג וועט דאס זיין א גרויסע הנחה ביים איבערמעלדען זיך פון איין אדרעס אויף דער אנדערער. ס'איז אויך געקומען צו א הסכם וועגען לייכטער מאכען די מעלדונגען מכח די ענדערונגען פון פאך, בעציהונג צו מיליטער-דינסט, פאמיליען-לעבען א. א. וו.

ס'איז בעשלאסען געווארען צוזוטרעטען אויסצואַרבייטען א גענויען פראיעקט וועגען פערלייכטערען די מעלדונגס-פראצעדור אין לאדז.

די פאסטולאטען פון די לאדזער לאקאטארען

וועגען דעם געפלאנטען בילינער מאכען פון דירה-געלד

אין צוזאמענהאנג מיט דער הבטחה וואס פרעמיער קאשטשאלקאווסקי און וויצע פרעמיער קוויאטקאווסקי האבען אין זייערע מיים-רעדעס געגעבען וועגען דעם, אז דירה-געלד זאל ביליגער ווערען, האט זיך דער לאדזער לאקאטארען-פאראיין געווענדעט צום מיגיסטארען-ראט מיט א מעמאריאל וועגען די פאסטולאטען פון די לאקאטארען אין דער דאזיגער הינזיכט.

מיט דעם מעמאריאל פאהרט קיין ווארשא א ספעציעלע דעלעגאציע.

רעדוקציעס אין דער פאביאניצער אינדוסטריע

(א) מחמת דעם מאנגעל פון בעשטעלונגען און דער בעדייטענדער פערערגערונג פון דער קאניונקטור, ווערען אין דער פאביאניצער טעקסטיל-אינדוסטריע אדורכגעפיהרט א רייה רעדוקציעס.

די פראפעסיאנעלע פעראייגען אינטערוועניערען וועגען דער אזויגערופענער ארבייטס-פערטיילונג.

20-יאריגער יובל פון קאלאניאל-הענדלער-פעראיין

אונגעברן פארזיץ פון ה' גאטליב איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון קאלאניאל-הענדלער-פעראיין (שרודמיעסקא 20) געווידמעט דעם 20-יעהריגען פעראיינס-יובילעאום, וואס זאל אין קורצען פארקומען. נאך א דיסקוסיע איז געשאפען געווארען א יובילעאום-קאמיטעט און אלס פרעזעס איז אויסגעוועהלט געווארען ה' שלום זיידלער, וויצע-פרעזעס ה' ח. גאטליב. גלייכצייטיג איז בעשלאסען געווארען ארויסצוגעבען א יובילעאום בוך אין יודיש און פויליש, וואס זאל ארומנעמען דאס גאנצע ווירטשאפטס-לעבען פון קאלאניאל-הענדלער-טום בכלל, און דעם 20-יעהריגען פעראיינס-לעבען בפרט.

מ'דארף זיך בעצייטענס ווענדען

נאך ארימקייטס-צייגנישען

צוליב דעם, וואס ס'קומען אן טעגליך אין רער אפטיילונג פאר געזעלשאפטליכען שוץ צו 200 ביטעס וועגען ארויסגעבען ארימקייטס-צייגנישען — מעלדעט די אפטיילונג, אז זי איז בשום אופן נישט בכח ארויסצוגעבען די צייגנישען צו דעם טערמין, וועלכע ס'פערלאנגען די פעטענטען.

די פעראינטערעסירטע דארפען זיך דעריבער צו בעמיהען, אז זיי זאלען זיך ווענדען וועגען די צייגנישען לכל-הפחות 30 טעג פאר דער צייט ווען זיי דארפען צייגנישען. אין געריכטס-ענין לכל-הפחות 14 טעג פריהער.

Dr.
R.Zalcwasser
כירורג
צעגעלניאנא 19, טעל. 125-17
נעמט אן פון 1—2 און פון 4—6.30.

„טאג פון שפארזאמקייט"

צום פארשטעהענדען „טאג פון שפארזאמקייט", וואס ווערט איבער דער גאנצער וועלט געפייערט דעם 31-טען אקטאבער, האט דער צענטראלער שפארזאמקייטס-קאמיטעט פון דער פוילישער רעפובליק פערעפענטליכט דאס פראגראם פון דער פייערונג און אנ'אויפרוף צום כלל בירגער. אין אויפרוף ווערט געזאגט, אז אויף אלע געביטען פון ווירטשאפטס-לעבען קומט צום אויסדרוק א כסדר וואקסענדער וואונש זיך אומצוקעהרען צו גלייכגעוויכט און אז עס ווערט געפיהרט א קאנסעקווענטער קאמף פאר א בעסערען מארגען. מיר ווייסען גוט, אז די קאפיטאלען, וואס זענען אנגעזאמעלט דורך דער געזעלשאפט, זענען דאס ווירקזאמסטע קאמף-מיטעל געגען ארבייטסלאזיגקייט און זענען משפיע אויף דער אויפלעבונג פון ווירטשאפטליכען און קולטורעלען קיום. אין פוילען ערמעגליכט די בירגער דאס אפשפארען און זאמעלט געזעלשאפטליכע קאפיטאלען די פ. ק. א. וועלכע בעזיצט היינט אין וואקלאדען העכער 300 מיליאן זל. און צעהלט כמעט 2 מיליאן אפשפארער.

אין אינטערנאציאנאלען טאג פון שפארזאמקייט פעראייניגען זיך די בירגער פון דער גאנצער וועלט, אלע פעלקער אין געפיהל פון גלויבען אין א בעסערען מארגען. דערביי האט יעדערער דעם ציעל—צו זיין עקאנאמיש אומאבהענגיג.

אין פייערונגס-פראגראם פון שפארזאמקייטס-טאג געהען אריין: ראדיא-אודיציע, שמועסען און פייערונגען אין די שולען און לסוף—שפארזאמקייטס-אקאדעמיעס און פארטרעגע, אלע אבשפארונגס-אינסטיטוציעס אין לאנד וועלען זיין דעקארירט. אין די ראהמען פון דער ראדיא-אודיציע וועט 6 א זייגער אין אוונט האלטען א רעדע דער פרעזעס פון צענטראלען שפארזאמקייטס-קאמיטעט פון דער פוילישער רעפובליק און פרעזעס פון פ. ק. א. דר. העוריק גרובער.

מען דארף געדענקען, אז מיט א יאהר צוריק האט יעדער 23-טער איינוואוינער פון פוילען געהאט אנ'אפשפארונגס-ביכעל. פון פ. ק. א. איצט שפארט שוין יעדער 18-טער בירגער זיין געלד דורך פ. ק. א. זאל אונזער ציעל זיין—דערגרייכען א צושטאנד, אז אין פוילען זאל יעדערער שפארען געלד

אקופאציע - שטריק אין א פאבריק

(א) צוליב'ן אפשלעפען מיט'ן אויסצאהלען די ארבייטס-לויכען און אורלויב-סכסוכים, איז נעכטען אויסגעבראכען אנ'אקופאציע-שטרייק אין קעלער'ס פאבריק, אויף פאמארסקא 73.

בסך הכל שטרייקען 80 ארבייטער.

עס האט שוין אונטערוועגירט א פארשטעהער פון „פראצא" און אזוי ווי דאס האט נישט געהאלפען, וועט זיך אין דעם ענין אריינמישען דער ארבייטס - אינספעקטאריאט.

פערסמיט געווארען פון גאז

(א) אין איהר וואוינונג אויף קילינסקיעגא 41 איז שווער פערגיפטעט געווארען פון גאז די 56-יעהריגע העלענא קאבושעוויטש.

פאגאטאווע האט איהר ערטיילט ערשטע הילף און אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

ווי ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, איז די פערגיפטונג געקומען מחמת דעם, וואס עס האט געפלאצט א גאז-רעהרעל.

געשמוגעלטער סאכארין

(א) א דאנק דער אינטערווענץ פון דער פינאנציקאנטראלע פונם לאדזער קרייז, איז ארעסטירט געווארען א געוויסער וואיטשעך פינקאש פון דארף פראצא, לענטשיצער קרייז, וועלכער האט זיך פערנומען מיט צושטעלען קיין לאדז געשמוגעלטען דייטשען סאכארין.

די דריטהאלבען קילא סאכארין, וואס מ'האט ביי איהם געפונען, האט מען קאנפיסקירט.

פאגאטאווע האט זי אפגעפיהרט אין זאפאס-שפיטאל

פון פוילישען טעאטער

אין שטאטישען פוילישען טעאטער ווערט היינט 4 ביי-טאג געשפילט „אוטשעקלא מו פשעפיורעטשקא", אוונט — „קאזשדו טשלאוויעק".

ענטשולדיגונג.
איך ענטשולדיג זיך פאר דער פאך-קאמיסיע פון די קאנדיטאר אין לאדז פאר מיין נישט ריכטיגע האנדלונג און פערזיכער, אז אזעלכעס וועט זיך מעהר נישט ווידערהאלען.
חיים קאץ, פילסודסקיעגא 8

Dr. Krausz
אויגען-דאקטאר
פיעטריקאווער 86, טעל. 204-74
צוריקגעקעהרט.

לעטשניצע
פאר וועגעריש-קראנקע מענער-שוועכע און הויט-קראנקהייטען
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אוונד.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי דאקטאר
א בעראטונג 3 זל.

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר עקזעמע און פרויען-קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אן פון 4—8 אוונד.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אבדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראגע, 1-טער שטאק.
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 און זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספעציאליסט פאר אויגען-קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אן פון 11 ביז 2 און פון 5 ביז 8.30.

Dr. med.
W. Lubraniecki
ספעציאליסט פאר
אינערליכע קראנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
Aleja 1 maja 15 אלעי 1-טען מאי
tel. 108-65.

Doktór
A. S. TENENBAUM
ספעציאליסט פאר לונגען און אינערליכע קראנקהייטען
Piotrkowska 109, tel. 220-25
powrócił.

AMBASADOR
4-LAMPOWY Z 5-tą PROSTOWNICĄ
Arcydzieło radjotechniki. Obficie wyposażony w najnowsze udoskonalenia. Nowa linja akustycznej skrzynki. 3 zakresy fal. Zasięg wszechświatowy.

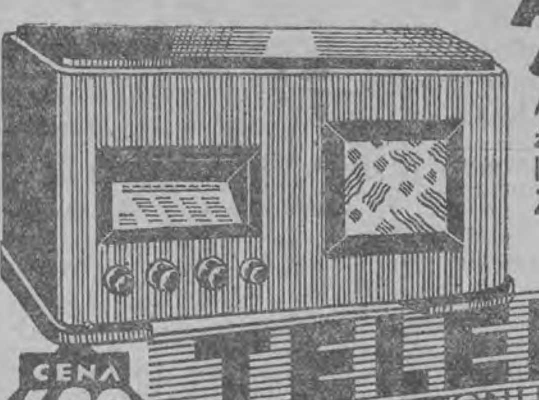

TELEFUNKEN
MISTRZ TONU, PRECYZJI I FORMY
CENA 420 zł

SPECIAL
3-LAMPOWY Z 4-tą PROSTOWNICĄ
O cechach odbiornika wysokiej klasy. Nowa linja akustycznej skrzynki. 3 zakresy fal. Zasięg wszechświatowy.
CENA 248 zł

POKAZY i SPRZEDAŻ:
Radio Audion, Traugutta 1, tel. 153-71 (Gmach Grand-Hotelu)
ALFA RADIO, Nawrot 1, tel. 183-60.
ELEKTROS, Śródmiejska 5, tel. 156-59.
RADIO MUZA, Narutowicza 18 tel. 146-0[illegible]

גלענצענדער עפּאָפּיי. געשפּילט אויפ'ן גרונט פון העלדישקייטען אין אינדיען.

„BENGALI"

היינט פּרעזענטירט מיר דאָס אומגעוועהנליכע עמאָציאָנען, ע מייסטערווערק א. נ.

אויסגעפירט: קלאַנג-עקטואַליטעטען, אויך פון P.A.T. אָנהייב 4.30 נאָכמ., שבת און זונטאָג 12.30 בייטאָג.

-- אין די הויפּטראָלען: GARY COOPER, T. TONE, C. BURKE

אויף די ערשטע סעאַנסן און פריהמאָרגען-סעאַנסן זענען די פּרייזען פון 54 גראָשען.

קלאַנג-קינא
CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16

אלע ארט גארדינען

און קאָפּען, טילענע און קאַרעקאָווע, ווי אויך אַ גרויסען אויסוואַהל פון טיול און שאַטקע פון מעטער. פערשידענע קאָפּעס פון פּלוש, גאָבעלען, בראָקאַט און זיידענע. צו בעקומען ביי

L. Elbaum, Łódź, Nowomiejska 26
פּראָנט 1-טער שטאָק

ס'ווערען אָנגענומען אַלע ארט בעשטעלונגען פון די נייעסטע פאַסאָנען.

קליינע אנאנסען

1 זלאָטי אָנ'אָנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

געלעגענהייטליך צו פערקויפען אַ 6 פערזאָניגען אויטאָבוס פירמע Minerva אין גוטען צושטאַנד פאַר אַ זעהר ביליגען פּרייז. צו ערפאַהרען מאַגיסטראַצקאַ 34 טעל. 232-17 אין גאַראַזש.

אַ לאַנגיעהריגער קאָנסטרוקציאָנירטער עלעקטראָטעכניקער ווי אויך אַ גוטער קרעשלאָזש זוכט אַ פּאָסטען אין זיין פאַך סעלבסטשטענדיג 169-75 2189

אַ קינדערלאָזן פּאָרפאָלק זוכט צוויי צימער מיט אלע בעקוועמליכקייטען ביי אַ פאַמיליע נישט העכער ווי צווייטען שטאָק געגענד פון פרייהייטס-פּלאַץ ביז שרודמיעסקאַ, אָפערען אונטער „לאָקאַטאָר" אין אַדמ. מעקלערס נעווינשען.

עס ווערט געזוכט אַ שותף צו אַנ'איינגעפיהרט פּראָנט-געשעפט פון קינדער-קאָנפעקציע, אין צענטרום שטאָט מיט אַ קאַפּיטאַל פון 3000—5000 זל. אָפערטען אונטער „M" אין אַדמ.

מיר לערנען אויס ! בוכפיהרונג אַמעריק. פאַר 10 זל. דאָפּעלטע פאַר 30 זל., מאַשין-שרייבען פאַר 5 זל. האַנדעלס-קאָרעספּאָנדענץ 10 זל. פאַר שילער פון פאָלקס-שולען—הנחות. ראַטנער 11. ליסטאָפּאַד 17.

אַ שותפ'טע צו היימישע מיטאָגען, כ'בעזיץ אַ פּאַרטער-לאָקאַל, געאייגנעט אויף בעלער. חתונות. אַדרעס ערקונדיגען אין אַדמינ. פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

אַ שותף ווערט געזוכט צו אַנ'איינגעפיהרט מאַנופאַקטור-געשעפט אין בעסטען פונקט מיט 10,000 זל. אָפערטען אונטער „שותף" אין אַדמינ.

פאָהרענדיג מיטוואָך אויפן טראַמוואַי האָב איך פערלוירען אַ פּאָרטפעל מיט פאָטאָגראַפיעס און פּאַפּירן, וועלכע האָבן פאַר'ן פינדער קיין ווערט נישט. אָבצוגעבענען געגען בעלוינונג שרודמיעסקאַ 18, לינקע אָפיצינע, 2. שט. וו. 16 פון 3—4 נאָכמ.

ס'חרים, פאַבריקאַנטען און אָנגעשטעלטע! בוכהאַלטער-בילאַנסיסט פיהרט האַנדעלס-ביכער שטונדענווייזע אין פערשידענע בראַנזשעס. — לערנט אויס בוכהאַלטעריע פּראַקטיש און גרינדליך, מאַשין-שרייבען קורס 10 זל. אינפאָרמ. צעגעלניאַנאַ 25, וואוינונג 35. 2127

אַכטונג, מעשענגיסער ! קאָקס, וועלכער איז צוגעפּאַסט פאַר אייער געברויך בעקומט איהר זגאַדניאַ 32 אין קוילען-סקלאַד, וויזאַ-ווי דעם לאָמבאַרד

צו די ה"ה גנבים ! מען האָט מיר אָרויסגע'גנב'עט פערשידענע דאָקומענטען ווי אויך אַ קוויט פון לאָמבאַרד. די ה"ה גנבים ווערען געבעטען אָפּצוגעבענען צו באַרנשטיין לעשנאַ 40 אָדער טעלעפאָניש 23500. דיסקרעציע געזיכערט.

פּרייוע פּאָסטענס

האַנד-נייהער צו דאַמען-בעשטעלט ווערען געזוכט ביי בליטענטייל, פּיעטריקאָווער 108.

ס'ווערט געזוכט אַ האַנד-נייהער צו דאַמען = בעשטעלט. ראָזענבערג, לוטאָמירסקאַ 11, וו. 28.

2 קוואַליפיצירטע זאָקען-אַרבייטער אויף ווינטער-אַרבייט ווערען געזוכט. — סאָלנאַ 9, וו. 24.

אַ קראַפּט-שפּולערין צו סוועטערס איז נויטיג פון זאַפּאָרט. פּילסודסקיעגאָ 15, ביי זעליגמאַן.

ס'ווערט געזוכט אַנ'אַרבייטער צו סוועטערס פון דער פּראָווינץ מיט עסען און שלאָפען. צו ערפאַהרען פּיעטריקאָווער 21, וו. 26.

פעהיגע מענשען, וועלכע ווילען פערדינען ביז 40 זל. אַ וואָך צו אַ גאַנגבאַר מאַסען-אַרטיקעל, קענען זיך ווענדען מיט 500 זל. עווענטועל מיט אַ פערזיכערונג אין דער שאָקאָלאַדע-פאַבריק, 11. ליסטאָפּאַד 29.

ראַקאַלען

אַנ'אָרט צו שלאָפען פאַר 1 אָדער צוויי פריילינס, עס קען אויך זיין אויף אַ פּראָצאָווניע. פּיעטריקאָווער 17, 2-טער הויף, לינקס, פּאַרטער, וואוינונג 79.

לאָזשי קענען בעקומען 3 הערען ביי אַנ'אָנשטענדיגער פאַמיליע. ציגעלגאָס 8, וו. 15.

אַ פּראָנט-געוועלב מיט אַ צימער צו פערמיטען. אַלטער מאַרק 4, פּיים ווירט ביעדאַק.

צו פערדינגען אַ לעצט צימער פאַר 2 פערזאָן צו שלאָפען אָדער פאַר אַ יונג פּאָר-פּאָלק, זעהר בעקוועם אויך סאָליד. פּאָלודניאָווע 11, וו. 5a.

פערשידענעס

צו די ה"ה גנבים ! אַזוי ווי מען האָט מיר אַרויסגע'גנב'עט פון דער וואוינונג פערשידענע זאַכען און דערונטער אַ דאָלאַרובקע נומער 1187269 מיט מעטריקעס, וואָס האָט פאַר קיינעם קיין שום ווערט, ווייל אלע בעוואָרענישען זענען געמאַכט געוואָרען, בעט איך די ה"ה גנבים מיר דאָס צוריקצושיקען געגען בעלוינונג, דיסקרעציע געזיכערט. צו מעלדען זיך קילינסקיעגאָ 25 ביי מאַנדע.

Lekarz=dentysta
S. Babad
פּאָמאָרסקאַ 22, וו. 6
נעמט אָן טעגליך פון 10—2 און 3—8 אָװ.
קינסטליכע ציינער
ווערן אויסגעפּערטיגט פּינקטליך אויפ'ן אָרט

LEKARZ DENTYSTA
St. GELBERG
צוריקגעקעהרט
זאַוואַדזקאַ 14, טעל. 108-33
נעמט אָן פון 10—2 און פון 4—7 אָוועגט

Dr. Justman
וואוינט יעצט
8 NAWROT 8
telef. 138-88

Dr. med. H. HAMMER
ספּעציאַליסט פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
וואוינט יעצט
11 listopada 32 (róg Gdańskiej)
Telef. 128=39 טעלעפ.
נעמט אָן פון 3 ביז 7 אָוונד.

Do moczenia bielizny: H E N K O., soda do prania i bielenia.

וויכטיג
פאַר יעדער פירמע !
ווילט איהר אייער געשעפט זאָל האָבען די געהעריגע רעקלאַמע ? בעשטעלט אייערע דרוק-אַרבייט
אין דער בעוואוסטער שנעל-דרוקערייי
בראַמבערג
8 צעגעלניאַנאַ 8 פראָנט
טעל. 255-09.
שעהן און פּינקטליך אויסגעפּערטיגט.
— ביליגע פּרייזען. —
שעהן — מאָדערן — פּינקטליך

אַפּאַרבערייי
ניי-מאָדערן איינגעאָרדנעט ביליג, קראַפּט, פּאַרע און וואַסער צו פערפאַכטען.
אינפאָרמאַציעס: שענקיעוויטשאַ 11.

א בלייע גרופּע פון
העברעאיש און ענגליש
הויבט אָן דעם אונטערריכט דעם 29-טען ד. ח.
איינשרייבונגען און אינפאָרמאַציע: פּוילישן-פאָלקס-שינער האַנדעלס-קאַמער, פּיעטריקאָווער 113.

Nowo=otworzony
zakład fryzjerski „Sabra"
GDAŃSKA 31a wł. Z. Moszkowicz i Maks
שיין געשוירן—פיין ראַזירט—דערכוויקט און דערפרישט ווערסטו נאָר אין פּריש-ערטפּענט פריזיר-אַנשטאַלט
„סברא" גדאַנסקאַ 31a
ראָג אלעיאַ 1 מאַי
מענער-סאַלאָן
אונטער דער לייטונג פון אינהאַבער, דעם בעקאַנטען עסטעטישן פריזיר-מייסטער ה' ז. מאַשקאָוויטש
דאַמען-סאַלאָן
אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטען ספּעציאַליסט ה' מאַקס (לאַנג-יעהריגער מיטאַרבייטער פון דער פירמע ל. ראָזענצווייג)
נייעסטע איינריכטונג ! סאָלידע בעהאַנדלונג סימפּאַטישע אַטמאָספער ! נישט טייער !

שייטלען
מיט פּאַריזער שרינדן און פּערטיגע שייטלן
ביי קערש.
סקווערנאַ 15

DR. MED.
Szymon Grynberg
פּילסודסקיעגאָ 55, טעל. 168-58
(אָרדינירט זומער אין ווישניאָווע-גוראַ)
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116=33
רענטגען-גאַבינעט
ווענעראָלאָגישעס אַמבולאַטאָריום
פון 9 פריה ביז 8 אַ זייגער אָוונט.
וויזיט 3 זל.

Dr. L. Suchowczycki
כירורג
Gdańska 11
טעל. 123-47 (רוג קאָנסטאַנטינער)
POWRÓCIŁ.
נעהמט אָן פון 4—6 נאָכמ.

ד"ר
ס. קאַנטאָר
ספּעצ. פ. אַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען (מענער-שוואַכע)
פּיעטריקאָווער 90
טעל. 129=45
נעמט אָן פון 8—2 נ"מ און פון 6—9 אָוו.

לעטשניצע
פאַר ווענעריש קראַנקע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד.
ווענעריש-קראַנקע, מענערשוואַכע און הויט-קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאַציע
אין טעטיג. א גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער ווארטע-זאַל
אַ בעראַטונג 3 זל.

Dr. med.
P. Braun
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 81
טעל. 100-57.
נעמט אָן פון 8—1 און פון 4—8 אָוונט

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95,
נעמט אָן פון 9—11 און פון 6—8 אָוונט

Dr. med.
Jakubowicz
צוריקגעקעהרט
פּאָלודניאָווע 9, טעל. 109=71
נעמט אָן פון 10—12 און פון 4—6 אָוונד

[illegible]

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

פרעמיער קאשטשאלקאווסקי'ס עקספאזע
אין דער בעלויכטונג פון דער פוילישער פרעסע

די עקספאזע פון פרעמיער קאשטשאלקאווסקי איז אויפגענומען געווארען מיט גרויס צופרידענהייט פון דער סאנאציע־פרעסע. אזוי, למשל, די „גאזעטא פאלסקא", וועלכע האט זיך אין אנהויב געהאלטען שטומס אין רעזערוו און ערקלערט, אז דער סיים דארף געבען פולמאכטען דער רעגירונג ערשט נאכדעם ווי עס וועט קלאר ווערען אויף וואס פאר א אופן די פולמאכטען וועלען אויסגענוצט ווערען, אפראבירט פולשטענדיג דעם פראגראם, וואס פרעמיער קאשטשאלקאווסקי האט פארגעלעגט דעם סיים. די צייטונג האלט, אז דאס איז דער איינציג מעגליכער פראגראם" און שרייבט צווישען אנדערען פאלגענדעס:

„די לייט־געדאנקען פון פרעמיער קאשטשאלקאווסקי, וואס זענען נוגע דאס דערגרייכען די גלייכגעוויכט פון בודזשעט ווי אויך די בהדרגה'דיגע בעסערונג פון דער ווירטשאפטליכער לאגע, האלטען מיר פאר פולשטענדיג ריכטיג און זיי ענטשפרעכען דעם שטאנדפונקט, וואס מיר האבען שוין לאנג פארנומען. מיר זענען דעריבער אין דער מיינונג, אז מיט'ן מאמענט ווען עס איז אנגענומען געווארען די פארערונג פון דער פעסטקייט פון דער וואלוטע — איז דער פראגראם, וואס איז אנגעצייכענט געווארען דורכ'ן פרעמיער קאשטשאלקאווסקי דער איינציג מעגליכער. מיר גלויבען, אז די רעדע פון פרעמיער קאשטשאלקאווסקי וועט אריינברענגען די אזוי נויטיגע, היינט מעהר ווי עס איז, עלעמענטען פון בערוהיגונג פון דער ברייטער עפענטליכער מיינונג, וואס איז אין דער לעצטער צייט דעזאריענטירט דורך דער פראפאגאנדע פון „אנגיסען פון לערען, וואס ווערט געפיהרט אין דער פובליציסטיק און דורך דער פאנטאפעל־פאסט".

דער „קוריער פאראנני" שטעלט זיך אפ הויפטזעכליך אויף דעם אנזאג אין דער אקטיוויזירונג פון ווירטשאפטליכען לעבען, וועלכער פרעמיער קאשטשאלקאווסקי האט פראקלאמירט אין זיין עקספאזע און שרייבט, אז דער „פרעמיער האט ענטוויקעלט פאר'ן סיים זיין פראגראם, וואס אין פאלעמישען זשארגאן רופט מען עס „אקטיווויזירען". דער רעגירונגס־שעף קאפיטולירט נישט פאר די אנגעמראפענע שוועריגקייטען. ער זאגט אן א קאמף פאר דער אויפלעבונג פון דער נאציאנאלער ווירטשאפט, א ארבייט צוצופאסען איהר סטרוקטור צו די געזעלשאפטליכע נויטען פון די בירגער, אריינציהען אין דער פראדוקציע פראצעס די אנגעזאמעלטע, נישט אויסגענוצטע פאלקס־ענערגיע. ארויסגעהענדיג פון ריכטיגען דיאגנאז, אז דער קריזיס פון די שטימונגען, דעפרעסיע צושטאנד, וואס גנב'עט זיך אריין אין דער געזעלשאפט, איז א שונא פון אלע פלענער צו בעקעמפען דעם קריזיס, געהט דער פרעמיער דרייסט ארויס זיך צו טרעפען מיט די בעהאלטענע און נישט בעשעפטיגטער געזעלשאפטליכער ענערגיע בכדי איינצושטאנען דעם פסיכאלאגישען פאקטאר אין קאמף מיט'ן קריזיס און דעפרעסיע".

דאגעגען דער קאנסערוואטיווער „טשאס", וואס רעפרעזענטירט אין רעגירונגס־לאגער די ווירטשאפטליכע ספערען ווידמעט מעהר אויפמערקזאמקייט דעם צווייטען טייל פון פרעמיערס רעדע, וועלכע ענטהאלט די בעגרינדונג פון דער נויטווענדיגקייט פון נייע קרבנות און בעלאסטונגען בכדי צוריקצושטעלען דאס גלייכגעוויכט פון בודזשעט. דער ארגאן פון די קאנסערוואטיווען רוקט דעריבער ארויס א גאנצע רייה פאסטולאטען פון די ווירטשאפטליכע קרייזען און שרייבט צווישען אנדערען:

„עס קומט דא אין בעטראכט קודם כל די ברענענדע פראגע פון דער שטייער־ענטלאסטונג פון די ארבייטס־ווארשטאטען. אויב מיר ווילען די מעגליכקייטען צו פערבעסערן די ווירטשאפטליכע לאגע שטיצען אויף דעם צוריקשטעלען די רענטאביליטעט פון די ארבייטס־ווארשטאטען — און לויט אונזער מיינונג איז דער איינציגער רעאלער און פעסטער וועג פון אויסבעסערן די ווירטשאפטליכע לאגע — דארף מען שוין איצט שטרעבען צו פערקלענערן די קאלאסאלע בעלאסטונג פון די ארבייטס־ווארשטאטען מיט פערשידענע עפענטליכע אפצאהלונגען".

און די צייטונג פיהרט אויס, אז עס וואלט נויטיג געווען, אדורכצופיהרען א רעפארם פון די פינאנצען פון די זעלבסט־פערוואלטונגס־פערבאנדען און פון דער געזעצגעבונג פון די געזעלשאפטליכע פערזיכערונגען, וואס זאל זיין פערבינדען מיט א רעוויזיע פון די אויפגאבען און פליכטען, בכדי צו דערפיהרען צו א רעדוקציע פון די הוצאות ווי אויך צו פערקלענערן די אלגעמיינע לאסט פון די אפצאהלונגען. דערמיט וועלען ענטלאסטעט ווערען די ארבייטס־ווארשטאטען אין אזא מאס, דאס זיי וועלען קענען טראגען די לאסטען לטובת דער מלוכה. מיט אנדערע ווערטער הייסט דאס, אז די גרויסע אינדוסטריעלער איז גרייט אויף קרבנות לטובת דער מלוכה ווען דאס זאל געמאכט ווערען אויפ'ן חשבון פון די סאציאלע דערגרייכונגען פון דער ארבייטענדיגע מאסען.

א חוץ דעם פאדערט נאך דער ארגאן פון די קאנסערוואטיווען, אז עס זאל אנגעהויבען ווערען א נייער קורס אויפ'ן געביט פון דער בעציהונג פון דער מלוכה צו דער פריוואטער ווירטשאפט. ביז די רעגירונג זאל נישט פערגרעסערן די פראדוקציאנעלע און האנדעלס־טעטיגקייט פון דער מלוכה, פון די מלוכה־אונטערנעהמונגען, מאנאפאלען און פאנדען.

די אפאזיציאנעלע פרעסע האט דעם פרעמיערס רעדע אויפגענומען קיהל. דער ענדעקישער „דזיענניק נאראדאווי" אונטערשטרייכט קודם כל אונטער דעם פאקט, אז צום ערשטן מאל האט א פרעמיער פון דעם מאי־לאגער בעריהרט די פראגע וועגען דער ראל פון דער געזעלשאפט אין מלוכה־לעבען. דאן געהט דער ארגאן פון די ענדעקעס איבער צו רעדען וועגען די הויפט־פונקטען פון פרעמיערס עקספאזע און שרייבט צווישען אנדערן:

„א סך איז אפהענגיג דערפון ווי אזוי די דאזיגע אנזאגען וועלען אויסגעפיהרט ווערען און צי די בעזונדערע פעראָרדנונגען וועלען ווי נעהעריג צווישען זיך ארגאניזירען. מיט א ברייטערער אפשאצונג פון דער ווירטשאפטליכער פאליטיק פון דער רעגירונג מוזען מיר דעריבער ווארטען אויף א פאסיגערן מאמענט. אויפ'ן ערשטען פלאן פון ה' קאשטשאלקאווסקי'ס רעדע רוקט זיך, נישט קוקענדיג אויף אלעם, ארויס די פוילישע מאמענטען, ווייל זיי בילדען די הויפט־אייגענשאפט פון אונזער לאגע.

דער ארגאן פון די ענדעקעס קומט ווייטער צום אויספיהר, אז די פרינציפיעלע רעפארם פאדערט קודם כל די ענדערונג פון הערשענדען סיסטעם:

„ביי דער איצטיגער פריווילעגירטער שטעלונג פון מאי־לאגער און אין די ראהמען פון איצטיגען סיסטעם, זענען די פלענער פון ה' קאשטשאלקאווסקי נישט אויספיהרבאר. די פוילישע געזעלשאפט האט בעת די וואהלען צום סיים שוין געגעבען א אויסדרוק פון איהר בעציהונג צום רעזשים און סיסטעם. דאס איז א אומשטאנד פון ערשטקלאסיגער בעדייטונג און אויב מען וויל די אונטערשטיצונג פון דער רעגירונג קען מען נישט איבערגעהן איבער דעם צו דער טאג־אָרדנונג".

דער „ראבאטניק" שטרייכט אונטער צוטרוי צום גוטען ווילען פון פרעמיער קאשטשאלקאווסקי. עס ווערט אבער גלייכצייטיג אויסגעדריקט א אונגלויבען אין דער מעגליכקייט אין די ראהמען פון איצטיגען סיסטעם אדורכצופיהרען דאס פראגראם פון פרעמיער.

דאן מאכט דער „ראבאטניק" א פארוואורף דעם פרעמיער, פארוואס ער האט אין דער עקספאזע נישט בעריהרט די אויסלענדישע ענינים און אויך נישט די פראגע וועגען דעם בילדונגס־צושטאנד אין פוילען. וועגען דעם ווירטשאפטליכען פראגראם שרייבט דער „ראבאטניק":

„להיפוך צו זיינע פארגייער ווארפט פרעמיער קאשטשאלקאווסקי אפ די טאקטיק פון אויסהאלטען דעם קריזיס און פרעדיגט די לאזונג פון אקטיווער פאליטיק. דאס איז אויך אונזער לאזונג, מיר פראפאגאנדירען עס שוין זייט יאהרען".

צום טויט פון ארטור הענדערסאן

א בעקאנטע פערזענליכקייט פון דער אלטער גענעראציע, פון זעלבען עלטער ווי לאיד דזשארזש. אויך הענדערסאן איז געבוירען אין יאהר 1863. און אויך הענדערסאן האט געהאט די זכיה צו זיין א קורצע צייט מיניסטער אין זעלבען קאבינעט, וואו לאיד דזשארזש איז געווען. אויסער די ביידע מאמענטען זענען זייערע וועגען אין לעבען געווען פערשידען.

הענדערסאנס געבוירן־ארט — איז גלאזגאו. די אפשטאמונג הענדערסאנס — א ריין פראלעטארישע און די דערציהונג דעסגלייכען פראלעטאריש. דער פאטער אן אינדוסטריע־ארבייטער, וועמענס לוין עס האט קוים געקלעקט אויף צו דערהאלטען די נשמה, האט אוודאי זיך נישט געקענט דערלויבען דעם לוקסוס, אז זיין זוהן ארטור זאל נישט זיין קיין ארבייטער. און ווי נאר עס איז געווארען ארטור'ן 13 יאהר, האט דער פאטער איהם אפגעגעבען אין א ניוקאסלער מעטאל־פאבריק, הגם ארטור'ס עלעמענטארע ידיעות זענען נאך געווען זעהר מאנגעלהאפט צו דערלערנען מעטאל־גיסעריי. דער יונגער ארטור האט פון ערשטען מאמענט אן ארויסגעוויזען גאונישע פעהיגקייטען און פאר איהם זענען נאר גענוג געווען קליינע בעאבאכטונגען, בכדי מיט גרויס פערשטענדעניש אויפצונעמען יעדע זאך. אויף יעדער דערשיינונג פלעגט ער קוקען מיט אנדערע אויגען, ווי זיינע קאלעגען. עס איז דעריבער זעלבסטפערשטענדליך, אז אויך די אויסערליכע דערשיינונגען די בעדינגונגען, אין וועלכע עס האבען געלעבט און געארבייט די מאסען - ארבייטער, פערקנעכט, אונטערדריקט פון די אינדוסטריע־באראנען, האבען געמוזט ציהען אויפמערקזאמקייט און דערוועקען האס און פערביטערונג אין זיין מוח געגען דער בורזשואזיע. אין ארטור'ס מוח הויבען אן דאן רייף ווערען פאליטישע געדאנקען.

זיין פאטער האט געהערט צו די טשארטיסטען, אן ארט בעוועגונג פאר בעשיידענע „מינימאלע", מענשליכע פאדערונגען. דאס האט דעם יונגען ארטור ווייניג אימפאנירט. זיין יוגענד־ברען, רעוואלוציאנערער טעמפעראמענט, קאלאסאלע ענערגיע, פערביטערונג געגען קאפיטאליסטען־קלאס האבען פערלאנגט מאקסימאלע רעכט סיי אין עקאנאמישער, סיי אין פאליטישער הינזיכט, ווי די טשארטיסטען האבען זיך געשטעלט. ער רעדט מיט זיינע קאלעגען וועגען דעם אפען. אזעלכע ווי דער יונגער הענדערסאן זענען בעשטימט געווען ווייניג אונטער די ארבייטס־קאלעגען. זעלבסטפערשטענדליך, אז ביי דער נאהעגטסטער וואהל פון א פערטרעטער אין די „טרעד־יוניאנס" פון דער ארבייטס־גרופע, צו וועלכער הענדערסאן האט געהערט, ווערט הענדערסאן אויסגעוועהלט. און דא הויבט זיך אן דער ווענדע־פונקט פון הענדערסאנס פאליטישער אנשויאונג און במילא אויך דער ווענדע־פונקט פון זיין לעבען בכלל.

ווי נאר הענדערסאן האט דערשפירט, אז ער איז שוין אויפ'ן ערשטען שטאפעל פון דערהויבענקייט, אזוי ווילט זיך איהם שוין קלעטערן העכער. און העכער אויפשטייגען, זעהט ער, וועט ער נאר דאן קענען, ווען ער וועט האנדלען אין גייסט פון די „טרעד יוניאנס", וואו ס'האט געהערשט דער רעוואלוציע־וואולקאן, ווי ביי איהם אין הארצן.

און אזוי הויבט זיך אן דער רעוואלוציאנערער ברען אין הענדערסאנען ביסלעכווייז אויסלעשען, און א ברעמזע פאר רעוואלוציאנערע אידעען פערנעמט דעם ליידיג־געווארענעם ארט. הענדערסאן האלט אבער, אז שטיין מן הצד פון פאליטישען קאמף, פון בעוועגונגען, וועלכע ענטשטעהען צו יענער צייט, קען איהם טארמאזירען עולה לגדולה צו ווערען. עפעס שטעלט ער זיך איצט א העכערן ציל: ער וויל געוועהלט ווערען אין פארלאמענט, ער גארט נאך דעם, ער איז מקנא, ווער ס'האט דעם זכות צו זיין א פארלאמענט־מיטגליד. ער זוכט דעריבער אויסצונוצען אלע געלעגענהייטען, כדי פאפולער צו ווערען און אויף אזא אופן בעקומען שאנסען געוועהלט צו ווערען.. ער בעטייליגט זיך דעריבער אקטיוו אין אלע בעוועגונגען, וועלכע שיינען איהם צו זיין א מיטעל צום צוועק: בילדעט זיך די „פעביען סאסאייעטי", א פעראיין מיט א דעמאקראטישער האלב־וועגענס־פראגראם, שטעהט הענדערסאן צו צו איהר. ווערט געשאפען פון איינעם א בערג־ארבייטער, א מין ארבייטער־פארטיי, איז הענדערסאן אויך דארט בעטייליגט; און ווען די „טרעד־יוניאנס" טוען זיך אן אין א פאליטישען מאנטעל, בעיקר ביי דער גרינדונג פון דער לייבאר־פארטיי, איז הענדערסאן פון די ערשטע. מיט אים מארשירט אויך מאקדאנאלד, יענער מאקדאנאלד וועלכער איז געווען יאהרענלאנג דער פיהרער פון דער לייבאר פארטיי און סוף־כל־סוף געמוזט אויסגעשלאסען ווערען פון איהר.

הענדערסאן פערשטעהט, אז די לייבאר־פארטיי איז דער ריכטיגער שפרונג־ברעט צום פארלאמענט צו פאפולאריטעט, צו קאריערע. אין דער לייבאר־פארטיי זענען פאראן די מאסען און דעריבער גייט אלץ צו דעצען אין קאן. הענדערסאן לאווירט הין און הער — איינער פון די טיפישסטע שטריכען פון זיין כאראקטער. זיין טאקטיק, זיין קורס איז א ציק־צאק־קורס, פול מיט סתירות, ער איז קלאסען־קעמפעריש און אפארטוניסטיש. מארקסיסטיש און אויך רעליגיעז. די מאסען זעהען נישט די דאזיגע סתירות אין איהם. זיי שענקען איהם זייער פערטרויען און אזוי ארום דערגרייכט הענדערסאן זיינס. ער ווערט א פארלאמענט־מיטגליד, בירגערמייסטער אין ניוקאסעל, אין יענעם ניוקאסעל, וואו ער האט אלס יוגענדליכער זיין פאך געלערנט און געארבייט אין אונמענשליכע בעדינגונגען צוזאמען מיט זיינע אנדערע ארבייטס־קאלעגען. די דאזיגע זכרונות שטערען איהם אבער נישט, בעת ער איז בירגערמייסטער זיך נוהג צו זיין מיט די אינדוסטריע־ארבייטער־שיכטען, ווי א בירגערליכער בירגערמייסטער.

און הענדערסאן שטייגט אלץ העכער און העכער. פיהרער פון דער פארלאמענט־פראקציע, פארטיי־פיהרער פון די לייבאריסטען, בעת דער וועלט־מלחמה מיניסטער אין לאיד דזשארזשס קאבינעט. ער זיצט אויף צוויי שטוהלען: אויפ'ן פארטיי און רעגירונגס־שטוהל. אויף לאנג איז עס אבער געווען אונמעגליך, מחמת די פערלאנגען פון די ארבייטער זענען נישט געווען אין איינקלאנג מיט די האנדלונגען פון דער רעגירונג, וואו הענדערסאן איז געווען אויך פעראנטווארטליך. הענדערסאן בלייבט אבער אומגעשטערט אין לאיד דזשארזש'ס קאבינעט זיצען און האנדעלט געגען דעם ווילען פון דער מאסע.

ביי די נאהענטסטע פארלאמענט־וואהלען ערטיילט איהם דערפאר די מאסע די ריכטיגע קוויטונג. מ'וועהלט איהם נישט אויס אין פארלאמענט. הענדערסאן פערשטעהט זיין פעלער, פעריכט איהם און עס געלינגט איהם ווידער צו קריגען חן אין די ארבייטער־מאסען. ער שטייגט זאגאר ווייט ארויף אזש צום פארזיצער פון צווייטען אינטערנאציאנאל אין ענגלאנד גופא בעקומט ער אין ערשטען קאבינעט פון דער ארבייטער־רעגירונג דעם פאסטען פון אינערן־מיניסטער; אין צווייטען 1929 — דעם פאסטען פון אויסערן־מיניסטער. ווען מאקדאנאלד האט ארגאניזירט אין 1931 זיין „נאציאנאלן קאבינעט" דארף ער מער נישט הענדערסאנען ווייל ער ספקט אין זיינע פאטריאטישע געפיהלען.

הענדערסאנ'ס פאליטישע קאריערע איז אבער נאך אלץ נישט צו ענדע. ער ווערט פרעזידענט פון דער ענטוואפנונגס־קאנפערענץ, און דא מוז געזאגט ווערען, אז זיין פאציפיסטישע אויפגאבע פלעגט ממש פיהרען צו לעכערליכקייט. יעדעס מאל, ווען מען פלעגט זיך פערזאמלען, האט מען דעבאטירט וועגען ענטוואפנונגען, בעת די בעוואפנונגען פלעגען אלץ גרעסער ווערען, דער קאמעדיען־שפיל האט זיך אזוי לאנג געפיהרט, ביז הענדערסאן איז פשוט אנטלאפען פון דער אינסטיטוציע, וואו ער איז געשטאנען בראש. מיט זיין אוועקגיין איז אויך מעהר נישט געווען קיין נויטווענדיגקייט אין איהר ווידער־אויפבוי.

אויב הענדערסאנ'ס אגיטאציע פאר דער ענטוואפנונגס־קאנפערענץ איז לעכערליך געווען, איז אבער זיין בעזוך ביי היטלער'ן און דאס זיך אן נעמען פאר דער גלייכבערעכטיגונג פון היטלער־דייטשלאנד, בעת מ'זעהט ווי געוויסענלאז דער היטלעריזם רודפט דאס אייגענע פאלק, דערונטער אויך הענדערסאנ'ס דייטשע חברים, און שטרעבט חוצדעם צו אונטעריאכען די איבעריגע וועלט, איז עס מעהר ווי לעכערליך.

דאס אביסינישע מיליטער בעוועגט זיך אנגעהויער שנעל
אין דעם בעשטעהט דער הויפט־כח פון נעגוס ארמעע

אין א אויסלענדישע צייטונג געפינען מיר א אפשאצונג פון די שוואכע און שטארקע זייטען פון דער אביסינישער ארמעע, מיר גיבען דא מיט געוויסע קירצונגען די דאזיגע אפשאצונג.

לויט א פערהעלטנימעסיגער אפשאצונג האט דאס אביסינישע קריגס מיניסטעריום אנ'ערך 100 טויזענט סאלדאטען פון דער קאדר ארמעע וואס זענען בעוואפענט מיט פערשידענסטע מינים געוועהר, וואס זענען נאך ווען געווען אין די לעצטע 80 יאהר א חוץ דעם רעגולערן מיליטער און רעזערוויסטן איז נאך פאראן ווי איבעראל לאנד־שטורעם, צו וועלכען עס ווערען מאביליזירט אלע מענער, וואס זענען נאר פעהיג צו טראגען געוועהר. וויפיל עס איז פאראן פון דאזיגען מיליטער איז אבער אונמעגליך פעסטצושטעלען. מעגליך עס איז פאראן א מיליאן, און אפשר א האלבער מיליאן. יעדער פרוב פעסטצושטעלען די צאהל פון דאזיגען מיליטער האט זיך געענדיגט מיט א פיאסקא, מען קען נאר אננעהמען אז די 12 מיליאנענדיגע בעפעלקערונג קען ארויסשטעלען א מיליאן סאלדאטען, וואס מאכט אויס 8½ פראצענט פון דער בעפעלקערונג ד.ה. א קלענערער פראצענט ווי עס איז ארויסגעשטעלט געווארען דורך די קריגס פיהרענדע מלוכות בעת דער וועלט מלחמה.

צום דאזיגען מיליטער דארף נאך צוגערעכענט ווערען הילפס־מיליטער פון פערשידענע שבטים, דאס דאזיגע מיליטער איז אבער נאר בעוואפענט מיט שפיזען, שווערדען א.אז.וו. און גאר א קליינער טייל פון זיי האט ביקסען. נישט קוקענדיג אבער דערויף דארף מען דאס מיליטער נישט גרינגשעצען. זיי זענען זעהר מוטיג. קענען גוט די געגענד, האבען נישט קיין שום אבאזען און קענען זיך מיט א אויסערגעוועהנליכער שנעלקייט איבערטראגען פון איין ארט אויפן צווייטען. דאס דאזיגע מיליטער וועט זיכער בענוצט ווערען צו א ברייטען פארטיזאנער קאמף אויפן רוקען פון דער איטאליענישער ארמעע, און וועלען איהר אנטון אהן שום ספק נישט קיין קליינע צרות.

דאס אביסינישע מיליטער צייכענט זיך אויס מיט דער פעהיגקייט זיך שנעל צו בעוועגען אין געגענדען וואו עס זענען אינגאנצען נישט פאראן קיין וועגען, א געוויסער אינזשיניער וואס האט געארבייט ביי דער אזיערע טאנא, דערצעהלט אז ער איז געגאנגען מיט א קאראוואן קיין אדיס אבעבא 28 טעג און ווען ער האט געשיקט א שליח מיט א בריף האט ער דעם גאנצען וועג אדורכגעמאכט אין 5 טעג, אהין און צוריק. א אינזשיניער וואס האט געארבייט ביים בויען די באהן דזשיבוטי — אדיס אבעבא דערצעהלט אז די פערבינדונג צווישען אדיס אבעבא און דער צענטראל סטאציע פון דער באהן די רעדאו איז אויפגעהאלטען געווארען דורך שליחים. די דאזיגע שליחים האבען דעם שטח פון 180 קילאמעטער אהן וועגען, אדורכגעמאכט אין 5 טעג אזעלכע לויפער געהען גלייך: טרעפען זיי אן א בארג קלעטערן זיי אויף איהם ארויף און שפעטער קוילערן זיי זיך צוריק אראפ טרעפען אן א טייך שווימען זיי איהם אדורך, הויבען זיך ווידער אויף א בארג און זיי וועלען קיינמאל נישט ענדערען די ריכטונג וואס זיי האבען אנגענומען.

די איטאליענישע עראפלאנען וועלען אין דער מלחמה אין אפריקא קענען ערפילען צוויי אויפגאבען: אויסשפירען און באמבארדירען געוויסע פונקטען פון לאנד,

וואס שייך די פונקטען צו באמבארדירען זענען אין אביסיניען פאראן זעהר ווייניג. שטארק בעפעלקערטע צענטרען זענען פאראן ווייניג בריקען געפינט זיך לגמרי נישט.

די איטאליענישע האפענונגען וועלען זיך אזוי ארום נישט ערפילען און דאס וואס זיי האבען ערווארט פון זייער לופט פלאט וועט נישט דערפילט ווערען. יעדענפאלס האט זיך נישט בעשטעטיגט די נביאות פון גענעראל דוע. די פערזיכערונג פון דאזיגען אפאסטאל פון לופט פלאט אין דער מאדערנער מלחמה וועט אנגרייפען הויפטזעכליך די לופט ארמעע און אז די יבשה ארמעע וועט איהר נאר צוזעהען האט זיך נישט פערווירקליכט.

די פאלאשען

ענגלישע מיסיאנערען אין אביסיניע האבען זיי געוואלט מאכען פאר קריסטען.—פראנצויזישע יודען האבען געשיקט אהין אויסצופארשען די פאלאשען. — לאדזער ד"ר פייט.לאוויטש פאהרט אהין מיט אן עקספעדיציע און באראן ראטשילד שטיצט איהם.

פון טשארלס ד. אייזיקסאן *)

באנגי דאגעמא!

יוען איהר בעגעגנט א יודען פון עטיאפיע, בעגריסט ער אייך מיט די צוויי ווערטער, וואס מיינען אין פשוט יודיש: „שלום עליכם, וואס מאכט איהר?"

די פאלאשען זענען, ווי איהר ווייסט, די יודען פון עטיאפיע, וועלכע פיהרען זייער אייגען יודיש לעבען און זענען איינס פון די פיל פעלקער, וואס בעוואוינען דאס שווארצע קעניגרייך, וואו די רוימישע ארמייען מארשירען איצט מיט פייער און שווערד.

יוען האט מען זיך צום ערשטען מאל דערוואוסט, אז אין דער פערוואָרפענער מזרח-אפריקא צווישען ריזיגע שטיינערנע בערג און וועלדער, וואו קיין מענשליכער פוס האט נישט בעטראטען, געפינען זיך ארום זיבעציג טויזענד יודען? עס איז אינטערעסאנט, אז כאטש די אלטע גריכישע און רוימישע היסטאריקער פון ארום צוויי טויזענד יאהר צוריק דערמאהנען כסדר אין זייערע ווערק די יודען פון אפריקא, האט מען זינט דעמאלט מעהר פון זיי נישט געהערט, ווי זיי וואלטען פערשוואונדען, אזוי ווי די צעהן שבטים. ערשט אין ניינצעהנטען יאהרהונדערט איז געקומען א קאלאמבוס, וואס האט „ענטדעקט" די יודען פון עטיאפיע; און דער קאלאמבוס איז נישט געווען קיין יוד, נאר א קריסט, א פרומער מיסיאנער.

אט ווי דאס האט פאסירט: אין מיטען פון ניינצעהנטען יאהרהונדערט איז אין סקאטלאנד אויפגעשטאנען א גרויסע בעוועגונג פון איבערגעגעבענע פאנאטישע קריסטען, וועלכע האבען בעשלאסען צו ווידמען זייער לעבען נאר צו איין צוועק: און דאס איז: צו בעקעהרען יודען צום קריסטענטום, צום פראטעסטאנטישען קריסטענטום. דער פיהרער פון דער בעוועגונג איז געווען דער בעגייסטערטער מיסיאנער דזש. מ. פלאד.

די סקאטישע מיסיאנערען און זייערע נאכפאלגער האבען אוועקגעוואנדערט קיין אפריקא און דארט האבען זיי טאקע געפונען שטעט און שטעטלעך מיט פאלאשען, עטיאפישע יודען. פלאד, דער אנפיהרער פון די מיסיאנערען האט זיך באלד א נעם געטון צו פרעדיגען צווישען זיי די קריסטליכע רעליגיע און די ערשטע רעזולטאטען האבען איהם געגעבען האפענונג, אז עס וועט אין עטיאפיע נישט בלייבען קיין איין יוד און אז אלע פאלאשען וועלען זיך מיט דער צייט אויס'שמד'ן.

עס ווייזט אבער אויס, אז זיין פרומע ארבייט האט נישט שטארק אויסגענומען ביי די הערשער פון לאנד. דאס קאן מען זעהן [illegible], וואס פלאד אליין שרייבט, אז „כאטש דער קעניג פון עטיאפיע איז צופרידען מיט דער טויפונג פון די יודען, זענען אבער די אביסינישע גייסטליכע אייפערזיכטיג און זיי פאדערען, אז זייערע גלחים זאלען דורכפיהרען די טויפונג.

אינמיטען דערינען האט פאסירט נאך א זאך: אידער די סקאטישע מיסיאנערען האבען בעוויזען צו פאנגען די נשמות פון די עטיאפישע יודען האבען זיך די יודען פון איירעפע דערוואוסט, טאקע דורך די מיסיאנערען, וועגען זייערע פערגעסענע ברידער אין אפריקא. פלאד אליין דערצעהלט, „א צאהל יודען אין פאריז האבען בעשלאסען צו שיקען א געגען-מיסיע, וואס זאל צו-נישט מאכען אונזער ארבייט. מיר האבען געמוזט אפשטעלען אונזער רייזע, ווייל דער קעניג פון אביסיניע האט פלוצלונג ארויסגעגעבען א [illegible] צו ארעסטירען מיך און מיין געהילף, מיסטער סטוירן, אונטער'ן וויסרייד ,אז סטוירן האט זיך פערזינדיגט געגען דעם קעניג'ס עטיקעט, און מיר האבען דערפאר נישט געקענט פארטזעצען אונזער ארבייט".

וואס אזוינס האט געטראפען? א יונגער יודישער פראפעסאר, הלוי, פון דער סארבאן אין פאריז, האט דערוויסענדיג זיך וועגען די פאלאשען, בעשלאסען צו געהן קיין עטיאפיע, און זיך בעקענען מיט יענע יודען. ער איז געווען דער ערשטער מאדערנער איירעפעאישער יוד, וואס האט זיך בעגעגענט פנים אל פנים מיט די טונקעל-הויטיגע יודען פון מזרח-אפריקא.

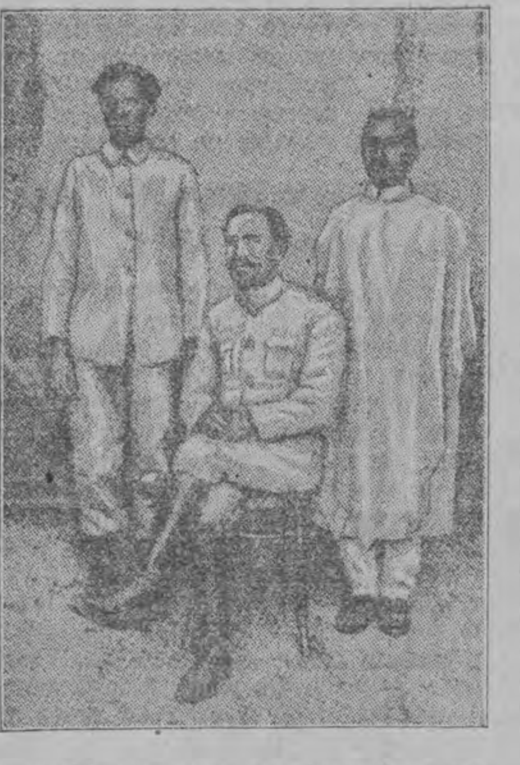

ד"ר פייטלאוויטש, דער בעוואוסטער לאדזער יודישער רייזענדער איבער אביסיניע, און זיינע צוויי בעגלייטער פון די פאלאשען

איינער אליין האט ער מיט אכט-און-זעכציג יאהר צוריק, אין יאהר 1867, זיך אוועקגעלאזט אויף זיין געפעהרליכער רייזע. פערגעסט נישט, אז דעמאלט איז נאך נישט געווען קיין באהן און קיין מאדערנער פערקעהר-מיטעל אין עטיאפיע און ער האט געמוזט זיך שלעפען איבער די בערג צו-פוס אדער רייטען אויף א בהמה פון איין פאלא-שען-געמיינדע צו דער אנדערער. אבער ער איז דערפאר צוריקגעקומען מיט אן איבערראשענדער בשורה פון דער פרעמד.

ער האט זיך דערוואוסט, אז די קריסטליכע מיסיאנערען זענען גערעכט, אז עס זענען טאקע דא שווארצע יודען. ער האט זיך דערוואוסט, אז די יודען זעהען אויס פונקט ווי די אנדערע יודען, מיט דעם אונטערשייד ,וואס זייער הויט-קאליר איז טונקעל.

פראפעסאר הלוי'ס אונטערנעמונג געהערט צו די וויכטיגסטע רייזע-ענטדעקונגען אין דער יודי-שער געשיכטע.

זינט 1867 האט הלוי געהאט נאכפאלגער. איינער ליטמאן האט אנגעפיהרט מיט א דייטשער עקספעדיציע אין דער פראווינץ אקסום, וואו עס זענען ,לויט דער מיינונג פון געוויסע פארשער, אויפגעבויט געווארען די ערשטע יודישע ישובים. איצט וועלען מיר אנווייזען אויף דער וויכטיגער ארבייט פון בעדייטענדיגען פאלאשען-פארשער, ד"ר זשאק פייטלאוויטש.

פייטלאוויטש איז געווען א סטודענט פון פרא-פעסאר הלוי אין פאריז און ער האט ארויסגע-וויזען א בעזונדער'ן אינטערעס און פעהיגקייט אין סעמיטישע און אפריקאנישע שפראכען. נאך זייענדיג א יונגערמאן, האט ער בעשלאסען צו געהן אין זיין לעהרער'ס פוס-טריט. און זיך בע-קענען מיט די יודען פון עטיאפיע. אזוי ווי ער אליין האט נישט געהאט קיין געלט אונטערצונעמען א רייזע אויף זיין אייגענעם חשבון, איז ער אוועק צום גראן-ראבען פון פאריז, הרב צדוק הכהן און איהם איבערגעגעבען זיין פלאן. פייטלאוויטש האט אזוי בעגייסטערט דעם פאריזער רב הכולל, מיט דעם פראיעקט צו געפינען די פערוואָרפענע יודען, אז ער אליין, הרב צדוק הכהן, איז גע-וואָרען שטארק פעראינטערעסירט אין דער גע-פלאנעוועטער עקספעדיציע.

באראן עדמאנד ראטשילד ,דער נדב הידוע, איז דעמאלט געווען שטארק פעראינטערעסירט אין יודישע פארשונגען, און ווען פייטלאוויטש האט פאר איהם אויסגעלייגט דעם פלאן פון א רייזע צו די אביסינישע יודען, האט דער באראן קיין סך נישט בעקלערט און געזאגט: „יונגערמאן, פאהרט אויף מיין חשבון". עס האט לאנג נישט געדויערט, און פייטלאוויטש איז אוועק צום רויטען ים און איז ארויסגעשטיגען אויף די ברעגען פון גאלף פון אדען, וואס ליגט אין דרום פון עטיאפיע.

דארט, וואו פייטלאוויטש איז אויסגעשטיגען, געפינט זיך היינט דער פארט פון דזשיבוטי, אין פראנצויזישען סאמאלילאנד, און וואס שפילט אזא ראלע אין איצטיגען קריג.

פייטלאוויטש האט גערייטען עטליכע מאנאטען אויף א מויל-אייזעל. צוויי מאל איז ער געפאנגען געווארען פון באנדיטען, און ביידע מאל איז ער אנטלאפען. נאך אלע איבערלעבענישען, האט ער אבער דערגרייכט זיין ציל: ער איז אנגעקומען צו די פאלאשען. אין אנהויב האבען זיי איהם אויפגענומען קאלט, ווייל זיי האבען גערעכענט, אז ס'איז שוין ווידער דא א מיסיאנער און דערפאר האט עס געדויערט א היפש שטיקעל צייט, ביז עס האט זיך איהם איינגעגעבען דורך זיין אויפ-ריכטיגקייט און געשיקטקייט צו איבערצייגען די פאלאשען, אז ער איז באמת א יוד, און אז ער איז נישט געקומען זיי אפצוקערען פון יודישען גלויבען.

די פאלאשען האבען געהאלטען, אז זיי זענען די לעצטע יודען אויף דער ערד, אז זיי זענען דאס לעצטע איבערבלייבעניש פון יודישען פאלק, און זיי האבען דערפאר געפיהלט, אז אויף זיי ליגט א גרויסע פעראנטווארטליכקייט אפצוהיטען זייער אמונה.

*) בעריהמטער אמעריקאנער יודישער שריפט-שטעלער און סעקרעטאר פון דער אמעריקאנער קא-מיטעט צו העלפען די פאלאשען.

קאמישע פאסירונגען
אין לעבען פון ארץ-ישראל

(ספעציעלע קארעספאנדענץ)

געגנב'עט א .... קבר

צווישען די הונדערטער יודען און יודענעס, וועלכע זענען ראש-חודש אלול געקומען אויף דעם „אלטען" בית-הקברות אין תל-אביב אום צו בע-זוכען די קברים פון נאהענטע און ביי די מתים בעטען, זיי זאלען צום נייעם יאהר זיין „גוטע מלי-צים" א.א.וו. איז אויך געקומען א פרומער קרוב פון דעם פערשטארבענעם בעוואוסטען ציוניסט און געוועזענעם ליטווישען מיניסטער, אדוואקאט שמשון ראזענבוים. האט דער דאזיגער יוד געוואלט מכבד זיין דעם פערשטארבענעם קרוב זיינעם, ראזענבוי-מען, מיט א פאר קאפיטלעך פון תהילים, און „לקוטי צבי", און דערפאר זאל זיין פאר איהם „א גוטער מליץ" און אויסבעטען פאר איהם ביים רבונו של עולם א גוט און גליקליך ניי-יאהר, האט דער יוד אבער אליין נישט געקאנט געפינען ראזענבוימ'ס קבר. אנשטאט צו פרעגען, וואו דער קבר געפינט זיך, האט דער דאזיגער יוד פערעפענט-ליכט א בריף אין די היגע צייטונגען, אז ראזענ-בוימ'ס קבר איז בעלם געווארען פונ'ם בית-הקברות און נישטא איהם .און ער אליין האט זיך אין דעם פאלשטענדיג איבערצייגט!

נאראנים, וועלכע גלויבען אין יעדער בבא-מעשה, פעהלען, ברוך השם, נישט אויך אין אונזער „ערשטער ריין-יודישער שטאט", אין תל-אביב, און די דאזיגע נא-אנים האבען געמאכט א ריכטיגען „יצעקי", ווי טאקע נאר נאראנים קענען דאס.

האבען מיטגלידער פון דער „אגודת-ישראל" בעשולדיגט אין דעם „סקאנדאל" די מזרח'יסטען, וועלכע זענען גלייכגילטיג צו די יודישע הייליג-טימער אין ארץ-ישראל. די מזרח'יסטען ווידער, האבען בעשולדיגט די פרייע מיטגלידער פון די תל-אביבער שטאט-פערוואלטונג, וועלכע „פערשוועכען" דיזעלבע הייליגטימער. דאגעגען די רע-וויזיאניסטען האבען גאר געמאכט א געוואלד, אז דעם קבר האט אוועקגעגנב'עט די „הסתדרות", וועלכע איז געגען אימפעריאליזם און אימפעריא-ליסטען, און זי האט דאס געטון אויס נקמה אן ראזענבוימען, פאר זיין אימפעריאליזם (אז ראזענ-בוים איז געווען אן אימפעריאליסט ,— האבען זיי גע'טענה'ט, — איז דאך א בעקאנטע זאך, ער איז דאך געווען מיניסטער אין דער ערשטער ליט-ווישער רעגירונג.)

קורץ: דער „סקאנדאל" איבער דעם „פער-שוואונדענעם" קבר האט זיך זעהר שנעל צופלא-קערט און איז געווארען אזוי ערנסט ,אז די חברה-קדישא פון תל-אביב האט געפונען פאר נויטיג צו פערעפענטליכען אין די היגע צייטונגען אן אפי-ציעלע ערקלערונג, אין וועלכער זי האט גענוי אנ-געוויזען דעם פלאץ אויף דעם בית-הקברות, וואו ראזענבוימ'ס קערפער געפינט זיך. און — הערט א וואונדער! דער דאזיגער קבר געפינט זיך אויף דעם העכסטען פלאץ פון דערמאנטען בית-הקברות דארט וואו עס געפינען זיך די קברים פון מאקס נארדוי, אחד-העם, ביאליק, ארלאזאראוו, און ד"ר שמריהו לעווין. און דוקא אט דעם העכסטען טייל פון דעם תל-אביב'ער בית-הקברות האט ראזענ-בוימ'ס קרוב גאר איגנאנצען פערזעהען.

געבליבען אהן א העמד צוליב .... „תכלית"

צווישען די פיל נייע קאמערציעלע און אינדו-סטריעלע אונטערנעמונגען, מיט וועלכע די „גליק-ליכע" פראספעריטי האט געבענטשט אין דער לעצ-טער צייט אונזער „ערשטע ריין-יודישע שטאט" תל-אביב און איהר אומגעגענד, איז אויך געווען די גרויסע וועשעריי, וועלכע א פוילישער יוד האט דאס יאהר געעפענט אין רמת-גן, נעבען תל-אביב, און האט זי בעקרוינט מיט דעם „בעשיידע נעם" נאמען „תכלית".

„תכלית", האט געהאט אן אפטיילונג אין תל-

(ווייטער זעה 7-טע זייט)

חתונה געמאכט א טאכטער

מאנאלאג פון א טאטען
פון ב. קאוונער

...מיינט נישט, אז חתונה מאכען א טאכטער איז א שפילכעל. עס קומט אן, שונא ציון, מיט גרינגע ווערים. נאר אז מען וויל רעדען דאס ריכטיגע אויף צוריק, איז א איצטיגע חתונה נישט ווערט קיין אויסגעבלאזען איי. טאטעס און מאמעס ווייסען דאס .מען בעקענט זיך מיט א בחור זונ-טאג נאכמיטאג, אין אוונט זיצט מען שוין מיט איהם ערגעץ אין א טעאטער, מאנטאג שטעלט מען א חופה, דינסטאג האט מען שוין חרטה, מיטוואך קריגט מען זיך, דאנערשטאג צוגעהט מען זיך און פרייטאג קומט מען זיך ווידער צוזאמען ,כדי מען זאל זיך שבת און זונטאג ווידער קענען קריגען...

אבער מיין טאכטער האט חתונה געהאט אבי-סעלע שעהנער: זי איז ארומגעגאנגען מיט א יונ-גענמאן גאנצע אכט יאהר, צוריסען א וועלט מיט שיך, אויסגעטרונקען א ים מיט סאדע-וואסער, גע-קומען ביי איהם פרעזענטען, זאקען, סוועטערס, שירמס, און אנדערע שאלעמוזען.

ער האט געגעבען און זי האט גענומען. זי האט גענומען און ער האט געגעבען.

אזוי אכט יאהר כסדר.

און די ליבע צווישען זיי איז געווארען היי-סער און הייסער מיט יעדען פרעזענט.

פערשטעהט זיך, אז מ'האט ביי מיר און מיין פרוי אויך געפרעגט, און מיר האבען ביידע מיט אמאל געזאגט „יא".

איך האב איינגעאָרדענט צוויי שעהנע צימערען, ווי עס פאסט פאר מיינער א טאכטער און אנגעזאגט מיין איידעם, „זאלסט וויסען זיין, אז וואס עס זאל נישט פאסירען, מוזטו מאכען א לעבען פאר מיין טאכטער, זי ליבען אזוי שטארק ווי דו קענסט, און נאך אביסעלע מעהר".

„ליבע איז צעמענט וואס האלט צוזאמען מאן און ווייב" — האב איך איהם ענטדעקט א נייעס. — „אהן ליבע איז דאס פערהייראטע לעבען נישט ווערט אן אויסגעבלאזען איי; איידער לעבען אהן ליבע איז שוין גלייכער גארנישט..."

מיין איידעם האט צוגעשאקעלט מיט'ן קאפ ווי ער וואלט צוגעשטימט צו מיינע רייד... ער איז נישט קיין נאר, דער איידעם מיינער; מען קען זאגען אז ער איז א קלוגער. דאס אליין וואס ער האט מיך אויסגעקליבען פאר זיין שווער בעווייזט, אז ער איז א קליגער חברה-מאן.

און מיט דער שוויגער האט ער זיך, חלילה, אויך נישט גענארט. אזא שוויגער איז ווייט צו זוכען! דאס אליין וואס די שוויגער זיינע איז מיין פרוי און די מוטער פון זיין פרוי — דאס אליין איז שוין גענוג פאר איהם.

פון וואס ער מאכט א לעבען ,איז נישט גרינג צו זאגען; מחמת אלע וואך טוט ער עפעס אנ-דערש. אבער עס מאכט נישט, אבי ער טוט עפעס; און אויב ער טוט גאר-נישט ,וויל ער טון. און אז מען וויל, איז שוין גוט!

איינמאל א וואך קומען זיי צו אונז צו גאסט, און זיי עסען מיטאג און וועטשערע.

פאר'ן אוועקפאהרען וואָרפט מיין טאכטער אן-אויג אויף וואס זי קען נאר. און אויב עס גע-פעלט איהר עפעס, בעט זי דאס. זי וויל דאס בעסער זעהען ביי זיך ווי ביי מיר.

און בעטען ,בעט זי נישט ביי מיר, נאר ביי דער מוטער. און די מוטער איז ווי אלע מוטערס: גוט, ווייך ,נאכגיביג מאמעדיג.

אבער מיר זענען צופרידען: אבי זיי לי-בען זיך און זיי קוועלען איינער פון אנדערען.

מיין איידעם זאגט: „איך ליב אייער טאכטער יעדע שעה פון טאג, גאנצע 24 שעה, און וואס נאך קענט איהר פערלאנגען? און טאמער וועט זיין אן עיבור-יאהר, וועל איך זי ליבען נאך 4 וואָ-כען" — אזוי זאגט ער.

מיין ווייבעל הערט זיך צו און זי קוועלט. עס קומט איהר צו א שטיק געזונט.

פרעג איך מיין איידעם: „ווען דענקסטו איב גאנצען אריינצוציהען צו מיר אין הויז?"

טראכט ער נישט קיין סך און ענטפערט מיט א שמייכעל:

„נישט איצט; איכ'ל ווארטען ביז איך וועל האבען א דריי - פיער קינדער".

ער וויל,הייסט עס, אז מיר זאל זיין פריילעך מיט די אייניקלעך...

„דאס הייסט א גוטער איידעם!" זאגט מיין קלוג ווייבעל — אודאי איז איצט נישט די צייט!"

דערווייל איז אומעטיג ביי מיר אין הויז: מיין טאכטער'ס צימער איז ליידיג, זי האט צו-גענומען יעדע זאך.

אפילו דאס צאהן-בערשטעל האט זי צוגע-נומען און אפילו דאס שטיקעל זייף...

און טאמער וויל די טאכטער גלאט אזוי האָ-בען א וואך רוה, קומט זי אריבער צו אונז.

איהר איז גוט: זי האט צו וועמען צו קומען; ביי אונז איז דא פלאץ.

אבער אז די מאמע וויל האבען רוה, מוז זי בלייבען אין דער היים: צו וועמען וועט זי פאהרען ?

ווי קען זיך א טאכטער, א יונג ווייבעל, אפ-געבען מיט א מאמע? אז איהר צייט איז פער-נומען: אט דארף זי געהן אין קינא ,אדער שפילען ברידזש, אדער שטריקען א סוועטער, אדער לייענען א ראמאן.

אבער א מאמע האט נישט קיין פאראיבעל, א מאמע איז אלץ מוחל!

נישטא קיין געלד וואס קען בעצאהלען פאר דעם גרויסען נחת.

אונצופרידענהייט מיט נאציישער דיקטאטור וואקסט אין דייטשלאנד

איינדריקען און פאקטען

פון א רייזענדער

אויב די גאנצע בעפעלקערונג פון דייטשלאנד וואלט געטון דאס, וואס די היינטיגע הערשער איהרע הייסען טון, וואלטען יודען אין דייטשלאנד קיין טאג נישט געקענט איבערלעבען. טייל וואלטען אומגעקומען פיזיש, די אנדערע וואלטען דערשטיקט געווארען אין דעם עיפוש פון די בעליידיגונגען און דיסקרימינאציעס. אבער דאס דייטשע פאלק איז בעסער פון זיינע „פיהרער". די פיהרער רעדען, שרייען, ליארמען, העצען — און דאס פאלק שווייגט און געהט זיך זיין וועג מיט פערביסענע ליפען. נאר די פאר מיליאן ארגאניזירטע נאצי־לייט, און אפילו נישט זיי אלע מיט דער וועלבער פערביסענקייט, פאלגען די מענשען־פרעסערישע בעפעהלען פון דער רעגירונג.

דאס דייטשע פאלק טראגט שווייגענדיג דעם יאך פון זיינע „פיהרער" און וואו ס'איז קיין אנדער ברירה נישטא, שרייט מען אפילו „הורא"; אבער די פשוט'ע מענשליכע מענשליכקייט האבען נאך די נאציס אין דייטשלאנד נישט אויסגעווארצעלט.

דערפאר קאן נאך א יוד אטעמען אין דייטשלאנד אפילו ביים היינטיגען טאג.

אט איז אזא פאקט:

אין דער דייטשער פראווינץ טירינגען פאהרען ארום אין אנ'אויטא צוויי פערזאן, אגענטען פון א יודישער פאבריק. זיי פערקויפען לאמפען. פון די אגענטען איז איינער אויך א יוד. דער צווייטער איז אנ'אריער. נאר ערשטענס איז ער א קאטאליק און צווייטענס, האט ער א יודישע פרוי; הייסט עס, כשר איז ער אויך נישט. די צוויי האבען געארבייט א גאנצען טאג, איצט איז שוין צוגעפאלען די נאכט, און זיי וואלטען זיך גדארפט אפרוהען. דער קאטאליק קען די געגענד, ער איז דא אויסגעפאהרען א סך מאל און ער ווייס, אז באלד פאהרען זיי צו צו א שטעטעל, וואו ס'איז פערהאן א נישקשה'דיגער האטעל. אט האלטען זיי שוין ביים שטעטעל, נאר ביים אריינפאהר הענגט א גרויסער שילד: „יודען, נישט אפשטעלען זיך דא! קיין יודען דארף מען דא נישט האבען!" וואס־זשע טוט מען? מען וועט מוזען פאהרען ווייטער. אבער עס איז שוין שפעט, מען איז מיד, בעשליסען די צוויי, אז זיי וועלען פארט פרובען אריינגעהן אין דעם בעקאנטען האטעל. מעהר ווי ארויסווארפען זיי וועט מען דאך נישט.

איבער דער ארייינגאנג־טיר פון האטעל הענגט א פרישער ברוך־הבא:

„יודען וויל מען דא נישט" (יודען אונערווינשט).

אין ערשטען צימער זיצט דער באלעבאס. דער קאטאליק בעגריסט זיך מיט איהם:

— מ'קען ביי אייך בעקומען א צימער?

דערפרעהט זיך דער באלעבאס:

— כאטש פינף צימערן! און גיט צו:

— אלצדינג שטעהט דאך ליידיג...

איז אבער דער יוד נישט אינגאנצען זיכער, אז דער באלעבאס פון האטעל האט גוט געזעהן זיין יודישע נאז, גיט ער אנ'אויפקלערונג:

— זייט וויסען, איך בין נישט קיין אריער...

ענטפערט דער באלעבאס:

— און וואס ארט עס מיך, אז איהר זייט א יוד? קומט אריין!

און ער רופט זיך אפ צום בעדינער:

— העי, האנס, טראג אריין די הער'ענ'ס זאכען!

אביסעל שפעטער, ווען מען איז געזעסן און געגעסן (פון זיכערקייט וועגען נישט אין דער אלגעמיינער עס־שטוב, נאר ביי די געסט אין צימער), האבען די ביידע אגענטען געפרעגט ביים גאסטהייזער:

— אויב איהר נעמט יא אריין יודען, טא צו וואס האט איהר אויסגעהאנגען דעם פלאקאט?

איז ער געווארען אנ'אנגעצונדענער:

— איך האב אויסגעהאנגען? דאס האבען זיי, די באנדיטען, אויסגעהאנגען! און אראפנעמען האב איך מורא...

עס איז נישט שווער געווען צו פערשטעהן, וועמען ער האט געמיינט מיט'ן נאמען באנדיטען.

* * *

צום ביישפיל:

אין א דייטשער פאלקס־שול, אין א קליין שטעטעל אין וועסטפאלען, הענגט באלד ביי דער הויפט־טיר א גרויסער שילד: „דער יוד איז אלעמאל א ליגנער". די עטליכע יודישע קינדער אין שול האלטען זיך שטענדיג בעזונדער, קיין גרויס פריינדשאפט צו זיי איז ביי די „ארישע" קינדער נישטא...

איין מאל האט דער פינפטער קלאס, דאס הייסט חברה פון א יאהר 12, גדארפט מאכען אנ'עקסקורסיע. די שול האט איהר אייגענס הינטער דער שטאט א קליינע קאלאניע, און פון צייט־צו־צייט געהט מען אוועק אהין אויף א טאג אדער צוויי. היינטיגעס מאל האט מען זיך גדארפט לאזען אין וועג אריין 11 א זייגער. אלע שילער האבען זיך שוין געהאט צוגעגרייט, געהאט געבראכט די פאר גראשען. מיט אמאל, א האלבע שעה פאר'ן ארויסמארש, זאגט דער לעהרער אין קלאס, אז די יודישע קינדער וועלען נישט טארען מיטגעהן. מילא, נישט איז נישט — זיי זענען שוין מסתמא צוגעוואוינט צו אזעלכע ענטוישונגען. נאר אנשטאט צו שיקען זיי אהיים, האט דער לעהרער געהייסען זיי אריינגעהן אין פאראלעלען פינפטען קלאס (די שול איז צו גרויס, אז איין פינפטער קלאס זאל קלעקען).

דארט אין דעם פאראלעלען קלאס זענען קיין יודישע קינדער נישטא — צי צופעליג אדער מיט א מיין האט זיך אזוי אפגעקליבען, ווייס מען נישט. ווען די פאר יודישע יונגלעך זענען אהין אריין, אין דער צייט פון דער הפסקה, האט מען זיי אויפגענומען מיט א געשריי:

— ארויס פון דאנען, ראסען־שענדער!

צי האבען די עטליכע 12־יאהריגע „ראסען־שענדער" פראטעסטירט, אדער מען האט זיך גלאט געוואלט פערווילען, נאר ס'האט זיך אנגעהויבען א געשלעג, און אזוי ווי די אריער זענען געווען א סך מעהר, האבען זיי געזיגט. מען האט די יודישע שילער שטארק צושלאגען. אויף דעם טומעל איז אנגעלאפען דער פרינציפאל פון דער שול און זיך אריינגעמישט. ער האט געזאגט, אז פערשטעהט זיך, דער „פיהרער" ווייס וואס ער טוט, ווען ער וויל אויסשליסען יודען פון דער דייטשער נאציע; אבער שלאגען איינציגע יודישע יונגלעך האט דער „פיהרער" נישט געהייסען, און דעריבער וועט ער, דער פרינציפאל, דאס נישט דערלאזען. וועגען דעם פאל האט מען דערנאך היפש גערעדט אין שטאט און מען האט עס בעטראכט פאר א סימן פון בירגערליכען מוט, וואס דער פרינציפאל האט זיך דערוועגט אנצונעמען פאר יודען.

עס איז אומעטיג צו קלערען וואוהין דייטשלאנד האט צוגעשפארט נאכדעם ווי זי האט דורכגעמאכט 70 יאהר סאציאליסטישע בעוועגונג און א רעפובליקאנישע רעוואלוציע. אבער אלע, וואס קומען פון דייטשלאנד זאגען, אז מיט צוויי יאהר צוריק איז די מורא פאר היטלער'ן געווען נאך גרעסער, און דעמאלט וואלט זיך קיין שול־פרינציפאל נישט אריינגעמישט ווען מען וואלט געשלאגען זיינע יודישע שילער.

צי ווערט דער ווידערשטאנד געגען די היטלעריסטען שטארקער?

די פראגע האב איך געשטעלט א סך מאל און געמיינט האב איך נישט די אומלעגאלע פראפאגאנדע, וואס איז בפירוש לעבעדיגער געווארען די לעצטע צייט, נאר די שטימונג און די אויפפיהרונג פון דער ברייטער בעפעלקערונג. איז דער ענטפער: די בעגייסטערונג איז אפגעקיהלט געווארען, און מען פלייסט זיך שוין נישט אזוי צו מאכען דעם אנשטעל פון בעגייסטערונג. פריהער, ווען מען פלעגט דערזעהן צוגעקלעפט צו די ווענט אנ'אומלעגאל צעטעלע, פלעגט יעדערער זיך אפרייסען ווי גיכער, ווייל ער פלעגט מורא האבען, אז מען וועט איהם אריינציהען אין דער מעשה. מיט א פאר וואכען צוריק האט זיך אבער גאנץ בערלין געפרעהט אויף די צעטלעך, וואס זענען געווען פערשפרייט איבער דער שטאט, מיט צוויי געגראמטע שירה־לעך:

„בעסער איין קייזער פון גאטעסגנאדען,
אלס איין פערברעכער פון בערכטעסגאדען".

בערכטעסגאדען, דארף מען וויסען, איז דער אפרוה־פלאץ, וואו דער „פירער" פערברענגט די לעצטע צייט גאנץ אפט אפילו די לינקע האבען הנאה געהאט פון דעם שפיל, און אנדערע האבען אפילו געזאגט, אז דאס האבען לינקע גרופעס געמאכט דאס צעטעלע; אז דאס שפיל איז געגען דעם „פערברעכער פון בערכטעסגאדען" און דעם קייסער האט מען אריינגעמישט נאר כדי די געסטאפא זאל מיינען, אז דאס קומט פון די מאנארכיסטען.

דאס איז ווידער אמאל א סימן, ווי ווייט דייטשלאנד איז אפגעווארפען געווארען צוריק אין איהר ענטוויקלונג; אבער פון דער צווייטער זייט קען מען דערפון אפלערנען, אז די צייט פון היטלער'ס גרעסטער פאפולאריטעט איז שוין לאנג אריבער.

עס טרעפען שוין קאפעען — אין א דרום־דייטשער שטאט פון א האלבען מיליאן איינוואוינער האבען זיך געפונען גאנצע דריי — וואס זאגען זיך אפ אויפצוהענגען אויף דער טיר אויפשריפטען, אז פאר יודען איז פערוועהרט אריינצוגעהן.

ווען א נאצי־מאן קומט אריין אין א טראמוואי און גיט א געשריי: „הייל היטלער!", בלייבט דער גאנצער וואגאן זיצען אין שווייגעניש. נאך מיט א יאהר צוריק, זאגט מען מיר, וואלט דאס געווען אונמעגליך. אי עס זענען געווען א סך מעהר בעגייסטערטע, אי מען האט מורא געהאט אפצושווייגען.

(סוף מארגען)

קאמישע פאסירונגען

(ענדע פון דער 6־טער זייט)

אביב, וועלכע האט ביי די תל־אביב'ער יודען אויפגענומען די קויטיגע וועש פאר דער „תכלית"־וועשעריי, און זי האט די וועש געוואשען שנעל, גוט און ביליג, אזוי, אז איהרע קונדען זענען געווען העכסט צופרידען. און גאך איין א קורצער צייט איז די דאזיגע וועשעריי געווארען אזוי בעריהמט אין תל־אביב, אז איהר קונדשאפט האט זעהר שטארק געשטיגען. אלע זענען געווען מיט איהר צופרידען, אויסער... די היגע בעריהמטע בטלנים פון דעם ראטשילד־פארק אין תל־אביב.

— וואס פאר א משל איז דאס „תכלית" מיט א פשוט'ער וועשעריי? — האבען די דאזיגע בטלנים נישט אויפגעהערט צו פרעגען און זיך חקירה'ן.

— איז דען דער גאנצער תכלית ביים מענשען נאר דאס ריינע און ווייסע העמד? איז דען האבען די אונטערוועש נישט א פיל גרעסערער און וויכטיגערער תכלית, איידער בלויז וואשען די אונטערוועש?

קורץ: די דערמאנטע בטלנים האבען נישט געקענט רוהען און האבען זיך זעהר שטארק געקראצט וואכענדיג אנ'ענטפער אויף זייער פראגע, ווארום דער פוילישער יוד האט זיין וועשעריי געקרויבט מיט דעם נאמען „תכלית"?...

מיט איינמאל איז אין דער טעגליכער ארבייטער־צייטונג „דבר" ערשינען א קלאגע פון א תל־אביב'ער יוד, אז שוין באלד צוויי וואכען זייט דער תל־אביב'ער „תכלית" האט ביי איהם גענומען צום וואשען זיין גאנצע וועש און ער האט זי נאך נישט צוריקבעקומען. צו דער דאזיגער קלאגע האט די רעדאקציע פון „דבר" צוגעלעגט, אז דער דאזיגער יוד איז נישט דער ערשטער, וועלכער האט געבראכט אזא קלאגע געגען דער וועשעריי „תכלית". אזעלכע קלאגען האט די רעדאקציע פון „דבר" שוין בעקומען פון פיל אנדערע.

דערוויסענדיג זיך וועגען דעם תכלית, וואס איז געווארען פון די וועש פון די דערמאנטע יודען, ווערט שוין פערשטענדליך, פארוואס דער פוילישער יוד האט זיין וועשעריי אין רמת־גן א נאמען געגעבען „תכלית".

די פראגע פארוואס דער נאמען „תכלית"? איז שוין געלעזט, און איצט קראצען זיך שוין נישט די בטלנים פון דעם ראטשילד־פארק, נאר פיל אנדערע יודען אין תל־אביב, וועלכע זענען געבליבען אהן א העמד צוליב „תכלית".

א. איצקאוויטש

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציעל־ארצט פאר מענער־שוואכע־בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוועגד.

זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פרייזע

ראספוטין און זיין יודישע געליבטע

(שטורענדע לעבענס־געשיכטע דערציילט פון איהר אליין)

איבערגעגעבען פון ה. אקערמאן.

אין הויז ביי נעמי'ס עלטערן האט מען אנגעהויבען צו בעמערקען, אז נעמי איז גאר אנ'אנדערער מענש געווארען. זי איז שטענדיג געווען א פרעהליך מיידעל, א שטיפערקע, און דאס גאנצע הויז איז מיט איהר געגאנגען, אבער פלוצים איז זי געווארען שטיל ווי א טויב, א פערטראכטע, און אפטמאל האט מען זי געזעהן א פערוויינטע. אבער ווען מען האט זי געפרעגט, וואס איהר איז, האט זי גארנישט געזאגט, נאר זי פלעגט זיך פערמאכען אין א בעזונדערען צימער און פלעגט זיך צעיאמערען, ווי אנ'אומגליק וואלט זי געטראפען.

זי האט נישט געוואלט דערלאזען, אז זינא'ן זאל עפעס ווערען אויפפאלענד און זי זאל זיך אנשטויסען, אז עפעס איז נישט גלאטיג מיט איהר חבריטע, פלעגט איהר נעמי יעדע וואך שרייבען אלע נייעסן וועגען זיך, און ביים ענדע פון בריף פלעגט זי גריסען איהר חתן באריס'ן.

זינא פלעגט איהר ענטפערן אויף איהרע בריף און פלעגט איהר אויסשרייבען וועגען זיך און וועגען איהר חתן, ווי זיי פערברענגען, ווי זי זענען גליקליך, און אט־אט, האט איהר זינא געשריבען, וועט זי איהר פערבעטען צו זייער חתונה, וואס וועט גאר אינגיכען פארקומען.

אבער דעם אמת פלעגט זינא נישט אויסשרייבען נעמי'ן. דער אמת איז געווען, אז זינט יענעם אווענט, וואס נעמי איז אהיימגעפאהרען צוזאמען מיט זיי אויף דעם פיאקער קיין פאלין, איז גאר איהר חתן געווארען אנ'אנדער מין מענש. ער האט זיך אינגאנצען געענדערט. ער פלעגט טאקע קומען צו איהר יעדען טאג און נעמען זי אויף א שפאציר, אבער עס איז נישט געווען דאס וואס אמאל.

שטילע אייפערזוכט, וואס עסט אויף דאס הארץ

און יעדעס מאל, ווען באריס פלעגט זיך זעהן מיט זינא'ן, פלעגט ער דערמאנען נעמי'ן. ער פלעגט זיך אנפרעגען, צי זינא האט פון איהר בריף, און וואס זי שרייבט איהר, וואס זי טוט, און דאס פלעגט זינא'ן שניידען ווי מיט מעסער'ס.

ער האט זי געפרעגט גלאט אזוי, דאכט זיך, אבער זינא'ס הארץ, האט איהר געזאגט, אז דאס פרעגען איז נישט גלאט אין דער וועלט אריין, נאר אין דער אמת'ן איז באריס פעראינטערעסירט אין איהר און ער האט זי ליב. אזוי האט זינא'ן איהר הארץ געזאגט. און א הארץ ווי מיר וייסען, נארט נישט. א הארץ זאגט דעם אמת.

און קאן טאקע זיין, אז ווען עס וואלט זיך נישט געמאכט קיין סיבה, וואלט באריס געוועזן חתונה געהאט מיט זינא'ן און אליך וואלט געווען פערגעסען געווארען. באריס וואלט געוועזן פערגעסען אין נעמי'ן, און נעמי אין באריס'ן. נישט אויסגערעדט וואס זיי האבען געפילט אין זייערע הערצער... און מאלע וואס הערצער פילען!...

עס האט זיך אבער געמאכט א סיבה, וואס האט נאכאמאל צוזאמענגעבראכט באריס'ן מיט נעמי'ן. און דאן האבע ביידע אויפגעפעגט זייערע הערצער און זיך אויסדערצעהלט וואס זיי האבען געפיהלט... עס איז געווען אזוי:

נעמי האט געמאכט א וועטשערינקע לכבוד איהר געבורטסטאג און זי האט פערבעטען זינא'ן מיט באריס'ן, זיי זאלען קומען.

נישט פאהרען אויף דער וועטשערינקע האט זינא נישט געקאנט. דאס וואלט געהייסען, אז זי האט זיך מורא צו ווייזען מיט איהר חתן, מ'זאל איהם ביי איהר נישט צונעמען. יא פאהרען, האט ביי זינא'ן אודאי געציטערט דאס הארץ, אבער קיין ברירה האט זי נישט געהאט און זי מיט איהר חתן זענען געפאהרען קיין פאלין אויף נעמי'ס וועטשערינקע.

און אויף יענער וועטשערינקע איז געשעהן זינא'ס אומגליק. די וועטשערינקע איז געווען א גרויסע און א פרעהליכע. עס האבען געשפילט א פאר באלאלייקעס און מען האט געטאנצט. בחורים האבען זיך געביטען מיט מיידלעך, די מיידלעך מיט בחורים. און נעמי האט ביי איהר חבר'טע „אויסגעלי'הען" איהר חתן אויף א טאנץ. און אזוי האבען זיי ביידע, באריס מיט נעמי'ן געטאנצט א טאנץ נאך א טאנץ, א טאנץ נאך א טאנץ. באריס האט געקענט גוט טאנצען און נעמי'ן האט מען אויך נישט גדארפט לערנען, ווי צו שטעלען א פוס. איז נישט ביי איין טאנץ זינא געבליבען זיצען אליין און איהר חתן האט געטאנצט מיט איהר בעסטער פריינדין.

און איהר פריינדין איז געווען שעהן ווי די זיבען זונען אין הימעל. זי איז געווען די שענסטע פון אלע מיידלעך אויף דער וועטשערינקע, און אלע בחורים האבען ארום איהר געפאדיעט ווי בינען ארום האניג. אבער מעהר פון אלע, האט זי געטאנצט מיט איהר פריינדינ'ס חתן, מיט באריס'ן.

גרויס צער האט זינא דאן געהאט, ווען זי איז געשטאנען און האט צוגעקוקט ווי איהר חתן טאנצט מיט איהר חבר'טע און ווי ער האלט אזוי נאענט זיין קאפ צו נעמי'ס און ווי א זיסער שמייכעל איז דאן געלעגען אויסגעשפייט אויף זיין פנים. גארנישט אזוי ווי זי קען איהם די לעצטע פאר מאנאטען. די לעצטע צייט פלעגט ער ארומגעהן א פערזארגטער, א פערכמורעטער, ווי אימיצער וואלט איהם א כישוף אפגעטון. אבער ווען ער האט גערעדט מיט נעמי'ן, אדער ווען ער האט מיט איהר געטאנצט, איז איהם גארנישט געווען צו דערקענען. גאר אנ'אנדער מענש פלעגט ער דאן ווערען. און דאס האט זינא'ן געקרענקט און געערגערט.

ווען דער פערדרוס איז איהר צוגעקומען אזוי שטארק צום הארצען, אז זי האט געפיהלט דאס זי עקט זיך, אז זי וועט דאס נישט איבערטראגען, ווען איהר חתן האט אזוי געטאנצט עטליכע מאל מיט נעמי'ן און זי האט ער געלאזט שטעהן ווי אנ'אורח ביי דער טיר, איז זי אריין אין א בעזונדער צימער און זי האט אויסגעבראכען אין א גרויס געוויין.

ס'איז אוועקגעגאנגען א פאר שעה און געגוג מורערען האט שוין זינא געהאט אויסגעגאסען און באריס האט זיך אלץ נישט בעוויזען צו זעהן, פארוואס זיין כלה איז אליין אריין אין א צימער. און דאס האט נאך מעהר מצער געווען זינא'ן. איצט האט דאך אפילו א בלינדער געקאנט זעהן, אז באריס אינטערעסירט זיך מעהר מיט זייך כלה'ס חבר'טע, ווי מיט זיין כלה... און א פערשעמטע און א בעליידיגטע, איז מיט'ן טאג, ווען עס האט נאר אנגעהויבען צו שארירען, זינא אהיימגעפאהרען צו איהרע עלטערן, א צעקרייגטע מיט איהר חתן און מיט איהר פריינדין נעמי.

ווען זינא'ס עלטערן האבען פארטאג דערזעהן זייער טאכטער א פערוויינטע, א בלאסע, איז זיי א דונער וואלט זיי געווען דערשלאגען.

נאך דעם זעלבען טאג איז זינא'ס פאטער מיט זיין ווייב אוועקגעגאנגען צו זייערע מחותנים, געוואויר ווערען וועגען זייער זוהן, זייערע צוקונפטיגען איידעם, אבער ער האט זיך פון זיי אויסבעהאלטען און ער האט זיי נישט געוואלט זעהן.

איצט האט מען געקאנט זעהן בעשיינפערליך, אז באריס האט הרטה אויפ'ן שידוך און אז ער איז פעראינטערעסירט אין נעמי'ן. ווען נישט, פארוואס עפעס האט ער זיך מורא צו ווייזען פאר די מחותנים?

(פארטזעצונג קומט).

רעכט און לעבן
יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

אויך דאָס קרוין - געריכט גלייכט אויס סכסוכים.

דער נייער קאָדעקס פון דער ציוויל־פּראָצע־דור לייגט אַרויף אויף די ושטעטישע געריכטען די אויפגאַבע אויסצוגלייכען סכסוכים צווישען שטרייטענדע צדדים, וועלכע ווענדען זיך וועגען דעם גוטווילליג.

די דאָזיגע אינאָוואַציע דריקט זיך אויס אין דעם, וואָס יעדער וואָס האָט נאָר צו עמיצען אַ געלד־פּרעטענציע, קאָן זיך ווענדען אין שטאָטי־שען געריכט, אַז מ'זאָל אַרויסרופען דעם בעל־חוב אויף אַנ'אויסגלייך.

דאָס געריכט שיקט גלייך נאָכ'ן בעטרע־פענדען בעל־חוב. אין דער אויפפאָדערונג ווערט אָנגעוויזען יוענען וואָסערען סכסוך עס האַנדעלט זיך. אַזאַ אויפפאָדערונג קאָן אַרויסגעשיקט ווערען נאָר אין דער זעלבער שטאָט, וואו דאָס געריכט געפינט זיך.

וויבאַלד דער אַרויסגעפאָדערטער בעל - חוב שטעלט זיך, פּרובט דאָס געריכט די צדדים אויס־צוגלייכען און קוים קומט צו אַנ'אויסגלייך, ווערט דער אויסגלייך פּראָטאָקאָלירט.

קוים גייט וועגען ענינים, וועלכע אונטער־ליגען דער קאָמפּעטענץ פון די אַרבייטס־געריכטען, זע־נען אויך איינגעשטעלט אַזוי גערופענע אויסגלייך־יצונגען. אין פאַל ווען דער פאָרזיצענדער זעהט איין, אַז אַנ'ענין קאָן ערלעדיגט ווערען אויף אַ שידס־אופן, לעזט ער אַזעלכע סכסוכים לויט אייגע־נער איניציאַטיוו אָדער אויף דעם פאָרשלאַג פון מאָהנער אויף אַזאַ אויסגלייך־זיצונג.

אין די אויסגלייך־סעסיעס נעמען אָנטייל בלויז די צוויי אַסעסאָרען (לאַוניקעס), וועלכע ווענדען אָן אַלע מעגליכע מיטלען, בכדי צו דערפיהרען צו אַ פרידליכער ערלעדיגונג פון סכסוך. לאָזט זיך נישט באַלד דערגרייכען אַ הסכם, קאָנען די אַסעסאָרען פאָרלייגען די צדדים די בעדינגונגען און זיי בעשטימען אַ וואָך אויף ישוב.

די שידס־סעסיעס פּערהערען נישט קיין עדות און צ'ויך נישט קיין עקספּערטען. די דעציזיעס ווערען אָנגענומען איינשטימיג.

אויף אַזעלכע סעסיעס מעגען די צדדים דעס־גלייכען שליסען צווישען זיך אַליין אַנ'אויסגלייך. דער אינהאַלט פון געשלאָסענעם אויסגלייך ווערט אַריינגעצויגען אין געריכטס־פּראָטאָקאָל און אונ־טערגעשריבען דורך די צדדים און דורך די אַסע־סאָרען.

אַזאַ אויסגלייך האָט דעם כוח פון אַנע'קוע קוציע־טיטול, וועלכער ווערענדיג פערזעהען מיט אַנ'אויספיהר־קלאַוזול, גיט אַ גרונד פאַר אַנ'עק־זעקוציע געגען בעל־חוב.

קומט נישט צו קיין אויסגלייך אָדער צו אַנ'איינשטימיגקייט צווישען די אַסעסאָרען ווערט דער ענין איבערגעשיקט אויפ'ן וועג פון אַ נאָרמאַלען געריכטס־פּראָצעס.

נייע געזעצע און צירקולארען

אויסשטרייכען פון שטראָף רעגיס־טער.

דער יוסטיץ־מיניסטער האָט אין לעצטען צירקולאַר פּעראָרדענט, אַז פון רעגיסטער פון בעשטראָפטע זאָלען ווער'ען בעזייטיגט די שטראָף־קאַרטען פון אַלע פּער־זאָנען, וועלכע זענען פאַר'ן 11 נאָ־וועמבער 1918 פּערמשפּט געוואָרען צו אַ שטראָף ווייניגער ווי 5 יאָהר תּפיסה, אויב ביז'ן 30 יוני 1935 זענען זיי ווידער נישט פערמשפּט געוואָרען פאַר אַ בעגאַנגענעם פּערברעך.

דעסגלייכען מוזען אויך אַרויסגענומען ווערען פון דערמאָנטען רעגיסטער די קאַרטען פון פּער־זאָנען וועלכע זענען פאַ'רן 1־טען יאַנואַר 1925 פערמשפט געוואָרען צו אַ שטראָף ווייניגער ווי 6 חדשים תּפיסה, אויב ביז'ן 30 יוני 1935 האָט מען זיי ווידער נישט פערמשפּט פאַר א בעגאַנגענעם פּערברעך.

פערשנעלערן אפעלאַציעס

לויט דער נייער געריכטס־פּראָצעדור מוז מען בכדי צו דערלאַנגען אַנ'אַפּעלאַציע אין א שטראָף־ אָדער ציווילען פּראָצעס פריהער בעשטעלען מאָטיווען.

דאָס צוגרייטען מאָטיווען דורכ'ן געריכט פּער שלעפּט זיך אָפּט חדשים. האָט דעריבער דאָס יוסטיץ־מיניסטעריום לעצטענס אַרויסגעגעבען אַ פּער־אָרדנונג אַז די פּראָצעדור פון צוגרייטען מאָטיוון זאָל פערגיכערט ווערען אַזוי ווייט, אַז אין אַ שטראָף־פּראָצעס טאָר עס לענגער נישט דויערען ווי 1 וואָך, און ביי אַ ציוויל־פּראָצעס לענגסטענס 2 וואָכען.

אַנולירען שטייערן - שטראָפען און ציגזען.

דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום קלערט אויף אין לעצטען צירקולאַר, אַז די שטראָפען פאַר אָפּשלע־פען און די צינזען פאַר אָפּלייגען פון אַלע שטייערען, וועלכע זענען געווען צאָהלבאַר פאַר'ן 1 אָקטאָבער 1931 דאַרפען אומבעדינגט פאַר דער צייט ביז'ן 30 סעפּטעמבער 1933 אַנולירט ווערען און דאָס אַלץ איינס, צי די הנחה וועגען צולייגען אויף ראַטעס איז ערטיילט געוואָרען אַמטליך אָדער אויף אַ בקשה פון בעל־חוב, צי דער בעל־חוב האָט אויס־גענוצט די דערמאָנטע אַמנעסטיע אָדער נישט און צי ער צאָהלט די ראַטעס אָדער נישט.

קומען אין קאָנטאַקט מיט די צאָהלער

לעצטענס האָט דאָס פינאַנץ־מיניסטעריום פאַ־נאַנדערגעשיקט אַ צירקולאַר צו אַלע אונטערלי־גענדע אַמטען אין וועלכען די נאַטשעלניקעס ווערען אויפגעפאָדערט צו קומען אין קאָנטאַקט מיט די שטייער־צאָהלער און זיך צו בעקענען מיט זייערע נויטען און פערלאַנגען.

צו דעם צוועק מוזען זיי אַרויספאָהרען אין די קלענערע שטעטלעך וואו אָפטער און אויך אָנטייל נעמען אין אַלע צוזאַמענפאָהרען און פערזאַמלונגען פון סוחרים און בעל־מלאכות.

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

גרונט דירה - געלד.

מאסגעבענד איז די סומע, וואָס די דירה איז געגאַנגען אין יוני 1914, הגם דער ווירט בעווייזט, אַז דער דורכשניטליכער פּריי פון אַזעלכע דירות איז דעמאָלט געווען אַ העכערער.

אָרימקייט - רעכט.

ביים אַנערקענען אָרימקייט־רעכט ווערען גע־נומען אין אַכט נישט בלויז די פּערמעגענס־פּער־העלטעניישען פון פּעטענט, נאָר אויך די פּערמע־גענס־פּערהעלטענישען פון זיין פאַמיליע, ממילא, אויב דער פּעטענט וואוינט צוזאַמען מיט אַ פּער־מעגליכער מוטער, מעג ער אַליין אפילו זיין אָרים, דאַרף איהם שוין נישט אַנערקענט ווערען קיין אָרימ־קייט - רעכט.

קאַסאַציע און עקסמיסיע פּראָצעסען

אין אַנ'עקסמיסיע - פּראַצעס, אויב דער חוב עווענטועל אַ יאָהר דירה־געלד בעטרעפט ווייניגער ווי פינף הונדערט זלאָטעס קען קיין קאַסאַציע נישט דערלאַנגט ווערען.

שטייערן - הנחות.

איבערגעבויטע בנינים זענען נישט בעפרייט פון שטייער פון אונבעוועגליכע גיטער און אויך נישט פון לאָקאַל־שטייער.

הכנסה - שטייער.

די קאָסטען איינצואָרדענען קאַנאַליזאַציע ווע־רען נישט אַראָפּגערעכענט פון דער אַלגעמיינער הכנסה.

אומזאַץ - שטייער.

אויב מ'האָט צוריקגענומען פון אַנ'אָפּנעמער סחורה און איהם אומגעקערט דעם בעטראָף, דאַרף פאַר דער טראַנזאַקציע קיין אומזאַץ־שטייער נישט געצאָהלט ווערען, אומאָפהענגיג פון דער צייט, ווען די חזרה קומט פאָר.

ביי אַ באָניפיקאַציע דאַגעגען, ווערט די ענט־שפּרעכענדע רעדוקציע פון אומזאַץ־שטייער בע־ריקזיכטיגט נאָר דאַן, ווען די באָניפיקאַטע איז ער־טיילט געוואָרען אין געגעבענעם יאָהר.

איבער'שעה'ן.

פאַר איבערשעה'ן קומט אַ ספּעציעלע פּער־גיטיגונג בלויז דאַן, ווען די אַרבייט איז פאָרגעקומען מיט דער דערלויבעניש פון דער בערופענער מאַכט. אנדערש קען דער אַרבייטער נאָר מאָהנען אַנ'ענט־שעדיגונג אויפ'ן סמך פון דעם, וואָס דער אונטער־נעמער איז בערייכערט געוואָרען פון זיין פּראַצע.

דער מאָהנער מוז אָבער דאַן אויפווייזען, אַז דער אונטערנעהמער איז פאַקטיש רייכער געוואָרען פון זיין אַרבייט, למשל: ער האָט טייערער פּער־קויפט די סחורה.

סיבה צו א גט.

אַ מאַן קען בעקומען א גט אויף א פרוי, אויב ער בעווייזט, אַז זי איז געווען אין אַנדערע אומשטענדען, בעת ער האָט מיט איהר חתונה גע־האַט, נאָר זי האָט איהם וועגען דעם נישט געזאָגט און ער אַליין האָט אויך דערפון נישט געוואוסט.

פערמעגענס - שבועה

אויך פאַר א חוב, וואָס קומט דער סאַץ. פער־זיכערונגס - אנשטאַלט קאָן מען צווינגען צו דעקלאַ־רירען דאָס פּערמעגען אונטער א שבועה און אין אזא פאַל דאַרף גאָרנישט מאַכען איהר ווענדונג אין גע־ריכט די סאַץ. פּערזיכערונגס - אנשטאַלט דורך דער פערמיטלונג פון. פינאַנץ־אַמט, נאָר זי מעג דאָס טון דירעקט.

אַרבייטסלאָזע רענטע

אין פאַל, ווען עמיצער פערנעהמט איינעגע פאָס־טענס און אויף איינעם איז ער א פיזישער און אויפן אנדערען איז ער א גייסטיגער אַרבייטער, קוים ווערט ער געקינדיגט פון איינעם פון זיי, האָט ער נישט קיין רעכט אויף אַרבייטסלאָזע רענטע.

סאָצ. פערזיכערונגס - ביטראַג

וויבאַלד אַנ'אונטערנעהמער פערזיכערט אַנ'אַר־בייטער אויף א נידעריגער נאָרמע, ווי ס'בעטרעפט זיין פאַקטישער אַרבייטסלוין, האָט די פּערזיכערונגס אנשטאַלט רעכט אין משך פון 10 יאָהר צוצומאָהנען די דיפערענץ אין ביטראַג.

מלוכה - עמיריטור

אויב אַנ'עמיריט איז פער'משפּט געוואָרען פאַר בעגעהן א פערברעך צו א געוויסער שטראָף און דער אויספיהר פון די שטראָף איז פערהאַנגען גע־וואָרען, פערלירט ער נישט די רעכט אויף עמיריטאַל רענטע, אפילו, ווען אין שייכות מיט דער שטראָף ווערט ביי איהם צוגענומען די אַלגעמיינע רעכט.

לאָקאַל - שטייער

ביים אויסמעסטען לאָקאַל - שטייער ווען די הויך פון גרונט דירה־געלד איז נישט גענוי פעסטגע - שטעלט, מעג מען זיך בענוצען מיט עקספּערטען און די עקספּערטען דאַרפען אָבער בעשוואוירען ווערען.

אינוואַלידען - רענטע

אויף אינוואַלידען־רענטע פון דער סאָציאַלער פערזיכערונגס - אנשטאַלט מעג מען לענקען אַנ'־עקזעקוציע אין דער הויך פון 1־פינפטעל פאַר אַלגע־מיינע חובות און אין דער הויך פון 2־פינפטעל פאַר אַלימענטען.

שטורמדיגע צייטען

11 ראָמאַן

אָבער דאָס פערד פונם רייטער האָט בעסער געקאָנט לויפען ווי די געהיים־אַגענטען, ווייל שנעל ווי אַ בליץ איז דער רייטער פערשוואונדען צווישען די בוימער און ווייטער איהם זוכען איז געווען אומ־זיסט.

די געהיים־אַגענטען זענען צוריקגעקומען אין שטאָט אריין שפּעט אין אָווענד און דערציילט דעם פּאָליצמייסטער די גאַנצע געשיכטע.

— הייסט עס, — האָט דער פּאָליצמייסטער ערקלערט, — אַז סעלים־כאַן האָט זיך געכאַפּט, אַז מ'האָט פּערלעגט אויף איהם א נעץ. די שאָסען פונ'ם רייטער האָבען געדינט אַלס צייכען, אַז סעלים־כאַן זוייסט, אַז מ'האָט דעם ענין איבערגעגע־געבען דער פּאַליציי, הם... דער ענין ווערט ערנסט..

— האָט דער פּאָליציימייסטער צוגעגעבען פּער־טראַכטערהייט.

צומאָרגענס האָט ער איינגעלאַדען צו זיך בעקלער'ן און איהם ערקלערט, אַז ער זאָל זיין זעהר פאָרזיכטיג.

אויב איהר ווילט פּערבלייבען אין אייער ווילע, וועל איך אייך געבען א גרעסערע וואַך, אָבער פונ־דעסטוועגען, וואָלט א סך בעסער געווען, אַז איהר זאָלט אויף אַ געוויסע צייט אַרויספאָהרען פון דאַנען...

בעקלער האָט מיט אַ פעסטע ענטשלאָסענע שטים געענטפערט :

— הער פּאַליציימייסטער, איך ערקלער אייך, אַז איך, וועל אין ערגיץ נישט ענטלויפען און וועל זיך אין ערגיץ נישט אויסבעהאַלטען. איך וועל ווייטער זיך געפינען אין מיין ווילע. איך פאָדער פון דער פאָליציי דעם געהעריגען שוץ, מעהר געהט מיר קיין שום זאַך נישט אָן !

— מיר וועלען זיך סטאַרען... — האָט דער פּאָליציימייסטער געענטפערט. — אויב איהר ווילט דורכאויס פערבלייבען אין אייער ווילע, וועלען מיר אייך געבען א גוט־בעוואָפענטע וואַך.

ווען בעקלער איז אהיימגעקומען האָט איהם די פרוי אונטערגעטראָגען א בריוועל און דערביי גע זאָגט מיט א דערשראָקענער שטים :

— גאָט מיינער, ער סטראַשעט דיך שוין ווידער

בעקלער האָט גענומען לייענען דאָס בריוועל:

„געעהרטער הער מאַגנאַט !

איהר האָט געמיינט, אַז איך בין אַזוי נאַאיוו און וועל לאָזען מיינס א מענש אַריינפאַלען אין די הענט פון דער פּאָליציי. ווי איך זעה, ווייסט איהר נאָך נישט ווער סעלים־כאַן איז. איך בע־דויער זעהר, וואָס איהר האָט זיך אַזוי בענאַרישט און דעם ענין איבערגעגעבען דער פאָליציי. איך האָב נישט געגלויבט, אַז איהר וועט האַנדלען אַזוי נישט־קלוג. איבריגענס טראָגט איהר דאָך אַליין די פּעראַנטוואָרטליכקייט פאַר אייערע מע שים. איך בין אייך דעריבער מודיע, אַז איהר זענט לויט מיין מיינונג, איצט איבעריג אויף דער וועלט... דעריבער האָב איך בעשלאָסען אייך אַריבערצושיקען אין ליכטיגען גן־עדן... איך מיין, אַז איהר וועט דערפאַר אויף מיר נישט האָבען קיין פאָראיבעל... אויב יאָ, וועל איך אויך קיין גרויס עגמת נפש דערפון נישט האָבען...

איהר מעגט זיך אַרומרינגלען מיט פּאָליציי, מיט זשאַנדאַרמען — עס וועט אייך גאָרנישט העל־פען. אייער שיקזאַל איז שוין פּערזיגעלט ! סעלים כאַן איז נישט מוחל די, וואָס ווילען איהם אומ־ברענגען. סעלים־כאַן".

— פוסטע סטראַשונקעס, איך פייף אויף זיי!

— האָט בעקלער אויסגערופען און צוריסען דאָס בריוועל.

— פוסטע סטראַשונקעס זאָגסטו? — האָט די פרוי דערשראָקען געפרעגט, — דו פּערגעסט אָן מאַק סימאָוו'ן ? סעלים־כאַן איז פעהיג אויף אַלעם !

אין דעמזעלבען אָוועט איז אין בעקלער'ס ווילע הינטער דער שטאָט געקומען דער פּאָליצ־מייסטער אַליין אין בעגלייטונג פון זעקס קאָזאַקען, בעוואָפענטע פון קאָפּ ביז פיס, און דריי געהיים־אַגענטען.

דער פּאָליצמייסטער האָט זיי אַרויסגעגעבען די געהעריגע בעפעהלען און אָנגעזאָגט, אַז יעדען איינעם, וואָס וועט זיך דערנעהנטערען צו בעקלער'ס ווילע, זאָל מען אָפּשטעלען און בעזוכען איהם, צי ער האָט נישט קיין געוועהר.

גלייכצייטיג איז בעקלער'ס ווילע פּעראייניגט געוואָרען דורך אַנ'אַלאַרם־גלאָק מיט'ן נאָהענטסטען פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט.

די וואָך איז געווען זעהר א שטאַרקע. סיי בייטאָג און סיי ביינאַכט האָבען די ווילע געהיט די זעקס גוט בעוואָפענטע קאָזאַקען און געהיים־אַגענ־טען. די דעטעקטיוועס פלעגען זיך אַרומדרעהען נישט ווייט פון דער ווילע און שטאַרק בעטראַכט יעדען פּערבייגעהער. א סך פלעגט מען אָפּשטעלען און רעווידירען. זוכענדיג געוועהר.

בעקלער האָט געפאָלגט די עצה פון דער פרוי און נישט פערלאָזט די ווילע, הגם ער האָט געהאַט אין שטאָט צו ערלעדיגען פערשידענע געשעפטען.

עס איז אוועק 2 וואָכען און סעלים כאַן האָט אַלץ נישט געלאָזט פון זיך הערען.

איינמאָל, אין א שפּעטען רעגענדיגען אָוונט, איז בעקלער געזעסען אין זיין קאַבינעט און גע־לייענט א צייטונג.

אַרום איז געווען שטיל. די פרוי און די בעדינער זייערע זענען שוין געשלאָפען. אויפ'ן הויף פון דער ווילע האָבען זיך, ווי געוועהנליך, אַרומגע דרעהט די בעוואָפענטע קאָזאַקען מיט די הינט.

פלוצלינג האָט בעקלער דערהערט א געבילעריי פון די הינט, אָבער מאָמענטאַל האָט דאָס בילען אויפגעהערט, ווי ס'וואָלט זיך האסטיג איבערגעריסען. אין דרויסען האָט בעקלער דייטליך געהערט א פּערדעכטיגען, כמעט פּערשטיקטען גערויש.

ער איז שנעל צוגעלאָפען צום פענסטער און, צולעגענדיג דעם קאָפּ צו דער שויב, האָט ער גענו־מען אַרויסקוקען אין דער נאַכט־פינסטערניש.

אָבער פלוצלינג האָט זיך דערהערט א שאָס. אַ קויל האָט דורכגעלעכערט די שויב און גלייך געטראָפען בעקלער'ן אין קאָפּ אַריין...

נישט טוענדיג אַפילו א געשריי, איז בעקלער ווי אַ סנאָפּ אַנידערגעפאַלען אויף דער פּאָדלאָגע. לעבען איהם איז באַלד געוואָרען אַ קאַלוזשע בלוט...

דער שאָס אין דער שפּעטער נאַכט האָט אויפ־געוועקט בעקלער'ס פרוי און די דינער. די פרוי איז גלייך אַריינגעלאָפען אין מאַנ'ס קאַבינעט.

זעהענדיג איהר מאַן ליגען אין אַ קאַלוזשע בלוט און קיין סימנים פון לעבען, האָט די מיליאָנער־רישע אויפגעהויבען א שרעקליכען גוואַלד.

די דינער האָבען אָנגעהויבען צו לויפען. מ'־האָט אָנגעהויבען רופען די קאָזאַקען און די געהיים־אַגענטען, וואָס האָבען געהיט די ווילע.

אָבער וואָס איז דאָס ? קיינער בעווייזט זיך נישט, קיינער קומט נישט צו הילף ?! וואו זענען די פּערפאַלען געוואָרען ? וואָס איז דאָ געשעהען ?

די פרוי בעקלער רייסט אויף דאָס פענסטער פון איהר מאַנ'ס קאַבינעט און רופט, און שרייט, אָבער קיינער רופט זיך נישט אָן, ווי די אַלע וועכטער וואָלטען פלוצלינג אויסגעשטאָרבען.

אָבער די הינט — פאַרוואָס בילען נישט די הינט ?

ראַטעווען בעקלער'ן איז געווען אַנ'איבעריגע זאַך. ער איז שוין געווען טויט. וואָס־זשע הויבט מען אָן ווייטער צו טון ? די פרוי בעקלער האַלט אין איין שרייען, געוואַלדעווען און רופען די וועכ־טער, וואָס היטען די ווילע, אָבער קיינער פון זיי בעווייזט זיך אַלץ נישט.

דער אַלטער פוהרמאַן גיט א קוועטש איב'ן קנעפּעל, וואָס איז פּעראייניגט מיט'ן אַלאַרם־גלאָק, וואָס האָט זיך געפונען אינ'ם נאָהענטסטען פּא־ליציי־קאָמיסאַריאַט.

ענדליך דערהערט זיך אויפ'ן הויף פון דער ווילע א גערודער און באַלד פאַלט אַריין אין בעק־לער'ס קאַבינעט דער קאָמיסאַר פון נאָהענטסטען פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט.

— אך, אַך, זיי האָבען איהם דערשאָסען ! — האָט ער אויסגערופען, זעהענדיג בעקלער'ן ליגען א טויטען אויף דער פּאָדלאָגע, — אַנ'אומגליק, אַני־אומגליק !

— וואו זענען אייערע קאָזאַקען, אייערע גע־היים־אַגענטען ?! — איז די פרוי בעקלער אַרויפ־געפאַלען אויפ'ן פּאָליציי־קאָמיסאַר מיט א געשריי.

(פאָרטזעצונג קומט)